

ციბეხანი

№ 26 / 12 - 18 აპრილი / 2010

ვანო მერაბიშვილის ინტერვიუ „კომერსანტს“ **გვ. 15**

სოზარ სუბარი: ვინ არის ქვეყნის ბატონ-პატრონი? **გვ. 18**

იაგო კაჭკაჭიშვილი: გზა ღირსეული დამარცხებისკენ **გვ. 22**

ფოკუსი: რევოლუცია ყირგიზეთში **გვ. 34**

მოქალაქე ფანჯულიძე ჟურნალისტ კობერიძის წინააღმდეგ **გვ. 6**

მედია მონიტორინგი №1 ახალი ამბავი **გვ. 40**

წმინდა ცეცხლი როგორც პიარ-ტექნოლოგია **გვ. 42**

გიო ახვლედიანი: საღამო ქართველ მორაგბეებს **გვ. 46**

ფანი 2 ლარი

36 000 000

**ამნისტია ტელევიზიებს
ჩვენი საფუძიდან**

გვ. 13

ISSN 1987-7528

9 771987 752008

შესანიშნავი

თელავი, ყვარელი, ლაგოდეხი

FM 105.5

გორი, ქარელი, საშურნი

FM 103.0

ზესტაფონი, ქუთაისი, სამტრედიია

FM 104.5

ურეკი, ქობულეთი, ბათუმი

FM 101.0

ფოთი, სენაკი, ზუგდიდი

FM 101.9

რევოლუცია ყირგიზეთში, ბიშკეკი, 8 აპრილი 2010

ნომარში:

<p>02 რედაქტორი</p> <p>04 მოკლედ</p> <p>06 ვრცლად</p> <p>08 ფოტორეპორტაჟი</p> <p>10 ორი აზრი ქართველი სამხედროები ავღანეთის ოპერაციაში ალექსანდრე რონდელი v.s. ირაკლი კაკაბაძე</p> <p>12 თვალსაზრისი კომუნიკაცია და ინვესტიცია მარკ მალენი</p> <p>13 მიმოხილვა საგადასახადო ამნისტია ქართული ტელეარხებისთვის, თუ სუბსიდია სახელისუფლებო ტელევიზიებისთვის?</p> <p>15 ინტერვიუ ომი ჯერ არ დამთავრებულა</p>	<p><i>ვანო მერაბიშვილი</i></p> <p>18 თვალსაზრისი ვინ არის ქვეყნის ბატონ-პატრონი? <i>სოზარ სუბარი</i> პოლიტიკა</p> <p>20 ისევ ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობა</p> <p>22 თვალსაზრისი გზა ღირსეული დამარცხებისკენ იაგო კაჭკაჭიშვილი საუბრები ლიბერალიზმზე</p> <p>25 სიძულელის ენა უნდა ისჯებოდეს ეკონომიკა</p> <p>27 ბიზნესის კეთების სიმარტივიდან სახელმწიფოებრიობის წარუმატებლობამდე</p>	<p>ჟურნალისტური გამოძიება</p> <p>30 „ხელი ხელს ჰბანს“ და ორივე ერთად „ნაციონალურ მოძრაობას“ ფოკუსი: ყირგიზეთი 2010</p> <p>34 მორიგი „სახალხო რევოლუცია“</p> <p>36 პოლიტიკური კრიზისის მიზეზები მლელვარე მოლოდინი საზოგადოება</p> <p>38 ფარული ამნისტია</p> <p>40 მედიამონიტორინგი N1 ახალი ამბავი</p> <p>42 რელიგია და პოლიტიკა წმინდა ცეცხლი, როგორც პიარ-ტექნოლოგია კულტურა</p> <p>44 გალობის რაინდები</p> <p>45 დარია თუ ავდარია, თურმე გიგიც მაგარია</p>	<p>სპორტი</p> <p>46 სალამი ქართველ მორაგებებს ქალაქში მოხეტიალე კაცის ჩანაწერები</p> <p>48 პროექტი - „დუნგჩენები მტკვარზე“</p> <p>გარეკანზე:</p> <p>ამნისტია ტელევიზიებს ჩვენი საფულიდან</p> <p></p> <p>ჟურნალი „ლიბერალი“ გამოიცემა ფონდ „ლია საზოგადოება - საქართველოს“ მხარდაჭერით.</p>
--	--	---	--

„ლიბერალი“ გართობა და გულშემატკივრებს

ჩვენს ვებგვერდზე და ვირტუალურ სივრცეში ხშირად ვსაუბრობ ხოლმე იმ სახელებზე, რაც „ლიბერალი“ თავს ხდებს, მაგრამ ჟურნალის ფურცლებზე ამის შესახებ არასოდეს დაგვიწერია. ამიტომ, გაცნობთ რამდენიმე ახალ ამბავს „ლიბერალის“ ცხოვრებიდან“.

რამდენიმე კვირის წინ გერმანიიდან დაგვირეკეს და გვამცნეს, რომ გერმანული ფონდი ZEIT (ფონდი „თავისუფალი სიტყვა“) და ნორვეგიული ჰელსინკის კომიტეტი „დამოუკიდებელი და გაბედული ჟურნალისტიკისა და მცირე დროში მიღწეული პოპულარობისათვის“ „ლიბერალს“ პრემიით აჯილდოებდნენ. ჯილდოს, 10 000 ევროს, მაისში, ჰამბურგში გადმოგცემთ. დიდხანს მეგონა, რომ ვილაც მესუმრებოდა – „ლიბერალის“ ცხოვრებაში სასიამოვნო სიურპრიზები იშვიათად ხდება. მაგრამ ოფიციალური წერილების მიღების შემდეგ მოლოცვებიც შევიფერეთ და ის პასუხისმგებლობაც, რაც „გაბედულ და დამოუკიდებელ“ ჟურნალისტიკაც სდევს თან.

სწორედ ამიტომ, დავისახეთ ახალი მიზანი – „ლიბერალის“ უფრო მეტ ადამიანამდე მიტანა. ჩვენი ამოცანაა უახლოესი თვეების განმავლობაში ტირაჟის გაზრდა. ჟურნალის არსებობისა და განვითარებისათვის ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ ყოველ ორშაბათს, არ დაიზაროთ, მიხვიდეთ ჯიხურთან და შეიძინოთ ახალი ნომერი, ან გამოინეროთ, და ის თვითონ მოვა თქვენთან.

ჩვენი გამომცემლობა იმით გეხმარებათ, რომ 2,80 ლარის ნაცვლად, „ლიბერალი“ ახლა უკვე 2 ლარი ღირს. ამისათვის ჟურნალის ფერადი გვერდების დათმობა მოგვიხდა, რაც არცთუ უმეტკივნიულო გადაწყვეტილება იყო რედაქციისათვის. მაგრამ თავს ვიმშვიდებთ, რომ „ლიბერალი“ პირველ რიგში შინაარსია, ფაქტებზე დაყრდნობილი რეპორტაჟები და სიღრმისეული ანალიზი, ჟურნალისტური გამოძიებები და უნიკალური თვალსაზრისები. ამიტომ, ვიზუალურ ფერადოვნებას

შინაარსობრივი უკომპრომისობა და ახალი მკითხველების გაჩენის შანსი ვამჯობინეთ.

გამომცემლობის კიდევ ერთი გადაწყვეტილება ჩვენს ვებგვერდს უკავშირდება. მიმდინარე ორი ნომრის მასალები მხოლოდ ნაწილობრივ დაიდება liberali.ge-ზე. ესეც იმიტომ, რომ არ გაზარმაცდეთ. ვირტუალურმა „ლიბერალმა“ კი თქვენთვის აქტუალობა რომ არ დაკარგოს, ბეჭდური ვერსიის უკვე გახსნილ სტატიებთან ერთად, უფრო მეტ ვებ-მასალას შემოგთავაზებთ და ინტერაქციის მეტ საშუალებასაც მოგცემთ. ორშაბათობით, რედაქტორები მიმოვიხილავთ ახალ ნომერს, რისი მოსმენის საშუალებაც გექნებათ; ჩვენი რეპორტიორები კი ყოველდღიურად დაწერენ ბლოგებს ახალი ამბების „ცხელი ნერტილებიდან“. თუ საქართველოს დროზე მოველინა ჩვენი ვებგვერდის ტექნიკური გურუ, სხვა სიკეთეებიც იქნება, თუ არადა, ნელ-ნელა უნდა გავიკვლიათ გზა ახალ და რთულ მედია გარემოში.

შაბათს, გამთენიისას, როცა თვალბამოლამებულები ვუყურებთ კომპიუტერის ეკრანებს და ბოლო სტატიებზე მუშაობას ვამთავრებთ, მგონი, ყველას ერთი და იგივე კითხვა გვიტრიალებს თავში: რამე ღირებულს მაინც თუ ვაკეთებთ? მაგრამ მერე რაღაც ჯადოქრობები ხდება ხოლმე და ახალი მართონიც იწყება.

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში შეხვედრისას ერთ-ერთმა სტუდენტმა ასეთი რამ გვითხრა: „ლიბერალის“ კითხვისას მგონია, რომ თავისუფალ ქვეყანაში ვცხოვრობ“. არ ვიცი, სასარგებლოა თუ არა ეს ილუზია, მაგრამ ვიცი, რომ თავისუფლება ერთადერთი რამეა, რისთვისაც გარჯა ღირს.

შორენა შავერდაშვილი
მთავარი რედაქტორი
shorena.shaverdashvili@liberali.ge

რედაქტორები: მთავარი რედაქტორი შორენა შავერდაშვილი / აღმასრულებელი რედაქტორი ნინო ჯავახიშვილი / პოლიტიკა და საერთაშორისო ამბები სოფო ჭავჭავაძე / კავკასია და კონფლიქტები სოფო ბუკია / ჟურნალისტური გამოძიება ბესო კურტანიძე / საზოგადოება თამარ ბაბუაძე / ადამიანის უფლებები და სამართალი ნინო ბექიშვილი / ახალი ამბები ნათია ახალაშვილი
რედაქციის ფოტორედაქტორი ლევან ხერხეულიძე / გრაფიკული დიზაინი თორნიკე ლორთქიფანიძე / რედაქტორ-სტილისტი ნინო სვანიძე / კორექტორი ნინო საითიძე
გამომცემლობა: პროექტის მენეჯერი ქეთი ბაბუნაშვილი / პროექტის მენეჯერის ასისტენტი ლელა შუბითიძე / რეკლამის და გაყიდვების დირექტორი შალვა ჩუბინიძე / მარკეტინგი და საზოგადოებასთან ურთიერთობა ნათია რუსაძე / დისტრიბუტორი ზვიად შენგელია
ბამონცემილი: შპს „ლიბერალი“. მისამართი: თბილისი 0162, ფალაშვილის ქ. 108. ტელ.: (995 32) 232235, 233731, 912326. ელ-ფოსტა: info@liberali.ge
სსპა ბამონცემილი: „ცხელი შოკოლადი“, „ცხელი შოკოლადი – ლიტერატურა“, „პიზნესი: ადამიანები, მეთოდები, სტრატეგიები“.

„ლიბერალის“ საავტორო უფლებები დაცულია.
ჟურნალში გამოქვეყნებული მასალების ნაწილობრივი და/ან მთლიანი გამოყენება რედაქციის თანხმობის გარეშე აკრძალულია.
ბამონცე: სტამბა „ფავორიტი“. მისამართი: თბილისი, ჩუბინაშვილის ქ. 50. ტელ.: (995 32) 95 19 52. www.pffavorite.ge
გამოდის კვირაში ერთხელ, ყოველ ორშაბათს. პირველი ნომერი გამოცემულია 2009 წლის მაისში. რეკომენდებული საცალო ფასი 2 ლარი.

თბილღვინო

2009 წლის ოქროს ბრენდი

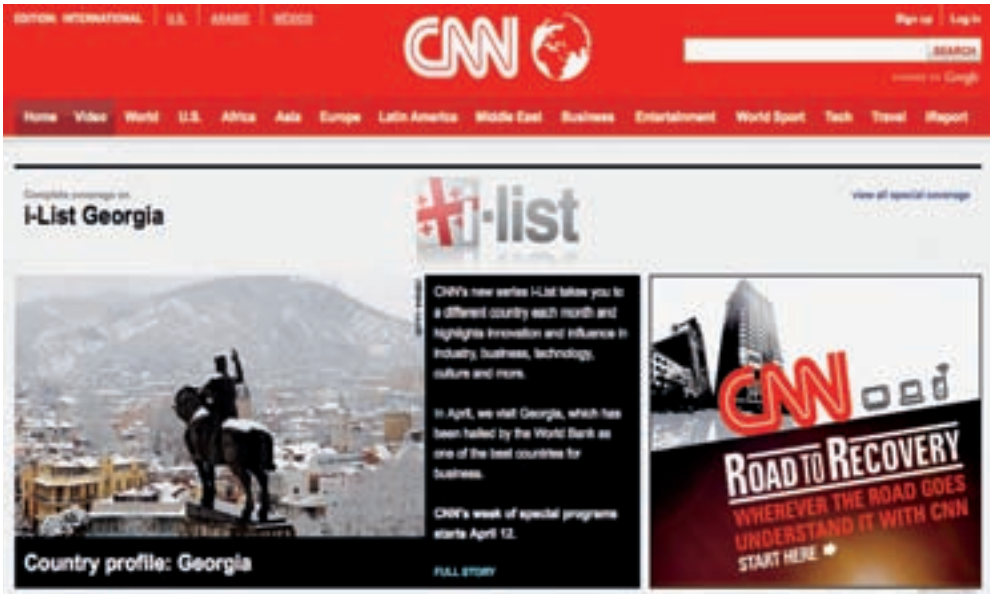

2010 წლის მარტში ოქროს ბრენდის დაჯილდოებაზე თბილღვინოს ოქროს ბრენდის ტიტული მიენიჭა.

ოქროს ბრენდის დაჯილდოების ცერემონია 2006 წლიდან ტარდება და ის ყველაზე პრესტიჟულ და გავლენიან ბიზნეს-დაჯილდოებად არის აღიარებული.

ოქროს ბრენდი ავლენს და აჯილდოებს იმ კომპანიებს, რომლებმაც საქართველოს ბაზარზე ბრენდინგულ საქმიანობაში წარმატებებს მიაღწიეს და პროდუქციის, ან კომპანიის ბრენდის ცნობადობა განამტკიცეს.

TBILVINO

საქართველო CNN-ზე

12 აპრილიდან CNN-ზე თბილისიდან პირდაპირი ტრანსლაციები იწყება. CNN International-ის I-List-ის ობიექტივში საქართველო მთელი აპრილის განმავლობაში იქნება. ამ სერიის ფარგლებში ერთი კვირის განმავლობაში თბილისის დროით 00.30 საათზე ჯიმ ქლანსი საღამოს შოუს W1 თბილისიდან წარმოადგენს პირდაპირ ეთერში. გადაცემაში იქნება ინტერვიუები ცნობილ ქართველებთან, მაგალითად,

საქართველოს პატრიარქთან და კალათბურთელ ზაზა ფაჩულიასთან. სპეციალური რეპორტაჟები, ქვეყანაში მიმდინარე პროცესებს გააშუქებს. მაყურებელს შესაძლებლობა ეძლევა CNN-ის ვებგვერდზე საქართველოს შესახებ ვიდეო და ფოტო მასალა ატვირთოს.

I-List მაყურებელს სხვადასხვა ქვეყნებს აცნობს. აქამდე მათ ობიექტივში საფრანგეთი და ბაპრეინი მოხვდნენ.

პარლამენტის მიმართ

საქართველოს პარლამენტის საგარეო ურთიერთობათა კომიტეტმა 31 ქვეყნის საკანონმდებლო ორგანოს მიმართა თხოვნით – აფხაზეთი და სამხრეთი ოსეთი „რუსეთის ოკუპაციის ქვეშ მყოფ ტერიტორიებად“ გამოაცხადონ და აღიარონ „რუსეთის მიერ განხორციელებული ეთნიკური წმენდა“.

წერილი ევროკავშირის წევრ 20 სახელმწიფოს, ასევე ნორვეგიის, ისლანდიის, არგენტინის, ბრაზილიის, მექსიკის, ავსტრალიის, ახალი ზელანდიის, სამხრეთი კორეის, იაპონიის, ისრაელის და აშშ-ს საკანონმდებლო ორგანოების საგარეო ურთიერთობათა კომიტეტების თავმჯდომარეებს გაეგზავნათ.

ვიდეოთვანების ხაზგასმობა მსიხეზა

ცესკო-ს გადანყვეტილებით, საარჩევნო უბნებზე ვიდეო სათვალთვალო კამერების რაოდენობა 200-ით შემცირდება. 945 კამერა მხოლოდ თბილისის, ბათუმისა და ქუთაისის საარჩევნო უბნებზე დამონტაჟდება. ვიდეოთვანები მოხსნება რუსთავის, ფოთის, ზუგდიდის, გორის, მარნეულის, დმანისის და ახალქალაქის საარჩევნო უბნებიდან.

კომისიაში აცხადებენ, რომ მათ ეუთო-სა და ვენეციის კომისიის რჩევები გაითვალისწინეს, რომელთა თანახმადაც, ვიდეოთვანების გამოყენება რეკომენდებული არ არის და ამან, შესაძლოა, ამომრჩევლის „დაშინება“ გამოიწვიოს.

ეუთო-ს რეკომენდაციაში ისიც წერია, რომ ვიდეოკამერის გამოყენების შემთხვევაში, სრული ჩანაწერი უნდა იყოს ღია. თუმცა, ვიდეოთვანის ჩანაწერი არც საჯარო ინფორმაციაა და ხელმისაწვდომი მხოლოდ მისი 15-წუთიანი მონაკვეთია. ჩანაწერის გამოთხოვა მხოლოდ საარჩევნო უბანში მყოფ უფლებამოსილ პირს შეუძლია, კონკრეტული დროისა და დარღვევის მითითების საფუძველზე.

ბიძეაბაჯი ბასაჩივიზაზს ვიხიხიხეზა

მუხროვანის საქმის ბრალდებულები სააპელაციო სასამართლოში გასაჩივრებას ვერ ახერხებენ. ბრალდებულთა ადვოკატებმა საჩივრით თბილისის სასამართლოს კანონით დადგენილ ვადაში სხვადასხვა დროს მიმართეს. თუმცა, სააპელაციო სასამართლოში საჩივრების გადაგზავნა გვიანდება. ადვოკატებს სასამართლოში ეუბნებიან, რომ შეფერხებას სხდომის ოქმის მოუზადებლობა იწვევს. „გვეუბნებიან, რომ ოქმი 4 მომია, და მისი მომზადება ვერ ესწრება. თუმცა, უკვე ყველა ვადა გადააცლიეს“, – ამბობს ლევან ამირიძის ადვოკატი რამინ კვარაცხელია. კანონის თანახმად, სხდომის ოქმი მსჯავრდებულებს, ან გამართლებულებს განაჩენის გამოტანიდან მაქსიმუმ 5 დღეში უნდა გადაეცეთ. თუმცა, მუხროვანის საქმის განაჩენის გამოცხადებიდან უკვე 3 თვე გავიდა. უკრაინის ახალი პოლიტიკა პრეზიდენტმა ვიქტორ იანუკოვიჩმა უკრაინის ნატო-ში განევრინების მომზადების საკითხთა უწყებათმშობის კომისია გააუქმა. მისი მეორე ბრძანებულებით კი ევროატლანტიკური ინტეგრაციის საკითხების ეროვნული ცენტრიც გაუქმდა. ნატო-ს წარმომადგენელი კარმენ პომერო უკრაინის პრეზიდენტის გადანყვეტილებას ევროატლანტიკურ ინტეგრაციის კომისიის დაშლის თაობაზე ქვეყნის „შიდა საქმეებს“ უწოდებს. დღეისათვის უკრაინა ნატო-ს ყველა სამხედრო ოპერაციაში მონაწილეობს, მათ შორის – ავღანეთის ოპერაციაშიც.

"ეიხოვნელი საბჭოს" ინსილენსი

დილოში ბელიაშვილის ქუჩაზე მდებარე სტამბა „თბილისელებში“ წინასაარჩევნო სააგენტაციო მასალების წამოსაღებად მისულ ზურაბ ნოლაიდეშს და „ეროვნული საბჭოს“ სხვა ლიდერებს სტამბა დალუქული დახვდათ. სტამბაში შესვლის უშედეგო მცდელობის შემდეგ „ეროვნული საბჭოს“ ლიდერებმა და აქტივისტებმა ქუჩის გადაკეცვა სცადეს, რასაც პოლიციასთან დაპირისპირება მოჰყვა. პოლიციამ ეროვნული საბჭოს 6 წარმომადგენელი დააკავა, მათ შორის – ყოფილი დეპუტატი ალექსანდრე შალამბერიძე. საქალაქო სასამართლომ 5 დაკავებული ჯარიმების (400-400 ლარი) დაკისრების შემდეგ გაათავისუფლა. შალამბერიძემ კი მხოლოდ სიტყვიერი გაფრთხილება მიიღო.

306 ვიხ შეხვეება ობამას პიჩისპიხი

ვაშინგტონში 46 ქვეყნის ლიდერს ელიან. სამიტი, რომელიც ბირთვული იარაღის გაუფრცვლებლობას ეხება, 12-13 აპრილს გაიმართება. ეს ღონისძიება ვაშინგტონში ჩასული სხვადასხვა ქვეყნების პირველი პირებისთვის ობამასთან შეხვედრის კარგი შესაძლებლობაა. თუმცა, ცხადია, რომ აშშ-ს პრეზიდენტი ყველა მათგანს პირისპირ ვერ შეხვდება. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს საელჩო ეცადა, სააკაშვილისა და ობამას შეხვედრა შემდგარიყო, და ამას ქართული მხარეც მოელოდა, აშშ-ს პრეზიდენტი მხოლოდ 6 აპრილის სატელეფონო ზარით შემოიფარგლა.

უკვე ცნობილია, რომ აშშ-ს პრეზიდენტი 9 ქვეყნის ლიდერს შეხვდება, მათ შორის – სომხეთის და ყაზახეთის პირველ პირებს. ობამასთან შეხვედრას ვერ შეძლებს თურქეთის პრემიერ-მინისტრიც.

სამიტამდე რამდენიმე დღით ადრე ისრაელის პრემიერ-მინისტრმა ნეთანიაჰუმ გადანწყვიტა, რომ აშშ-ში არ წავა. ამის მიზეზად კი გავრცელებული ინფორმაცია სახელდება, რომლის თანახმადაც, მუსულმანურმა ქვეყნებმა (თურქეთი და ეგვიპტე), შესაძლოა, ისრაელის ბირთვული განიარაღების საკითხი წამოჭრან სამიტზე.

ხიწყვენი

45 საავადმყოფოს მშენებლობის ვალდებულება აიღო საქართველოში 9 სადაზღვევო კომპანიამ.

750 ქართველი სამხედრო მოსამსახურე ავღანეთში გამგზავრა.

80 მილიონი მოკლე ტექსტური შეტყობინება იგზავნება საშუალოდ ერთ დღეში საქართველოში.

180 მილიონი ევროთი დაეხმარება ევროკავშირი საქართველოს დემოკრატიული ინსტიტუტების გაძლიერებისთვის 2011-2013 წლებში.

სიტყუბი

ფოტო: თინო ბარბაქაძე/საპრესო

„9 აპრილი ყველაზე საშინელი თარიღია საქართველოს უახლეს ისტორიაში. ამ დღეს საქართველოში ტოტალური დაბნელების ტრიუმფი დაიწყო“.

გიორგი მაისურაძე
9 აპრილი, Facebook

„საკრებულო მთავარი პოლიტიკური ცენტრი უნდა გახდეს... საკრებულოში დამთავრდება სააკაშვილის რეჟიმი“.

ინგა გრიგოლია
6 აპრილი, თბილისი

„ომი [რუსეთთან] ჯერ დამთავრებული არ არის“.

ვანო მერაბიშვილი
7 აპრილი, „კომერსანტი“

„თუ ვანოს [მერაბიშვილი] ჩაფიქრებული აქვს არჩევნების გაყალბება, ეს ძალიან ძვირად დაუფდება, შეიძლება სიცოცხლის ფასადაც“.

ზურაბ ნოლაიდელი
8 აპრილი, თბილისი

„რაც მე ტელევიზიით ამ ესტაკადის [ვაკე-საბურთალოს დამაკავშირებელი მაგისტრალი] გინება ვისმინე ... მაინც გავიყვანო! გინდა გვაგინეთ და გინდა გვესროლოთ“.

მიხეილ სააკაშვილი
9 აპრილი, თბილისი

„ოპოზიციიდან გამარჯვების ყველაზე დიდი შანსი მე მაქვს“.

ნიკა ივანიშვილი
9 აპრილი, თბილისი

ეს ყველაფერი [მშენებლობა საქართველოში] მაშინ ხდება, როცა ბოლო დროს ძალიან ბევრმა ჩამოგვნრა და ჩვენზე ხელი ჩაიქნია“.

მიხეილ სააკაშვილი
9 აპრილი, თბილისი

მოქალაქე ფანჯილიქა ჟიხნაიის ხობაიიქის წინააღმდეგ

ნათია კობერიძის საქმეზე „მედია საბჭოს“ დასკვნა მხოლოდ ნახევრად სიმართლეა.

ეკა ჭითანავა

ორკვირიანი განხილვის შემდეგ „მედია საბჭომ“ საბოლოოდ გამოაქვეყნა მოქალაქე რ.ფ.-ს საჩივრის საფუძველზე განხილული საქმე და ვრცელი ტექსტით დაასაბუთა საკუთარი გადანეყვებილება, რომ ნათია კობერიძემ 13 მარტს ქარტიის პირველი მუხლი დაარღვია.

„რ.ფ.“ იგივე რუსუდან ფანჯილიქე, 61 წლის პენსიონერია. იგი ფოთში 3 წლის შვილიშვილთან ერთად ცხოვრობს. 13 მარტის „ქრონიკამ“ იმდენად შეაშინა, რომ გაბრაზებულმა ნათია კობერიძეს უჩივლა. დღეს ის საბჭოს გადანეყვებილებით კმაყოფილია.

ერთი შეხედვით, საბჭოს დასკვნა მართლაც არგუმენტირებულია, მაგრამ ეთიკის სტანდარტების დარღვევაში მხოლოდ ნათია კობერიძის დადანაშაულება ნახევრად სიმართლეა. ტელეკომპანია „იმედისა“ და მისი ჟურნალისტების შეცდომის დეტალები დღესაც ისეთივე ბუნდოვანია, როგორც დასკვნის გამოქვეყნებამდე იყო.

„მედია საბჭო“ გადანეყვებილების მიღებისას ნათია კობერიძის წერილობით პასუხებს დაეყრდნო, რადგან ჟურნალისტმა ქარტიას უნდობლობა გამოუცხადა და „მედია საბჭოს“ სხდომას არ დაესწრო.

ნათია კობერიძის თანამშრომლობა ქარტიასთან არა მხოლოდ პირადად მისთვის, არამედ თვითონ „მედია საბჭოსთვისაც“ მნიშვნელოვანი იყო. როგორ განხილავდნენ თავიანთ პირველ საქმეს – ამ კითხვაზე პასუხს საბჭოს სიცოცხლისუნარიანობა უნდა განესაზღვროს.

„მედია საბჭომ“ ბოლომდე არ გამოიყენა შესაძლებლობა, რომ კობერიძისგან მაქსიმალურად ამომწურავი პასუხები მიეღო. ქარტიას შეეძლო გამოეჩინა მეტი ძალისხმევა, რომ ჟურნალისტს პირადად გასაუბრებოდა, თუნდაც ამისთვის სხდომა დროებით გადაედო.

„მედია საბჭოს“ თავმჯდომარე ეთერ თურაძე განმარტავს, რომ საბჭოს წესდება საკითხის განხილვას წერილობითი ფორმითაც ითვალისწინებს. „ამიტომ წესდება არ დაგვირღვევია“.

თავად ნათია კობერიძე საბჭოს არაკომპეტენტურ ორგანოს უწოდებს. მისი თქმით, საბჭოს მიზანი არა სიმართლის დადგენა, არამედ მისი დადანაშაულება იყო.

კობერიძემ საჯაროდ უკვე განაცხადა, რომ პროტესტის ნიშნად ქარტიას ტოვებს. მედიის თავისუფლების საკითხების სპეციალისტი ზურაბ ხრიკაძე კი მიიჩნევს, რომ პირველივე საქმის ასეთი შედეგით დასრულება ქარტიის ავტორიტეტს ზიანს აყენებს.

დასკვნაში წერია, რომ ქარტიის პირველი მუხლი – „პატივი სცეს სიმართლეს“, ჟურნალისტისგან პასიურ მდგომარეობაში ყოფნას კი არ მოითხოვს, არამედ მან უნდა გააკეთოს ყველაფერი, რათა საზოგადოებას მიაწოდოს ზუსტი ინფორმაცია. „მან შეიძლება ვერც კი შეძლოს საზოგადოებისთვის სიმართლის თქმა, მაგრამ „პატივისცემა“ მიუთითებს მის ძალისხმევაზე“. თუმცა, დასკვნის გამოქვეყნების შემდეგაც საზოგადოებამ ბოლომდე ვერ გაიგო, გამაფრთხილებელი ტიტრის დასაღებად რა ძალისხმევა გასწია კობერიძემ. „ჩვენ ეს არ ვიცით, მაგრამ ვმსჯელობთ შედეგიდან გამომდინარე“, – განმარტავს ეთერ თურაძე.

საბჭოსთვის დასკვნის გასაკეთებლად საკმარისი აღმოჩნდა ის ფაქტი, რომ კობერიძე ტიტრის დადების აუცილებლობას დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა, მაგრამ ეს პირდაპირ ეთერში არ გაუპროტესტებია. საბჭოს არ სჯერა კობერიძის, რომ მან პირდაპირ ეთერამდე მენეჯმენტის გადანეყვებილების შესახებ არაფერი იცოდა.

„თქვენი აზრით, ქრონიკის გასვლისთანავე ისტერიკა უნდა ამეტყნა? როდესაც

ფოტო: თინო ბაჩინაძე/პრო

ეთერში მეუბნებოდნენ, – ბოდიში მოიხადე, ხალხი შემფოთდაო, – დაახლოებით ვხვდებოდი, რა მოხდა. მანჯგალაძე რომ სტუდიაში დავიხახე, კინალამ ჩავიკეცი, მაგრამ არც ერთი წუთით არ მიფიქრია კორპორატიული ინტერესებისგან გამიჯვნა და საკუთარი პოზიციის დაფიქსირება, მით უმეტეს – ეთერის ჩაშლა!“ – აცხადებს „ლიბერალთან“ ინტერვიუში ნათია კობერიძე.

გამოდის, რომ ნათია კობერიძე არ ემიჯნება საკუთარი გუნდის გადანეყვებილებს, მაგრამ უარს ამბობს, იკისროს „ტიტრის დადებაზე“ საკუთარი წილი პასუხისმგებლობა. „მედია საბჭოს“ გადანეყვებილების ერთ-ერთი საფუძველი სწორედ ეს წინააღმდეგობრიობა გახდა. საბჭო სამართლიანად განმარტავს, რომ „მოდელირებული ქრონიკა“ ნათია კობერიძის საავტორო გადაცემის ნაწილი იყო და გადაცემის ნამყვანი, წესით, მასზე ისევე აგებდა პასუხს, როგორც თოქ-შოუზე. „საბჭო გადაცემად მიიჩნევს ყველა წუთს – საცნობი ქუდიდან საცნობი ქუდამდე და ამ ყველაფერზე, რაც ამ დროს გადაიცა, ავტორია პასუხისმგებელი“.

„ეთიკის პრინციპები დაირღვა, უბრალოდ ნაკლებად ვმსჯელობთ იმ ადამიანების პასუხისმგებლობაზე, ვინც დგას ამ ყველაფრის მიღმა. ისე გამოდის, რომ ნათია კობერიძეზე გადატყდა მხოლოდ ჯოხი“, – აღნიშნავს ვახუშტი „რეზონანსის“ რედაქტორი ლაშა ტულუში. ეთიკის სტანდარტები რომ დაირღვა, ეს გადაცემის ეთერში გასვლისთანავე იყო ცხადი. იქნებ, ეთიკის ქარტია სწორედ იმ მხრივ უნდა ყოფილიყო „ნოვატორი“, რომ საქმის სრულფასოვნად გამოკვლევით ჟურნალისტებს უნებლიე თუ განზრახ დაშვებული შეცდომის გააზრებაში დახმარებოდა.

ნათია კობერიძემ თავისი მნიშვნელოვანი არჩევანი მაშინ გააკეთა, როცა „იმედის“ სარედაქციო პოლიტიკას შეუერთდა და იმ არხზე დაიწყო მუშაობა, რომლის ხელმძღვანელი პრეზიდენტის მეგობარი და მთავრობის ყოფილი წევრი გიორგი არველაძეა. ეთიკის ქარტიისთვის კი ეს იყო პირველი და შეიძლება ყველაზე მნიშვნელოვანი საქმე, იმის გასარკვევად, თუ რამდენად სანდო, ავტორიტეტული და ეფექტურია თვითრეგულირების ეს ორგანო.

ობამას ბიხთვუნი ჰოციხიხა

ამერიკის შეერთებულ შტატებს ახალი ბირთვული სტრატეგია აქვს და იმედოვნებს, რომ ეს ბირთვული უსაფრთხოებისაკენ გადადგმული კიდევ ერთი ნაბიჯია.

ნათია ახალაშვილი

ამერიკის შეერთებული შტატების ადმინისტრაციაში გასული კვირის მთავარი თემა ბირთვული იარაღი იყო. ქვეყნის პრეზიდენტმა ჯერ ბირთვული თავდაცვის ახალი სტრატეგია წარმოადგინა, შემდეგ რუსეთის ფედერაციის პრეზიდენტთან ერთად პრალაში სტრატეგიული შეტევითი შეიარაღების შესახებ განახლებულ ორმხრივ შეთანხმებას მოაწერა ხელი.

ამერიკის ბირთვული პოლიტიკის გადახედვა ყველა ახალი ადმინისტრაციის მუშაობის დაწყებისას ხდება. პრეზიდენტის მიერ წარმოდგენილი ახალი სტრატეგიის თანახმად, საგრძნობლად შემცირდა იმ გარემოებათა ნუსხა, როცა აშშ-ს ბირთვული იარაღის გამოყენება შეუძლია. ობამას ადმინისტრაცია ახალი პოლიტიკის შესახებ დოკუმენტში წერს, რომ ბირთვული იარაღის გამოყენება დასაშვებია მხოლოდ განსაკუთრებულ შემთხვევებში – „შეერთებული შტატების ან მისი მოკავშირეებისა და პარტნიორების სასიცოცხლო ინტერესების დასაცავად“.

სტრატეგიის თანახმად, აშშ გამოირიცხავს ატომური იარაღით პასუხს ქვეყნის ტერიტორიაზე ბიოლოგიური, ქიმიური და ჩვეულებრივი შეიარაღე-

ბით თავდასხმის შემთხვევაში. თუმცა, სტრატეგია მნიშვნელოვან პირობასაც შეიცავს: თუ ქვეყნები დაემორჩილებიან ბირთვული იარაღის გაუფრცვლელობის ხელშეკრულებას, მათ წინააღმდეგ აშშ ბირთვულ იარაღს არ გამოიყენებს. ეს პირობა ირანსა და ჩრდილოეთ კორეას არ ეხება. ამის მიზნად აშშ იმას ასახელებს, რომ ეს ქვეყნები ბირთვული იარაღის გაუფრცვლელობის შესახებ საერთაშორისო ნორმებს არღვევენ.

ობამას სტრატეგია მისი წინამორბედის, ბუშის მიერ 2002 წელს გამოქვეყნებული დოქტრინისგან განსხვავებულია. წინა დოქტრინა აშშ-ს უფლებას უტოვებდა ქიმიური და ბიოლოგიური, ასევე ჩვეულებრივი შეიარაღებით თავდასხმის პირობებში, ბირთვული იარაღი გამოიყენებინა.

ახალი პოლიტიკის თანახმად, შეერთებული შტატები ვალდებულია უსაფრთხო და ეფექტური ბირთვული შეიარაღების არსენალი მანამდე შეინარჩუნოს, ვიდრე ბირთვული შეიარაღება საერთოდ არსებობს. თუმცა, აშშ ამ სფეროში ცდებს აღარ ჩაატარებს და არც ახალ ბირთვულ რაკეტებს შექმნის.

ობამას თქმით, ეს სტრატეგია იმ

ძალისხმევის კიდევ ერთი ეტაპია, რომელიც საბოლოოდ ბირთვულ იარაღზე უარის თქმას გულისხმობს.

ობამას ახალ დოქტრინას კონგრესში „კონსერვატორები“ არ ეთანხმებიან. ისინი პრეზიდენტს ურჩევენ, არ შეასუსტოს ქვეყნის მთავარი „შემაკავებელი პოტენციალი“. დოქტრინას „ლიბერალებიც“ აკრიტიკებენ.

ბირთვული შეიარაღების ერთი მესამედით შემცირებას ითვალისწინებს ბარაკ ობამასა და რუსეთის პრეზიდენტ დმიტრი მედვედევის მიერ პრალაში ხელმოწერილი სტრატეგიული შეტევითი შეიარაღების შესახებ ორმხრივი შეთანხმებაც. ხელმოწერით ამ პასუხისმგებლობას ორივე ქვეყანა იღებს.

ბირთვული იარაღის გაუფრცვლელობას შეეხება ვაშინგტონში მომავალ კვირას დაგეგმილი სამიტიც, რომელსაც, აშშ-ს გარდა, 46 ქვეყნის პირველი პირი დაესწრება.

ობამას იმედი აქვს, რომ ვაშინგტონის სამიტის მონაწილე ქვეყნები მიიღებენ კომუნიკეს, რომელიც უახლოესი ოთხი წლის განმავლობაში მსოფლიოში ყველა ბირთვული მასალის უსაფრთხოდ დაკონსერვებას ითვალისწინებს.

ფოტორეპორტაჟი: ბაზილი

ბასილას სუხეპირი

7 აპრილს ვაზიანის სამხედრო ბაზაზე ქართველი ჯარისკაცების გაცილების ცერემონიული გაიმართა. მესამე ბრიგადის 31-ე ბატალიონის 750-კაციანი შემადგენლობა ავღანეთის ყველაზე სახიფათო, შელმანდის რეგიონში აპრილის ბოლომდე გამგზავრება. ცერემონიის ოფიციალურ ნაწილს ქართული და ამერიკული სამხედრო დელეგაციები ესწრებოდნენ. ქართველმა ჯარისკაცებმა 6-თვიანი მომზადება ვაზიანისა და კრნანისის ბაზებზე, ასევე გერმანიის ქალაქ ჰოჰენფელსში გაიარეს.

ქახთველი ჯახისხასები ავლანეთში

ვაზიანის სამხედრო ბაზაზე 31-ე ბატალიონის გაცილების ცერემონიალი გაიმართა.

მაია ნიკლაური

7 აპრილს ვაზიანის სამხედრო ბაზაზე ქართველი ჯარისკაცების ავლანეთში გაცილების ცერემონიალი გაიმართა. ცერემონიალის ოფიციალურ ნაწილს ქართული და ამერიკული სამხედრო დელეგაციები, ასევე საქართველოს თავდაცვის მინისტრი ბაჩო ახალაია და ამერიკის ელჩი საქართველოში ჯონ ბასი ესწრებოდნენ.

მესამე ბრიგადის 31-ე ბატალიონის 750-კაციანი შემადგენლობა ავლანეთის ყველაზე სახიფათო, ჰელმანდის რეგიონში გაემგზავრება. ქართველი სამხედროები მონაწილეობას ნატოს-ს ეგიდით წარმოებულ საერთაშორისო უსაფრთხოების უზრუნველყოფის (ISAF) ოპერაციაში მიიღებენ. როგორც თავდაცვის სამინისტროში აცხადებენ, ბატალიონი საქართველოს დაახლოებით ორ კვირაში აპრილის ბოლომდე დატოვებს.

გაცილების ცერემონიაზე საქართველოს ჰიმნისა და სამხედრო მარშის შემდეგ ჯარისკაცებს საბრძოლო დროშა გადასცეს. საქართველოს შეიარაღებული ძალების გაერთიანებული შტაბის უფროსის მოადგილემ, პოლკოვნიკმა არსენ ცუხიშვილმა და ამერიკის საზღვაო ქვეითი ძალების სარდალმა გენერალ-ლეიტენანტმა რიჩარდ ნატონსკიმ მათი მომზადების დონეს მაღალი შეფასება მისცეს, და ჯარისკაცებს წარმატებები უსურვეს.

„მსოფლიო საზოგადოების ყურადღება ავლანეთში ნატო-ს ეგიდით მიმდინარე სამშვიდობო ოპერაციისკენაა მიმართული, რომელიც მსოფლიოში უსაფრთხოებასა და სტაბილურობას ემსახურება. ამ

პროცესში ქართული ქვედანაყოფის მონაწილეობა საერთაშორისო უსაფრთხოებაში საქართველოს წვლილს ზრდის“, – განაცხადა არსენ ცუხიშვილმა.

ქართველმა ჯარისკაცებმა ნ-თვიანი მომზადება ვაზიანისა და კრწანისის ბაზებზე, ასევე გერმანიის ქალაქ ჰოჰენფელსში გაიარეს. აშშ-ს გაერთიანებულ მრავალეროვან მზადყოფნის ცენტრში მათ ადგილობრივი სპეციალისტები და ამერიკელი საზღვაო ქვეითები უტარებდნენ წვრთნებს. ქართველმა ჯარისკაცებმა ტაქტიკური მომზადება, დაცვის, ჩხრეკისა და წმენდის, დაშავებულთა ევაკუაციის პროცედურები და მოსახლეობასთან ურთიერთობები შეისწავლეს.

ოფიციალური ცერემონიის დასასრულს ჟურნალისტებს მხოლოდ ერთ სამხედროსთან, მაიორ ალექსანდრე ოზბეთელაშვილთან გასაუბრების უფლება მისცეს. „მე ვარ ჯარისკაცი და მივდივარ სამხედრო ოპერაციაში მონაწილეობის მისაღებად. მზად ვარ, ყველა დავალება შევასრულო. დარწმუნებული ვარ, წარმატებულები ვიქნებით, რადგან კარგი მომზადება გავიარეთ“, – განაცხადა ქართველმა სამხედრომ. 31-ე ბატალიონის მაიორი საქართველოში მიუღლეს და 2 შვილს ტოვებს.

ოზბეთელაშვილის ბატალიონამდე ავლანეთში 2009 წლის ნოემბერში უკვე გაემგზავრა შეიარაღებული ძალების ერთი ასეული. ქართველი ჯარისკაცები მისიას ფრანგული კონტინგენტის შემადგენლობაში ასრულებენ.

იკითხეთ
ლიბერალის
პორტალზე
www.liberali.ge

ბლოგი: მაია ნიკლაური
„მატალე, შე კაი კაცო, რა იცი, მამარი პოლიტიკოსი ვიქნები!“

„უხერხულ სიტუაციაში ვარ: ჟურნალისტების წინაშე დავჯდე და ჩავატარო პრესკონფერენცია მძიმე სიტუაცია ჩემთვის. იმედია, ყველაზე კარგად თქვენ გამოგებთ - რა დღეში ვარ ახლა“, „უხერხულობა“ ინგას, რომელიც 10 წელი პირდაპირ ეთერში იჯდა, დიდხანს არ უგრძენია. პირველი „მოთელვითი“ განცხადებების შემდეგ თავს ისე გრძნობდა, როგორც თევზი წყალში და დაახლოებით 1 საათის განმავლობაში ხმის საკმაოდ მაღალი რეგისტრი ოდნავადაც არ შეუცვლია.

პულტივალია

ვიქაო ბლოგი:
რუსუდან ფანოზიშვილი
„სისტემის გამჭვირვალობის“ ახალი მაჩვენებელი

ყოველ ორშაბათს!
პოდკასტი: ახალი ნომრის მიმოხილვა
შორენა შავერდაშვილი
მთავარი რედაქტორი
ნინო ჯაფიაშვილი
ალმასრულებელი რედაქტორი

მომხრე

ალექსანდრე რონდელი

საქართველოს სტრატეგიისა და საერთაშორისო ურთიერთობათა კვლევის ფონდის პრეზიდენტი

საქართველოს ხელისუფლების გადანყვეტილება ქართველი სამხედროების ავღანეთის ოპერაციაში ჩართვის შესახებ სწორი არჩევანია. ნატო-ს ეგიდით წარმოებული სამშვიდობო მისია ავღანეთში რადიკალურ დაჯგუფებას, თალიბებს ებრძვის და მსოფლიო უსაფრთხოებას იცავს. სწორედ ამიტომ, ჩვენი აქტიური მონაწილეობა ამ კოალიციაში ძალიან მართებულია.

მე ამაში ვერ ვხედავ ქვეყნის მილიტარიზაციის საფრთხეს. კავკასიაში საქართველოს ყველაზე პატარა ჯარი ჰყავს. ჩვენი არმია ყველაზე ნაკლებად შეიარაღებულია. მართალია, იარაღის შესყიდვა ძალიან სწრაფად მოხდა და ზოგჯერ არასწორადაც, მაგრამ ძირითადად იმიტომ, რომ ამის გამოცდილება არ გავაჩნია. სტრატეგიული კულტურა არ გვაქვს და თანდათანობით ხდება ჩვენი სტრატეგიული ხედვის, სამხედრო დოქტრინის და ინტერესების ჩამოყალიბება, რაშიც ამ მისიაში მონაწილეობაც დაგვეხმარება.

პირველ რიგში, ჩვენ [საქართველოს] არავითარ შემთხვევაში ხელს არ გვაძლევს, რომ ავღანეთში, თალიბების სახით, რადიკალურმა ისლამმა გაიმარჯვოს. თუ ეს მოხდა, რადიკალური ისლამიც და მასთან დაკავშირებული ტერორიზმის ძალიან ცუდი ტალღა ყველა მიმართულებით გავრცელდება. ის მოიცავს არა მარტო ცენტრალურ აზიას, არამედ კავკასიას და ჩვენ მეზობელ მუსლიმანურ ქვეყნებსაც, იმ ხალხებს, რომელთა გარემოცვაშიც ვცხოვრობთ. ეს ნიშნავს, რომ საქართველოს ეროვნულ უსაფრთხოებას ძალიან დიდი პრობლემები შეექმნება.

მეორე არგუმენტი ისაა, რომ ნატო-ს ოპერაციებში ჩვენი ჩართვა პოლიტიკურად არის გამართლებული. ჩვენ ვიღებთ გარკვეულ ვალდებულებებს კოალიციის მიმართ, შესაბამისად, მათაც აქვთ გარკვეული ვალდებულებები. როცა ჩვენ ასე აქტიურად ვმონაწილეობთ მსოფლიო უსაფრთხოებაში და არ ვართ მხოლოდ მომხმარებლები, ეს ნიშნავს იმას, რომ ნატო-მაც უნდა გადმოგვხედოს ჩვენ. ფაქტია, რომ ეს მისია დასავლურ სამყაროს და ნატო-ს დაგვაახლოებს. ეს ის გამოკვეთილი მიზეზია, რის გამოც, ავღანეთში სამხედროების გაგზავნა ღირს.

მესამე მიზეზი ის არის, რომ საქართველოს არმია, შეიძლება ითქვას, ნულიდან შენდება. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ ჩვენი შეიარაღებული ძალები ვერ ვითარდებოდა სათანადოდ. ფაქტობრივად, ჩვენ არ დაგვრჩა ოფიცერთა კორპუსი. არ გვყავს შესაბამისი კადრები და უნდა ვეცადოთ, გამოვიყენოთ ყველა საშუალება ახალი თაობის გასაზრდელად. ოფიცერთა კორპუსი არის მთელი შეიარაღებული ძალების ჩონჩხი. ამიტომ ჩვენი მონაწილეობა სამშვიდობო ოპერაციებში, სხვა უფრო მონიშნავს არმიებთან ერთად, ჩვენი სამხედრო, პროფესიული დონის ამაღლების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი იარაღია.

ქახთველი ს ავღანეთის

ფაქტობრივად, ჯარი წვრთნას ბრძოლასთან მიახლოებულ სიტუაციაში გაივლის. ჰელმანდის პროვინცია, სადაც ისინი იმსახურებენ, ერთ-ერთი ყველაზე საშიში რეგიონია ავღანეთში. მართალია, იქ კლასიკური ომი არ მიმდინარეობს, მხოლოდ პარტიზანული ბრძოლებია, მაგრამ ესეც ნამდვილი ომია, რომელიც დაკავშირებულია დანაკარგთანაც. ამის მიუხედავად, მაინც კარგი სკოლა იქნება ჩვენი ჯარისკაცებისთვის, რადგან აქ დაბრუნებული ჩვენი სამხედროები იქნებიან ის ბირთვი, რაც ქართულ არმიას ძალიან წაადგება.

ის, რომ ავღანეთში 4 ბატალიონი გაემგზავრება, ნიშნავს, რომ ისინი სათანადო წვრთნას მსოფლიოში საუკეთესო, შეერთებული შტატების არმიასთან ერთად გაივლიან. მათთან ერთად იქნებიან ნატო-ს სხვა პროფესიულად მაღალგანვითარებული ჯარებიც. ამათთან ერთად მონაწილეობა კი დიდი სკოლაა ჩვენებისთვის. ეს სკოლა დააჩქარებს კარგი ლიდერების, ოფიცერების, ზემდეგების გამოკვეთას, ვინც ქართული არმიის განვითარებას უნდა ჩაუყაროს საფუძველი. **□**

სამხედრო პარადი, სომხეთი

ამხედროები ოპოზიციასში

მონინალმდეგა
ირაკლი კაკაბაძე
მწერალი

ჩემს ბავშვობაში ყველაზე უფრო მტკივნეული სალაპარაკო თემა იყო დალუპული ქართველი მეომრების ავღანეთიდან ჩამოსვენება. 80-იან წლებში საბჭოთა იმპერიამ ავღანეთში, „ინტერნაციონალური ვალის მოხდის“ მიზნით, სამხედრო ძალები შეიყვანა. ამ საოკუპაციო ჯარებში არაერთი ქართველი იყო. კარგად მახსოვს, როგორ ჩამოჰქონდათ ავღანეთში დალუპული ქართველი მეომრების გვამები და როგორ განიცდიდა ამას მთელი საზოგადოება.

ავღანეთის ძალით დამორჩილება ისტორიის მანძილზე მსოფლიოს უძლიერესმა იმპერიებმა ვერ შეძლეს. ავღანეთის პრობლემის მოგვარება შესაძლებელია ანტიინსურგენციული კამპანიით, რომელიც ძირითადად განვითარების და Soft Power-ის კონცეფციას ეყრდნობა. თავისთავად ამ პრობლემის სამხედრო

გზით მოგვარება შეუძლებელია. სწორედ ამიტომაც არის, რომ ავღანურ და პაკისტანურ ოპერაციებს სამხედრო სფეროში ანტიინსურგენციის მეთოდის დამამკვიდრებელი გენერალი პეტრუე-სი უძღვება. თუმცა, მიუხედავად ამისა, მდგომარეობა მაინც ძალიან მძიმეა. ტერორიზმის საფრთხის შემცირებას ბევრად უფრო მრავალმხრივი, სოციალ-ეკონომიკური მიდგომა სჭირდება.

დღევანდელ სოციალურ მეცნიერებებში ბევრი ლაპარაკია იმაზე, რომ რეალურად საქმე „ცივილიზაციათა ჯახში“ სულაც არ არის – სინამდვილეში ეს არის დაპირისპირება „ჩრდილოეთსა“ და „სამხრეთს“ შორის. ჩრდილოეთის განვითარებულ და მდიდარ სახელმწიფოებს უპირისპირდება ლატაკი საზოგადოებები, რომელთა მოსახლეობაც გაცილებით აღემატება „განვითარებული“ ქვეყნებისას. მშვიდობის მეცნიერებისა და განვითარების დარგის სპეციალისტები ყოველთვის აღნიშნავენ, რომ სანამ არ დაიწყება განვითარების ფართომასშტაბიანი პროგრამა ეგრეთ წოდებულ „მესამე მსოფლიოში“, გამორიცხულია ძალადობრივი კონფლიქტებისა და ტერორიზმის პრობლემის მოგვარებაზე ლაპარაკი. ცხადია, სამხედრო ძალა მდიდარი და განვითარებული სახელმწიფოების მხარეს არის, მაგრამ ადამიანური რესურსების მხრივ სამხრეთის ქვეყნებს ბევრად უფრო დიდი პოტენციალი აქვთ.

საქართველოს საკუთარი პროდასავლური ორიენტაციისა და განვითარების დასამტკიცებლად სამხედრო ოპერაციებში ჩაბმა და ქვეყნის მუდმივი გასამხედროება, ჩემი აზრით, უკან სწევს ქვეყანას. მთავარი იარაღი, რომელიც საქართველოს შეიძლება ჰქონდეს ყოფილ საბჭოთა სფეროში, არის დემოკრატია და თავისუფალი საზოგადოება. რუსეთს სწორედ რომ ამ მაჩვენებლებით შეგვიძლია ვაჯობოთ. რაც შეეხება სამხედრო პოტენციალში რუსეთთან შეჯიბრს, ვფიქრობ, ამას ზარალის გარდა, სხვა არაფრის მოტანა არ შეუძლია ქართული საზოგადოებისათვის. საქართველოს მთავრობის მიერ მიღებულ ნებისმიერ მილიტარისტულ გადაწყვეტილებას რუსეთი კიდევ უფრო მეტ პირდაპირ აგრესიას დაუპირისპირებს და საბოლოო ჯამში უარეს შედეგს მივიღებთ.

მესმის, რომ მეგობრის – რიჩარდ პოლბრუკის საშუალებით სააკაშვილი ცდილობს, დაიბრუნოს ის „მნიშვნელოვანი სტატუსი“, რომელიც ბუშის ადმინისტრაციის დროს ჰქონდა, მაგრამ ვშიშობ, ეს შეუძლებელი იქნება. შეერთებული შტატები, რუსეთთან განახლებული კონფლიქტის შემთხვევაში, საქართველოს სამხედრო დახმარებას ვერ აღმოუჩენს და, აქედან გამომდინარე, ქვეყანა კატასტროფის წინაშე დადგება.

ერთადერთი გზა დამოუკიდებლობის შენარჩუნებისაკენ არის დემოკრატის და თავისუფლების ხარისხის გაზრდა საზოგადოებაში, რაც კონტრასტს შექმნის რუსეთთან და მსოფლიო საზოგადოებრივ აზრს ჩვენს სასარგებლოდ შეცვლის. დღეს კი ამ მხრივ საქმეები კარგად არ არის – საქართველოსა და რუსეთის ავტოკრატიულ რეჟიმებს დაახლოებით ერთნაირ შეფასებას აძლევენ მსოფლიო პრესა და უფლებდაცვითი ორგანიზაციები. სამხედრო ძალით კი რუსეთთან შეჯიბრს აზრი არ აქვს.

აქედან გამომდინარე, დასკვნა ცალსახაა – ნებისმიერი ნაბიჯი ქართული საზოგადოების მილიტარიზაციისა და გასამხედროებისკენ არის საქართველოს დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ მიმართული ნაბიჯი, რომელიც რუსეთის იმპერიას ამჯერად უკვე მთელი ქვეყნის ოკუპაციის კიდევ ერთ საბაბს მისცემს. **■**

ხოქონიასია და ინვესტირება

საქართველოს ხელისუფლება ხურავს ბიზნესებს, რომლებსაც მცირედი დარღვევები აქვთ, ამავე დროს კი არსებობს ბიზნესები, რომლებიც მთავრობასთან კავშირის გარეშე ვითარდებიან. როგორ უნდა განსაჯოს პოტენციურმა ინვესტორმა, დააბანდოს თუ არა კაპიტალი საქართველოში?

მარკ მალენი

ვინმეს შეუძლია იმის გახსენება, რას ნიშნავდა შევარდნაძის დროს ბიზნესის კეთება? ეს იყო სრულიად სხვა ეპოქა, რომელიც საბედნიეროდ წარსულს ჩაბარდა. მე დავესწარი რამდენიმე ლონისძიებას, სადაც ამჟამინდელი ხელისუფლება ცდილობდა საქართველოში ინვესტიციების მოზიდვას. ისინი ამბობდნენ, რომ ამჟამად საქართველოში ბიზნესისტების სახარბიელო კლიმატია შექმნილი და სამაგალითოდ წარმატებული შემთხვევები მოჰყავდათ. ამ ლონისძიებიდან დამსწრეები დაინტერესებულნი წავიდნენ. CNN-სა და BBC-ზეც საქართველოში ინვესტიციების შესახებ ძვირადღირებული რეკლამები გადის.

ამის მიუხედავად, თბილისში ხშირად გაიგონებთ, რომ ბიზნესები უკანონოდ იხურება, საბანკო ანგარიშებიდან თანხებს ხსნიან და სხვა ისეთ საქმიანობებს სჩადიან, რაც OECD-ის (ეკონომიკური განვითარებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაცია) ქვეყნებში არ ხდება. ნებისმიერი, ვინც საქართველოში რეალურ ინვესტიციას განახორციელებს, მსგავს ამბებს აუცილებლად გაიგონებს.

მთავრობა ან დამამტკიცებელ საბუთებს მოითხოვს, ან იტყვის, რომ დახურული ბიზნესები გადასახადებს თავს არიდებდნენ. გადასახადისგან თავის არიდების ფაქტებს საქართველოში მრავლად შევხვდებით, თუმცა არის ისეთი ბიზნესებიც, რომლებიც ყოველგვარი კანონიერი მიზეზის გარეშე იხურება. მიუხედავად ამისა, ინვესტორი როდესაც რამდენიმე სანდო წყაროსგან ისმენს მსგავს ამბებს, მისთვის უკვე ეს ინფორმაცია საკმარისია, რომ გადაწყვეტილება მიიღოს. ინვესტიციის განხორციელების შესახებ გადაწყვეტილების მიღება დამამტკიცებელ საბუთებს არ საჭიროებს. ეს სუბიექტური გადაწყვეტილებაა იმის შესახებ, თუ რამდენად სანდოა ქვეყანა ბიზნესის კეთებისთვის. ყველა ნამდვილი ინვესტორი ამ ამბებს აუცილებლად გაიგებს.

ამავე დროს არსებობს ბიზნესები, რომლებიც წარმატებულად ვითარდებიან, ზოგიერთი – ძალიან წარმატებულადაც, და მათ მთავრობასთან სერიოზული კავშირები არ აქვთ. ძალიან ბევრი ახალი ბიზნესია. ასეთი ტიპის ბიზნესების წარმოება შევარდნაძის დროს გამორიცხული იყო და შავი ზღვის აღმოსავლეთით ისინი დღესაც იშვიათად გვხვდება. მსგავსი ფაქტები მთავრობის მტკიცებას საქართველოში მეგობრული

ბიზნესგარემოს შესახებ მეტ დამაჯერებლობას სძენს. კრიტიკოსები იტყოდნენ, რომ ეს შეუძლებელია და რომ წარმატებულ ბიზნესებსაც აუცილებლად ეყოლებათ „კრიშა“ მთავრობაში. კრიტიკოსები ცდებიან, რადგან რამდენიმე დამოუკიდებელი ბიზნესი ნამდვილად ვიცია.

იმათვის, ვინც მაკროეკონომიკურ სურათს უყურებს, სიტუაცია გაცილებით უარესია. მთავრობის ვალი იზრდება; არჩევნებისთვის ბევრი ფული დაიხარჯა. ზენოლა გაიზრდება მათზე, ვინც სამთავრობო ფონდებს აესებს. რა მოხდება წლის ბოლოს? და ვისთვის მოხდება?

ხელისუფლება ხურავს ბიზნესებს, რომლებსაც მცირედი დარღვევები ჰქონდათ და საბანკო ანგარიშებზე რეიდებს ახორციელებს, ამავე დროს არსებობს ბიზნესები, რომლებიც მთავრობასთან კავშირის გარეშე ვითარდებიან. აქედან გამომდინარე, როგორ უნდა განსაჯოს პოტენციურმა ინვესტორმა, დააბანდოს თუ არა კაპიტალი საქართველოში? გაითვალისწინეთ, რომ ინვესტორები, რომლებიც საქართველოს აკვირდებიან, ამავე დროს აკვირდებიან სხვა ქვეყნებსაც, რომლებსაც საკმაოდ სანდო ბიზნესგარემო აქვთ შექმნილი. საქართველომ თავისი უპირა-

■ მთავრობის ვალი იზრდება; არჩევნებისთვის ბევრი ფული დაიხარჯა. ზენოლა გაიზრდება მათზე, ვინც სამთავრობო ფონდებს აესებს. რა მოხდება წლის ბოლოს? და ვისთვის მოხდება?

ტესობა უნდა დაამტკიცოს.

ბიზნესმენებს ყველაზე მეტად აინტერესებთ, რამდენად პროგნოზირებადია ესა თუ ის საქმე. თუ ინვესტორებმა იციან, თუ რა მოუვა ან რა არ მოუვა მათ ბიზნესს მომავალში, ისინი ფულის შოვნის გზას ყოველთვის მონახავენ. მათ არ სჭირდებათ ძალიან დაბალი გადასახადები, უბრალოდ უნდა იცოდნენ, რომ ფული მათ საბანკო ანგარიშებზე უსაფრთხოდ იქნება. მათ არ სჭირდებათ არც „კრიშა“, მათთვის მხოლოდ იმის ცოდნაა აუცილებელი, რომ თუ წესების მიხედვით ითამაშებენ, მათ ბიზნესებს არაფერი მოუვა.

იმედი მაქვს, რომ იმ მაღალი თანამდებობის პირებს, ვისაც ქვეყანაში ინვესტიციების მოზიდვა აღუვლებს, კონტაქტი აქვთ მათთან, ვისაც საქართველოში ბიზნესების დახურვა და საბანკო ანგარიშებიდან თანხის ამოღება შეუძლია. როგორც ჩანს, შეცდომით, ეს ორი მხარე ერთმანეთის წინააღმდეგ მუშაობს. ■

ინგლისურიდან თარგმნა გიორგი ცხადაიამ

საბადასახადო ამნისტია ქართული ტელევიზიის, თუ სახელმწიფო ტელევიზიის?

საგადასახადო ამნისტია ფინანსურ შეღავათებს ხელისუფლებისადმი ერთგულ ტელევიზიებს ისე სთავაზობს, რომ მფლობელებისა და ფინანსების გაუმჭირვალობის საკითხი დღის წესრიგში არ დგება. ეს გადანყვეტილება კიდევ უფრო ამცირებს დამოუკიდებელი არხების კონკურენტუნარიანობას მედიაბაზარზე.

„საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“

ფოტო: თეატრალური ცენტრი

საქართველოში ტელევიზიებს, გადასახადებისა და ჯარიმების სახით, 36 მილიონი ლარის (20,6 მილიონი აშშ დოლარის) დავალიანება დაუგროვდათ სახელმწიფოს მიმართ. მთავრობამ ცოტა ხნის წინ პარლამენტს განსახილველად წარუდგინა კანონპროექტი საგადასახადო კოდექსში ცვლილებების შეტანის შესახებ, რომელსაც ალბათ პარლამენტი მალე დაამტკიცებს და რომლის მიხედვითაც, ყველა ტელევიზია, რეგიონულიც და ეროვნულიც, საგადასახადო ამნისტიას მიიღებს.

ფინანსური ამნისტიით ყველაზე მეტად სახელისუფლებო პოლიტიკური კურსის გამტარებელი და გასაიდუმლოებული მფლობელების ხელში მყოფი ორი უმსხვილესი ტელეარხი, „რუსთავი 2“ და „იმედი“ იხიერებენ, ისევე როგორც სერიოზული ფინანსური პრობლემების წინაშე მყოფი საზოგადოებრივი მაუწყებელი. თუმცა კანონპროექტში ნათქვამია, რომ შეწყალების აქტით მოსარგებლე ტელეარხების სია არ გასაჯაროვდება, რადგან, საგადასახადო კოდექსის თანახმად, ეს დახურული ინფორმაციაა.

თებერვლის ბოლოს პარლამენტში პრეზიდენტმა სააკაშვილმა თავის მიმართვაში განაცხადა: „ყველა ტელევიზიას აქვს საგადასახადო დავალიანება, განსაკუთრებით რეგიონულ ტელევიზიებს, ამიტომ მე ვაცხადებ ფინანსურ ამნისტიას ყველა ტელევიზიისთვის, რომელიც რეგიონში მაუწყებლობს“. თუმცა, ზოგიერთი დამკვირვებელი აღნიშნავს, რომ 36 მილიონიდან, ყველაზე ბევრი, 5-6 მილიონი თუ მოდის რეგიონული ტელევიზიების საგადასახადო დავალიანებებსა და ჯარიმებზე (გაზე-

თი „რეზონანსი“, 7 აპრილი).

ფინანსური ამნისტიის ერთ-ერთი ბენეფიციარი იქნება „25-ე არხი“, დამოუკიდებელი ტელევიზია ბათუმში, რომელსაც 277 500 ლარის ოდენობის დავალიანება 2004 წლამდე დაუგროვდა. ამ არხის მფლობელები უარს ამბობენ ვალის გადახდაზე და აცხადებენ, რომ იმ პერიოდში, როდესაც ვალი დაგროვდა, ისინი მხოლოდ ფორმალურად ითვლებოდნენ ტელევიზიის მფლობელებად და ტელევიზიას სინამდვილეში ადგილობრივი მმართველი ალსან აბაშიძე აკონტროლებდა.

„საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველოს“ მიერ ჩატარებული კვლევის მიხედვით, ბევრ რეგიონულ ტელევიზიას ოფიციალურად ფლობენ, აკონტროლებენ ან აფინანსებენ პირები, რომლებიც მჭიდრო კავშირში არიან ადგილობრივ ხელისუფლებასთან, ან იმართებიან „ნაციონალური მოძრაობის“ მიერ. როგორც ჩანს, ამ ტელე-

„ნაციონალური მოძრაობის“ მიერ, ან ადგილობრივ ადმინისტრაციებთან დაახლოებული პირების დე ფაქტო კონტროლის ქვეშ იმყოფებიან.

„საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველოს“ ანგარიშში საქართველოს სატელევიზიო სივრცის შესახებ ნათქვამია, რომ რამდენიმე სატელევიზიო არხი, მათ შორის „რუსთავი 2“ და „იმედი“, სატელევიზიო რეკლამისგან მიღებული მოგების გარდა, სხვა წყაროებიდანაც იღებენ დაფინანსებას. თუმცა, ბევრი სატელევიზიო არხის სუბსიდირების ეს წყაროები, ისევე როგორც მათი მფლობელების ვინაობა, გამჭვირვალე არ არის.

თუმცა, ცხადია, რომ ქართულ მედიამზარზე თამაშის წესები უთანასწოროა. „კავკასიას“ და „მაესტროს“ ხელმძღვანელები, ისევე როგორც სხვა დამოუკიდებელი მედიასაშუალებების მფლობელები, აცხადებდნენ, რომ მთავრობის მხრიდან ზენოლა იძულებულს

ლისუფლებო სარედაქციო პოლიტიკა აქვთ, შესაძლოა, მომავალშიც აღარ მოუხდეთ გადასახადების გადახდა, იმ იმედით, რომ ორ-სამ წელიწადში ახალი საგადასახადო ამნისტია გამოცხადდება. გადასახადების გადაუხდელობა კი ამ ტელევიზიებს პოლიტიკური გავლენებისათვის პოტენციურად იოლ სამიზნედ აქცევს.

საქართველოს სატელევიზიო სექტორში ბიზნესის გაერთიანება არასდროს მომხდარა. დღეს 40-50 ტელევიზია მაუწყებლობს ქვეყნის მასშტაბით, მათ შორის ბევრია ძალიან პატარა, რეგიონული არხი. მიუხედავად იმისა, რომ ტელესექტორში რეკლამების შესახებ მწირი და ხშირად არასანდო მონაცემები ვრცელდება, მაინც შეიძლება გამოთვალაოთ, რომ საერთო სარეკლამო შემოსავალი მთელ ტელევიზიებზე 30 მილიონ დოლარს (52.3 მილიონი ლარი) არ აღემატება. გამოდის, რომ 36 მილიონი ლარის ოდენობის საგადასახა-

■ თუ მთავრობა ფინანსური ამნისტიის გამოცხადებით მიზნად ისახავს დამოუკიდებელი და პლურალისტური სატელევიზიო სივრცის შექმნას, მან სხვა გზები უნდა მოძებნოს დაფინანსების წყაროების შესაქმნელად იმ არხებისთვის, რომლებიც ქართველებს ღირებულ პროგრამებს სთავაზობენ.

არხების ნაწილიც ნახავს ფინანსურ სარგებელს საგადასახადო ამნისტიით.

ამისაგან განსხვავებით, ოპოზიციური პარტიების მიმართ ლოიალურ და ხელისუფლების მიმართ კრიტიკულ ტელეარხებს „კავკასიას“ და „მაესტროს“ (ტელევიზიები, რომლებიც თბილისში მაუწყებლობენ), მათივე განცხადებით, საგადასახადო დავალიანება არ აქვთ. ეს სარწმუნო უნდა იყოს, რადგან ხელისუფლების მიმართ კრიტიკულად განწყობილი არხები, გადასახადების გადაუხდელობის შემთხვევაში, საგადასახადო სამსახურისა და ფინანსური პოლიციის იოლი სამიზნეები იქნებოდნენ.

ფაქტია, რომ როცა ზოგი ტელევიზია პირნათლად იხდის ბიუჯეტში, ხოლო ზოგი თავს არიდებს მილიონობით ლარის სავალდებულო გადასახადს, იქმნება არასამართლიანი კონკურენცია სატელევიზიო ბაზარზე. მოგებული რჩებიან ის არხები, რომელთა სარედაქციო პოლიტიკა კეთილგანწყობილია ხელისუფლების მიმართ, იმართება

ხდიდა პოტენციურ კლიენტებს, თავი შეეკავებინათ კრიტიკულად განწყობილ ტელევიზიებში რეკლამის განთავსებისგან. მართალია, ხელისუფლების მხრიდან ასეთი სახის ჩარევა არ დასტურდება, ფაქტია, რომ რეკლამის ბევრ პოტენციურ შემკვეთს სჯერა ამ ხმების და მაინც თავს იკავებს რეკლამის განთავსებისგან იმ ტელევიზიების ეთერში, რომლებიც კრიტიკულნი არიან ხელისუფლების მიმართ.

ყურადსაღებია არა მარტო ის გარემოება, რომ საგადასახადო ამნისტიის კანონპროექტი პარლამენტში 30 მაისის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებამდე რამდენიმე კვირით ადრე შევიდა, არამედ ისიც, რომ ეს ამნისტია სრულ წინააღმდეგობაში მოდის შემოსავლების სამსახურის წინა წლების პოლიტიკასთან, როდესაც ეს სამსახური დევნიდა და აჯარიმებდა გადასახადების დამალვაში ეჭვმიტანილ ყველა კომპანიას. ეს ამნისტია მორალურ საფრთხესაც შეიცავს. არხებს, რომელთაც აშკარად გამოხატული პრო-სახე-

ლო ამნისტია კერძო ტელეარხების ყოველწლიური სარეკლამო შემოსავლების დაახლოებით 70 პროცენტის ტოლია.

თუ მთავრობა ფინანსური ამნისტიის გამოცხადებით მიზნად ისახავს ჭეშმარიტად დამოუკიდებელი და პლურალისტური სატელევიზიო სივრცის შექმნას, მან სხვა გზები უნდა მოძებნოს დაფინანსების წყაროების შესაქმნელად იმ არხებისთვის, რომლებიც ქართველებს ღირებულ პროგრამებს სთავაზობენ. ხელისუფლებამ უნდა განსაზღვროს სპეციალური კრიტერიუმები და ის ტელეპროდუქტები, რომელთაც თანადაფინანსების მიღება დამოუკიდებელი ორგანოსგან შეეძლება.

თუმცა, წარმოდგენილი კანონპროექტი ძირითადად ფინანსურ შეღავათებს სთავაზობს ხელისუფლებისადმი ერთგულ ტელევიზიებს ისე, რომ ტელესექტორის მფლობელებისა და ფინანსების გაუმჭვირვალობის საკითხი დღის წესრიგში არც დგება. ეს გარემოება კი დამოუკიდებელი არხების კონკურენტუნარიანობას კიდევ უფრო ამცირებს. **■**

ოთი ჯახი ახი დაბთავხებუდა

რუსული გაზეთის „კომერსანტის“ ინტერვიუ საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრთან
ვანო მერაბიშვილთან
07.04.2010

ვანო მერაბიშვილმა მომავალ არჩევნებთან დაკავშირებით და რუსეთთან ურთიერთობის შესახებ „კომერსანტს“ საკუთარი მოსაზრება გაუზიარა.

ფოტო: ვანო მერაბიშვილი

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრმა, ვანო მერაბიშვილმა, რომელიც პრეზიდენტი მიხეილ სააკაშვილის უახლოეს თანამებრძოლად ითვლება, ოლგა ალიონოვას უამბო, თუ როგორ აფასებს საქართველოს ხელისუფლება მომავალ მუნიციპალურ არჩევნებში ოპოზიციის შანსებს; ასევე მან იმსჯელა საქართველოს ურთიერთობაზე რუსეთთან და დასავლეთთან.

მომავალი ადგილობრივი არჩევნები შეიძლება ხელისუფლებისთვის სიურპრიზად იქცეს?

არა მგონია. იმიტომ, რომ ჩვენ (სახელისუფლებო პარტიას – რედ.) მაღალი რეიტინგი გვაქვს. თბილისშიც კი დღეს 64% გვაქვს. მსოფლიოში ცოტაა ისეთი ქვეყანა, სადაც მმართველი პარტია დედაქალაქში ხმათა 64%-ს აგროვებს. ეს მხოლოდ იმიტომ არ ხდება, რომ ჩვენ ვართ ასეთი კარგები, არამედ იმიტომაც, რომ ოპოზიციამ

■ გივი თარგამაძემ 2008 წლის აგვისტოში რუს სამხედროებს 50 ათასი დოლარი შესთავაზა, გორში სტალინის ძეგლი რომ დაენგრიათ. მაშინ ხომ არაოფიციალური კონტაქტები იყო, და ფულით რუსებისგან რაღაცების გამოსყიდვა შეიძლებოდა. გორი ხომ დაბომბეს, მაგრამ სტალინის ქანდაკებისთვის ხელი არ უხლიათ.

გამომჟღავნა, რასაც სინამდვილეში წარმოადგენს. და ეს მაღალი რეიტინგები არც ისე კარგია ჩვენთვის.

რატომ?

არჩევნებზე ხმების დაკლება მოგვინევს (იცინის). ვხუმრობ.

იცით, რა არის ხელისუფლების ამხელა რეიტინგის მიზეზი?

წარმატებული რეფორმები, პირველ რიგში.

და თუკი საქართველოს მომდევნო პრეზიდენტი ოპოზიციის ერთ-ერთი ლიდერი გახდება, მაგალითად ირაკლი ალასანია, რეფორმების კურსი შენარჩუნდება?

ალასანია პრეზიდენტი ვერ გახდება, შანსი არა აქვს. ალასანია შევარდნადის რევეანისგანია.

აბა, ვინ გახდება?

დრო გვიჩვენებს.

ოპოზიცია ვერც თბილისის მერის არჩევნებს მოიგებს?

გიგი უგულავას რეიტინგი 64%-ია; ალასანიასი – 9%, თოფაძის – 6%, გაჩეჩილაძის – 2,6%.

ოპოზიციონერები სხვა ციფრებს ასახელებენ.

ჰო, რა თქმა უნდა.

მაგრამ 2008 წლის იანვარში საპრეზიდენტო არჩევნებზე გაჩეჩილაძემ სააკაშვილს თბილისში მოუგო.

რა არ ხდება. იუშჩენკომ თავბრუდამხვევი გამარჯვებიდან ხუთი წლის შემდეგ ხმათა სულ ხუთი პროცენტი მიიღო.

„ზემო ლარსის“ სასაზღვრო-გამშვები პუნქტის გახსნის შემდეგ ნინო ბურჯანაძე მოსკოვში იმყოფებოდა, და მასთან შეხვედრისას ვლადიმირ პუტინმა ამ გამშვები პუნქტის გახსნას საქართველო-რუსეთის ურთიერთობის შესაძლო განვითარების მაგალითი უწოდა. საქართველოში ეს ბევრს არ მოეწონა, ადამიანებმა გადანყვიტეს, რომ თქვენ

გარკვეულ დამობაზე წახვედით რუსეთის ხელისუფლებასთან, რომელიც აქამდე არ უშვებს თავის ტერიტორიაზე საქართველოს მოქალაქეებს.

რატომ არ უნდა გაგვეხსნა ეს პუნქტი? ჩვენ გახსნილები ვართ. არც ჩვენ გავცემთ იქ ვიზებს (უფრო სწორად, მხოლოდ მძღოლებს ვაძლევთ ვიზებს), იმიტომ, რომ რუსეთი არ გასცემს ვიზებს ჩვენს მოქალაქეებზე. მეტიც, რუსეთის მხარე ამ პუნქტიდან არ ატარებს არა დსთ-ს მოქალაქეებს.

რა სარგებელი აქვს თქვენთვის ამ პუნქტის გახსნას? ამით ხომ მხოლოდ სომხეთი იგებს.

უბრალოდ, კარგი მეზობლები ვართ.

ნინო ბურჯანაძის მოსკოვში ვიზიტის მიმართ რა დამოკიდებულება გაქვთ?

რა დამოკიდებულება შეიძლება მქონდეს. ჯერ იყო გიორგაძე, მერე ებრალიძე მერე ნოლაიდელი. ახლა ბურჯანაძე. მოსკოვში საქართველოზე პასუხისმგებლობა პრიმაკოვს დააკისრეს, და ზუსტად ამის შემდეგ გაჩნდა

ეს ხომ მხოლოდ საეკლესიო კავშირია? არ არსებობს „მხოლოდ“.

„პირველი კავკასიური“ ბევრს თქვენ პროექტად მიაჩნია. რაში სჭირდება საქართველოს ხელისუფლებას ეს არხი?

ჩვენ თავი უნდა დავიცვათ. ერთი ჩეჩენი, მოსკოველი ოლიგარქი ჩემს მეგობართან საუბარში ჩეჩნეთის ხელისუფლებას ლანძღავდა, და კითხვაზე – „როდის დამთავრდება ჩეჩნეთში ეს ყველაფერი“, ასე უპასუხა: „როგორ დამთავრდება, ქართველებიც კი ჩვენ გვეხმარებიან“. ქართველები დაუმორჩილებლობის სიმბოლოდ იქცნენ მათთვის, ვინც რუსეთში თავს დაუცველად გრძნობს.

აფხაზეთისა და სამხრეთი ოსეთისთვის რუსეთს სამაგიეროს უხდით?

უბრალოდ, ომი ჯერ არ დასრულებულა.

საომარი თუ პოლიტიკური თვალსაზრისით?

ნებისმიერი თვალსაზრისით. მაგრამ ჩვენ იმ ფრონტზე ვიმარჯვე-

ყველაფერში შეეძლოთ ფული აეღოთ, მაგრამ ამაში – არა.

ანუ, გინდათ თქვით, რომ ჩვენ საბჭოეთის დროინდელი ფასულობები გვაქვს, თქვენ კი – ევროპული?

თქვენ თვითონ ამბობთ ამას. მე სხვანაირად ვიტყვი. მსოფლიოში არსებობს მხოლოდ ორი გზა – ან დასავლური კულტურისკენ მიმავალი, ან – არსაით. ჩვენ პირველი გზით მივდივართ. თქვენ? კარგი რა მოხდა თქვენს ქვეყანაში ბოლო წლების მანძილზე? მეზობლებს წაეჩხუბეთ. თქვენი ემინიათ. ერთმანეთისაც გეშინიათ. თქვენი საზოგადოება მილიციასთან საომარ მდგომარეობაშია. რა აშენდა თქვენთან ბოლო ათი წლის განმავლობაში? ამიტომაც თქვენ საქართველოს ომს ვერ მოუგებთ.

ომის მოსაგებად შენების ცოდნა აუცილებელი არ არის.

აუცილებელია. ბოლო ათი წლის განმავლობაში თქვენთან მხოლოდ სოჭის პროექტი გაჩნდა. ჩვენ თავიდან ავაშენეთ მთელი ქალაქები. სხვა მიზეზიც არსებობს. თქვენს ჩინოვნიკებს დასავლეთის ემინიათ, რადგან იმ აზრით გაიზარდნენ, რომ „ცერეუ“ „კაგებზე“ ძლიერია. კიდევ იმიტომ, რომ დასავლეთის უნდა გეშინოდეს, თუკი ფული დასავლეთის ბანკებში გაქვს შენახული.

აი, თქვენ ამბობთ, რომ აშენებთ, მაგრამ აფხაზეთში, თქვენ კი არა, რუსი ინვესტორები აშენებენ. სამხრეთ ოსეთშიც ასევე რუსი სამხედროები დგანან, და თქვენ იქაც ვერ აშენებთ. იქ როგორღა აპირებთ გამარჯვებას?

აფხაზეთისა და სამხრეთი ოსეთის ბედი აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში კი არ წყდება, არამედ ადამიანების – ქართველების, რუსების გონებაში. რაც უფრო წარმატებული იქნება ჩვენი შს-ს, ჯანდაცვის, განათლების რეფორმები, მით მეტად დაუახლოვდება ცხინვალის თბილისს; რადგან მსოფლიოში არ არსებობს პრეცედენტი, რომ ოკუპირებულ ტერიტორიაზე რაიმე აშენდეს. ეს იგივეა, ქვიშაზე რომ აიშენო სახლი. შეიძლება აშენდეს ყაზარმები, მაგრამ ინვესტიციები იქ არ ჩაიდება.

გონიერ დასავლეთს ჩვენ ვუყვარვართ. უბრალოდ, გადანყვეტილებებს თავადვე ვიღებთ. არავის ვუსმენთ.

პროექტი – ბაგრატიონების გვარის შთამომავალი ქართველი მეფის შესახებ. მემკვიდრე სასწრაფოდ დააქორწინეს ამ გვარის სხვა შტოს წარმომადგენელ ქალზე, თანაც ამისთვის მისი ქმართან გაყრა დასჭირდა. და რა? ეს პროექტიც ამ ქორწინებასთან ერთად ჩაიშალა. მოსკოვში გამუდმებით ეძებენ შემცვლელს საქართველოში, მაგრამ ეს ძებნა უპერსპექტივოა. გადახედეთ, რა რეიტინგი აქვთ ამ ადამიანებს საქართველოში, და ყველაფერი ნათელი გახდება.

ბოლო დროს მოსკოვსა და თბილისს შორის არ არსებობს არანაირი კონტაქტი, გამონაკლისია – საეკლესიო ხაზი. გაგონილი მაქვს, რომ საქართველოს ხელისუფლებას გულზე არ ეხატება საქართველოსა და რუსეთის ეკლესიებს შორის ეს პირდაპირი კავშირი.

უკომენტაროდ.

ბოლო, სადაც უფრო ძლიერები ვართ. ვიდრე რუსეთში ილაპარაკებენ, რომ საქართველოში კარგი რეფორმები გატარდა, ჩვენ მოგებულები ვიქნებით. იმიტომ, რომ რეფორმები და დემოკრატია – ეს ერთი და იგივეა. და იმიტომ, რომ რუსეთში ეს არ არის. და კიდევ იმიტომაც, რომ ჩვენ და თქვენ უკვე განსხვავებული ფასულობები გვაქვს. იცით, გივი თარგამაძემ 2008 წლის აგვისტოში რუს სამხედროებს 50 ათასი დოლარი შესთავაზა, გორში სტალინის ძეგლი რომ დაეწვიათ. მაშინ ხომ არაოფიციალური კონტაქტები იყო, და ფულით რუსებისგან რაღაცების გამოსყიდვა შეიძლებოდა. გორი ხომ დაბომბეს, მაგრამ სტალინის ქანდაკებისთვის ხელი არ უხლიათ.

რა უპასუხეს გივი თარგამაძეს?

შეურაცხყოფილები დარჩნენ. სხვა

მაგრამ აფხაზეთში სხვა სიტუაციაა. სოჭის ოლიმპიადა აფხაზეთის მიმართ ინტერესს აძლიერებს.

ოცნებას კაცი არ მოუკლავს. იქ საზოგადოება არ არსებობს. ბალაფში პრეზიდენტი იმიტომ კი არ გახდა, რომ არჩევნები მოიგო, არამედ იმიტომ, რომ კრემლთან საერთო ენა გამოიხატა. მითხარით, რატომ არ ატარებს ბალაფში რეფორმებს? იქ გადაწყვეტილების მიღების თავისუფლება არ არსებობს; კრემლზე არიან დამოკიდებულები. იქ დემოკრატია არ არის.

საქართველოში არის დემოკრატია?

თქვენი აზრით, არ არის?

მე მგონი, უკრაინაში არის დემოკრატია, საქართველოში კი – არა.

რატომ?

თქვენ თავისუფალი ტელევიზია არ გაქვთ.

ჩართეთ ტელევიზორი და ნებისმიერ ოპოზიციონერს ნახავთ, რომელიც მოგწონთ.

ჰო, მაგრამ ეს ხელისუფლების მიერ კონტროლირებული არხებია. უკრაინაში კი უამრავი არხია, რომლებიც ხელისუფლებას ერ ექვემდებარება.

და ამიტომ იქ დემოკრატიაა? ეს რა დემოკრატიაა, როდესაც ისეთი კანდიდატი იმარჯვებს, რომელმაც 3%-ით მეტი ხმა დააგროვა, ეს 3% კი იმის დამსახურებაა, რომ ერთ ოლქში ამომრჩეველთა 97% მივიდა საარჩევნო უბნებზე? ქვეყნის დასავლეთ ნაწილში არჩევნებზე ისინი მივიდნენ, ვისაც მისვლა უნდოდა, აღმოსავლეთ ოლქებში კი ყველა მივიდა. ნამდვილი დემოკრატია ის არის, როდესაც ხელისუფლება ნებისმიერად ატარებს არჩევნებს. საქართველოში თუ გინახავთ ისეთი რეგიონი, სადაც არჩევნებზე დასწრების მაჩვენებელი 97% იყო?

უკრაინაში არსებობს კანონი, რომლის მიხედვითაც, თუკი „გაი“-ს თანამშრომელი 200 გრივენზე ნაკლებ ქრთამს აიღებს, ავტომატურად 500 დოლარის ჯარიმას გადაიხდის, და შეუძლია სამსახური გააგრძელოს. ესაა დემოკრატია? ვერც კი წარმომიდგენია ეს როგორ შეიძლება მოხდეს. ჩვენთან მობილურ ტელეფონებსაც კი ალარ

იპარავენ, იმიტომ რომ ამისთვის 5 წლით ციხეში სვამენ.

თქვენ მკაცრი მეთოდებით გინდათ კანონიერებისა და დემოკრატიის დანერგვა. უკრაინაში კი ეს სხვაგვარად ხდება.

უკრაინაში კანონს არ ამკვიდრებენ, ამიტომაც არის იქ კანონთან პრობლემები. დემოკრატიული უკრაინა – კლიშეა. უბრალოდ, ხუთოსნები არ უყვართ. სამოსნები უყვართ. ამიტომ, როდესაც იუშჩენკომ წააგო, ყველამ თქვა, რომ ეს კარგია, და ეს დემოკრატიაა. საქართველოში კი სააკაშვილმა რომ მოიგო, ყველამ თქვა, რომ ეს დემოკრატია არ არის.

ეს კლიშე დასავლეთს აქვს?

ყველას.

იქნებ დასავლეთს ნაწილობრივ ახარებს კიდევ იუშჩენკოს დამარცხება, იმიტომ რომ რუსეთსა და უკრაინას შორის კონფლიქტი აღმოიფხვრა, საქართველოსა და რუსეთს შორის კი – არა.

იანუკოვიჩი ექვს თვეში წაეჩხუბება მოსკოვს, როგორც კი ფულისა და თანამდებობების გაყოფაზე დაიწყება ლაპარაკი. როდესაც პუტინი მას ვინმე თავისიანის დანიშნას, ან ვინმეს ინტერესის ლობირებას მოსთხოვს, მთელი მათი მეგობრობა დასრულდება. ჩვენთანაც ასე იყო.

თითქოს გულგატეხილები ხართ დასავლელ პარტნიორებზე?

არა, რატომ? გონიერ დასავლეთს ჩვენ ვუყვარვართ. უბრალოდ, გადაწყვეტილებებს თავადვე ვიღებთ. არავის ვუსმენთ. იყავით კარალეთში ჩვენს სპეცბაზაზე? იქ ჩვენი სპეცდანიშნულების რაზმი თქვენი სამხედროების პირისპირ დგას. მათთვის „კობრა“-ს ჯავშანმანქანები შევიძინეთ, თუმცა ევროპელები წინააღმდეგი იყვნენ, – რუსების პროვოცირება რად გინდათო. მაგრამ არ დაუფუერეთ ევროპელებს, და ახლა იმ ზონაში მოკლულები აღარ გვყავს.

ანუ ევროპელებს ყოველთვის არ უნდა უსმინო?

მე ვიტყვოდი, რომ – თითქმის არასდროს. ☒

რუსულიდან თარგმნა ნინო სვანიძემ

ცენტრი
ლიბერალური
მნიშვნელობების
სახელი

გამოიწერეთ ჟურნალი ლიბერალი

გაჭლური ვერსია

12 ნომერი – 3 თვე

22 ლარი

24 ნომერი – 6 თვე

45 ლარი

48 ნომერი – 1 წელი

90 ლარი

PDF ვერსია

12 ნომერი – 3 თვე

13 ლარი

24 ნომერი – 6 თვე

25 ლარი

48 ნომერი – 1 წელი

50 ლარი

ჟურნალის გამოსაწერად
დაგვიკავშირდით ტელეფონებზე:

23 37 31, (899) 48 62 41

ან მოგვანოდეთ თქვენი

საკონტაქტო ინფორმაცია

ელ-ფოსტით: info@liberali.ge

ვინ ახის ქვეყნის ბატონ-პატრონი?

ვააა, აღმასრულებელი ხელისუფლება სულ სხვა კაიფი ყოფილაო, – ეს სიტყვები ზურაბ ადეიშვილს აღმოხდა შორეულ 2004 წელს, იუსტიციის მინისტრად დანიშნვიდან რამდენიმე დღეში. შეუზღუდავი ძალაუფლებით მუდმივი „კაიფი“ ძალიან მალე იქცა მიხილ სააკაშვილისა და მისი გარემოცვის ცხოვრების სტილად.

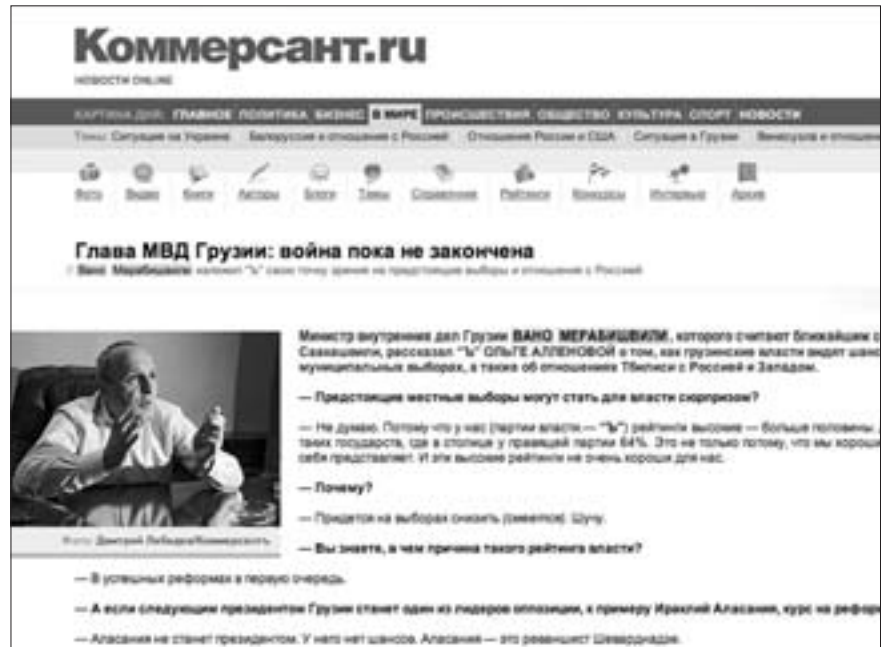
სოზარ სუბარი

ეს ჩანს ყველაფერში და ჩანს შს მინისტრის, ვანო მერაბიშვილის ინტერვიუებშიც, რომლებიც ჟურნალებმა „ვლასტმა“ და „კომერსანტმა“ დაბეჭდეს 2010 წლის მარტსა და აპრილში.

დემოკრატიულ ქვეყანაში ეს ინტერვიუები კარგი მასალა იქნებოდა სერიოზული საბრალდებო დასკვნისთვის, მაგრამ მერაბიშვილი დარწმუნებულია, რომ მას არაფერი ეშუქრება. ამიტომაც „კაიფობს“ ლაღად და უდარდელად, ყველასა და ყველაფერზე – რეფორმებზე, ახალი ადამიანის ჩამოყალიბების მისეულ პროგრამაზე, რომელსაც წარმატებით ახორციელებს, არჩევნებზე, რუსეთზე, ევროპაზე, პოლიციის „შეშუშულ“ შენობებზე და რუს ოკუპანტებთან თანამშრომლობის ფაქტებზე, უფრო ზუსტად იმაზე, როგორ სთავაზობდა პარლამენტის თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტის თავმჯდომარე გივი თარგამაძე ქრთამს რუს ოკუპანტებს ქალაქ გორის დაბომბვისა და სტალინის ძეგლის დანგრევის სანაცვლოდ. და მათ, ოკუპანტებმა, როგორ არ აიღეს შეთავაზებული ქრთამი – 50 ათასი დოლარი.

დემოკრატიულ ქვეყანაში მსგავს ინტერვიუს მინისტრის სასწრაფოდ გადაყენება და, დიდი ალბათობით, მთავრობის გადადგომა მოჰყვებოდა.

დაიწყებოდა გამოძიება დანაშაულის ამკარა ნიშნებზე, რაც ნათლად ჩანს შს მინისტრის სიტყვებიდან, თუმცა, დანაშაულის ნიშნებზე ქვემოთ. ახლა კი მთავარზე – რატომ იყო მინისტრი ასეთი გულახდილი? ამ დღეებში ამ კითხვაზე პასუხის გაცემა ბევრმა სცადა, თუმცა, ყველა ვერსია

ალბათ ორ უკიდურეს ხედვას შორის თავსდება.

ვერსია პირველი: ვანო მერაბიშვილმა ამ ინტერვიუთი გააკეთა გამოკვეთილი განაცხადი პრეზიდენტობაზე და ძალიან კონკრეტული მესიჯებიც დააგზავნა ყველა მიმართულებით. მას აქვს ყველაზე მეტი რესურსი და რეალური ძალაუფლება, ძალას კი საქართველოში ჯერჯერობით ისევე ყველა ღირებულებაზე მეტად აფასებენ. ამავე დროს ვანო ყველაზე კომფორტული პარტნიორი იქნება მიმასთვის იმ ახალ გარემოში, რომლის შექმნასაც აპირებენ 2013 წლიდან (როცა სააკაშვილს პრეზიდენტობის ვადა ამოენურება) და რომელიც, დიდი ალბათობით, მსგავსი იქნება პუტინ-მედ-

■ ახალი თითქოს არაფერი თქმულა, თითქოს ყველამ ყველაფერი ვიცოდით, მაგრამ სიახლე მაინც იყო – გამოგნებელი სიახლე – ოკუპანტებისთვის ქრთამის შეთავაზება, საკუთარი ქალაქის დაბომბვის სანაცვლოდ.

ვედევის ვარიანტისა (ვერსიის ავტორი ვასილ მაღლაფერიძე).

ვერსია მეორე: ეს ინტერვიუები, ისევე როგორც 13 მარტის „ტელევიზიის“ მოდელირებული ქრონიკა, ხელისუფლების სრული არაადეკვატურობისა და რუსეთის მიმართ პანიკური შიშის გამომჟღავნებაა. შესაბამისად, არანაირი ღრმა ჩანაფიქრი მათში არ უნდა ვეძებოთ (ავტორი დავით ზურაბიშვილი).

ფაქტი ისაა, რომ ამ ინტერვიუებში შს მინისტრი დაუფარავად ამბობს იმას, რაც რეალობაა:

► რომ არც საქართველოს ხელისუფლება და არც პირადად ვანო კანონს არ ცნობენ; მეტიც, კანონი არის ის, რასაც ვანო გადაწყვეტს. და თუ კანონი არ შეესაბამება ვანოს (მით უფრო – მიშას) ხედვას, მით უარესი კანონისთვის;

► რომ საქართველოს ხელისუფლებაში არ ინტერესებთ ევროპის აზრი და ამას აღარ მალავენ (მათ შორის, პრეზიდენტი სააკაშვილიც მრავალ განცხადებასა თუ ინტერვიუში). თუკი ევროპა არ იწონებს მართვის სააკაშვილისეულ ავტოკრატიულ სტილს და მის არაპროგნოზირებად, პროვოკაციულ გამოსტომებს, აღარც მიშასა და მის გარემოცვას აინტერესებს ევროპის აზრი;

► რომ მომავალი არჩევნების შედეგი ვანომ წინასწარ იცის, ხოლო არჩევნების შედეგებით მანიპულირება მისი ჩვეული საქმეა (მინისტრის მინანერი, – ვხუმრობო, – ამ აზრს ვერ არბილებს, რადგან მრავალმა საერთაშორისო სადამკვირვებლო მისიამ დაადასტურა, რომ საქართველოს ხელისუფლებას საარჩევნო მანიპულაციები არ უკვირს);

► რომ მან წინასწარ იცის, ვინ იქნება შემდეგი პრეზიდენტი, ოღონდ ჯერ არ ამხელს, თქვენთვის ამის ცოდნა ცოტა ნაადრევიყო. პასუხი მარტივია – „Поживем-увидим“;

► რომ საქართველოს ხელისუფლება ერევა (ან ცდილობს ჩაერიოს) ჩრდილოეთ კავკასიაში მიმდინარე პროცესებში და „პირველი კავკასიური არხი“ ამგვარი მანიპულაციებისთვის გამოიყენება.

მერაბიშვილის ინტერვიუები გაჟღერებულია ძალის დემონსტრირებით და მუქარით (დავიჭერთ, დავსჯით...), ხოლო ყურნალისტის მთავარი დასკვნა

შემდეგია: თქვენი პოლიციის შენობები პოტიომკინის სოფლებია, პოლიციელები – უცხოპლანეტელები, ხოლო ამ შუშის შენობების ირგვლივ სილატაკე მეფობსო...

ახალი თითქოს არაფერი თქმულა, თითქოს ყველამ ყველაფერი ვიცოდით, მაგრამ სიახლე მაინც იყო – გამოაგნებელი სიახლე – ოკუპანტებისთვის ქრთამის შეთავაზება, საკუთარი ქალაქის დაბომბვის სანაცვლოდ. იმ დროს, როდესაც ათეულობით ადამიანი უგზოუკვლოდ იყო დაკარგული, ან ოკუპანტების ტყვეობაში იმყოფებოდა; როცა ათეულობით გვამი ოკუპირებულ ტერიტორიაზე იყო დარჩენილი და სახელმწიფო მათი გადმოსვენებისთვის არაფერს აკეთებდა; როდესაც ატენის ხეობაში შეხიზნული 30 ათასზე მეტი ადამიანი ხელისუფლების მხრიდან სრულიად უყურადღებოდ – სურსათისა და წამლების გარეშე იყო დარჩენილი; როცა ათეულ ათასობით დევნილი მშვიდი და დაუბინავებელი იყო, ვანო მერაბიშვილი აღიარებს, რა „პრობლემის“

ტიკონსტიტუციური ხელშეკრულების ან მოლაპარაკების წარმოება, ითვალისწინებს 6-დან 10 წლამდე თავისუფლების აღკვეთას) და 310-ე (საგარეო უშიშროების ხელყოფა, ითვალისწინებს 8-იდან 12 წლამდე თავისუფლების აღკვეთას – „უცხო ქვეყანასთან ან უცხოეთის ორგანიზაციასთან ისეთი ურთიერთობის დამყარება, რომლის მიზანია საქართველოს წინააღმდეგ საომარი მოქმედების ან აგრესიის სხვა აქტის მომზადება ან განხორციელება, აგრეთვე სხვაგვარი ქმედება ასეთი აქტის პროვოცირების მიზნით“) მუხლებით გათვალისწინებული დანაშაულის ნიშნები.

მიუხედავად ყოველივე ზემოთქმულისა, ერთადერთი შედეგი, რაც მერაბიშვილის ინტერვიუს ამ ეტაპზე მოჰყვება, ეს არის ორდღიანი ქარიშხალი ქართულ მედიაჟიქსში. თუმცა, თავად ინტერვიუ უფრო სერიოზულ შედეგებზეა გათვლილი და გრძელვადიან პერსპექტივაში მან შეიძლება მრავალნაირად იჩინოს თავი.

ამ ინტერვიუთი ვანო ცდილობს,

დემოკრატიულ ქვეყანაში მსგავს ინტერვიუს მინისტრის სასწრაფოდ გადაყენება და, დიდი ალბათობით, მთავრობის გადადგომა მოჰყვებოდა.

გადაწყვეტას ცდილობდა საქართველოს ხელისუფლება: „პარლამენტის თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტის თავმჯდომარემ გივი თარგამაძემ 2008 წლის აგვისტოში რუს სამხედროებს შესთავაზა 50 000 ათასი იმისათვის, რომ მათ დაეხმობათ სტალინის ძეგლი გორში. მაშინ ხომ იყო არაოფიციალური კონტაქტები და ფულით შეიძლებოდა რაღაც საკითხებზე რუსების წამოყვანა. ხოდა აი, გადავწყვიტეთ, ფულის სანაცვლოდ, სტალინის ძეგლის მოშორება...“

ოკუპანტებმა უარი თქვეს ვანდალურ აქტზე, არ აიღეს ქრთამი და არ დაბომბეს ძეგლი, რომელიც ქალაქის ცენტრალურ მოედანზე დგას. მინისტრის ამ განცხადებაში, გარდა ქრთამის მიცემის მცდელობისა, ნათლად ჩანს სს კოდექსის 309-ე (ან-

ყველას – ხალხსაც, ოპოზიციასაც, ეკლესიასაც, უცხოეთსაც – კიდევ ერთხელ მკაფიოდ დაანახოს, ვინ არის აქ ბატონ-პატრონი და ვის უნდა ელაპარაკონ, ვისი ემინოდეთ, ვისი აზრი უნდა გაითვალისწინონ...

უფრო გრძელვადიან პერსპექტივაში კი ეს ინტერვიუ საპატიო ადგილს დაიკავებს ხელისუფლების არაადეკვატურ ქმედებათა ისეთ ჯაჭვში, როგორიცაა ქუთაისში „დიდების მემორიალის“ აფეთქება, უკრაინის არჩევნებზე „სადამკვირვებლო“ სპეცრაზმების გადასხმა, 13 მაისის იმიტირებული სატელევიზიო ომი და, თავის მხრივ, დააჩქარებს ხელისუფლების ცვლილებას.

და კიდევ, მსგავსი ინტერვიუები მომავლის პროკურორებსაც გაუადვილებს საბრალდებო დასკვნების წერას. **█**

ისევ აჩოვნად- ბანათაჰისუფიბადი მოძიხოზა

ზურაბ ნოლაიდელის ირგვლივ შექმნილი „ექვსპარტიული ნარმონაქმნი“ თბილისს მერად – ზვიად ძიძიგურს, და საკრებულოს თავმჯდომარედ – კობა დავითაშვილს სთავაზობს.

ნინო რობაქიძე

9 აპრილს ვერის პარკის საკალათბურთო სასახლეში საქართველოს ძველი შინდისფერი დროშები ერთი ნუთით მხოლოდ მაშინ აფრიალდა, როცა „ეროვნულმა საბჭომ“ პირველი არჩევითი მერის თანამდებობაზე კონსერვატიული პარტიის ლიდერის, ზვიად ძიძიგურის კანდიდატურა დაასახელა.

„ზვიად ძიძიგური, დიახაც, არის ოპოზიციის საერთო კანდიდატი. ის ოპოზიციურად განწყობილი ყველა პოლიტიკური ძალისთვისაც მისაღებია“, – განაცხადა კობა დავითაშვილმა, რომელიც პრაიმერში ძიძიგურის კონკურენტი იყო, ახლა კი მასთან ერთად საკრებულოს თავმჯდომარეობისთვის იბრძოლებს.

„ეროვნულმა საბჭომ“ მერობის კანდიდატი დედაქალაქში 15 000 მისამართზე მისვლის შემდეგ გამოავლინა. საერთო ჯამში, 12 000 ამომრჩევლის აზრი შეჯამდა. ზვიად ძიძიგურმა ხმათა 51,9% მიიღო. კონსერვატორების ლიდერმა 5 833 ხმით დაამარცხა „ხალხის პარტიის“ ლიდერი კობა დავითაშვილი, რომელმაც 5 414 ხმა მიიღო.

ოპოზიციური პრაიმერის საარჩევნო ბიულეტენებზე ქალაქის მერობის კანდიდატებს შორის გია მასისაშვილის გვარიც ეწერა. „მომავლის პარტიის“ ლიდერმა, საქართველოში არყოფნის გამო, პრაიმერში მონაწილეობაზე ბოლო ნუთს თქვა უარი, თუმცა მისი გვარის ბიულეტენებიდან ამოღება ვერ მოესწრო.

„გაითვალისწინეთ, რომ გია მასისაშვილი აღარ მონაწილეობს პრაიმერში“, – ამ ფრაზით აფრთხილებდნენ პრაიმერის შერჩევაში მოხვედრილ ამომრჩევლებს პარტიული აქტივისტები, რომლებსაც ამომრჩევლისთვის ბიულეტენების გადაცემა ევალებოდათ. თუმცა, როგორც

ზურაბ ნოლაიდელი „ეროვნული საბჭოს“ ყრილობაზე, თბილისი, 9 აპრილი 2010

ფოტო: ლევან ნაკაშვილი

„ეროვნული საბჭოს“ ლიდერები, ისე პარტიული აქტივისტებიც ამომრჩეველების გამოკითხვის დაწყებამდე ვერ ჩამოყალიბდნენ ოპოზიციურ პრაიმერში მონაწილეობდნენ თუ სოციოლოგიურ გამოკითხვაში. ამიტომაც, კარზე ზარის დარეკვის შემდეგ პარტიული აქტივისტები ამომრჩეველს ხან სოციოლოგიურ გამოკითხვაში მონაწილეობაზე ითანხმებდნენ, ხან პრაიმერში.

ექსპერტების აზრით, არასაპარლამენტო ოპოზიციის მიერ ორგანიზებულ გამოკითხვას სოციოლოგიურ გამოკითხვასთან საერთო თითქმის არაფერი ჰქონდა. „იმისათვის, რომ გამოკითხვას სოციოლოგიური გამოკითხვის სტატუსი ჰქონდეს, აუცილებელია, პროცესში პროფესიონალები იყვნენ ჩართული. თუ სწორად განისაზღვრება კვლევის ამოცანა, სწორად შეირჩევა დიზაინი და დაცული იქნება მთავარი – რეპრეზენტატულობის პრინციპი, არანაირი მნიშვნელობა არ აქვს 5 000 რესპონდენტს გამოკითხვას თუ 15 000-ს“, – განმარტავს ACT კვლევის ბიზნესის განვითარების დირექტორი ნიკა ჯავახიშვილი.

„გვინდოდა, ამომრჩეველისთვის თანამონაწილეობის განცდა გაგვეჩინა. ამიტომაც არის მნიშვნელოვანი გამოკითხვის მასშტაბი – ვეცადეთ, მივსულიყავით ყველა უბანში, ყველა ქუჩაზე და ყველა ეზოში“, – აცხადებს „მოდრაობა სამართლიანი საქართველოსათვის“ თავმჯდომარის მოადგილე ლევან როინიშვილი.

ამომრჩეველს, რომელიც შემთხვევითი შერჩევით გამოსაკითხთა სიაში მოხვდა, სამი ბიულეტენის შევსებას სთხოვდნენ. პირველით მერობის ყველაზე ძლიერი კანდიდატი ირჩეოდა; მეორე ბიულეტენზე თერთმეტი პარტიის დასახელება იყო ჩამონერილი და ამომრჩეველი ქალაქის საკრებულოში პროპორციული სიით ასარჩევ პარტიას აძლევდა ხმას; მესამე ბიულეტენი კი ყველა რაიონში სხვადასხვანაირი იყო და მასზე იმ კანდიდატების გვარები და სახელები ეწერა, რომლებიც პრაიმერის მომხრე პარტიებმა კონკრეტულ რაიონში მაჟორიტარობის კანდიდატად წარადგინეს.

კითხვაზე – „ხვალ რომ თბილისის საკრებულოს №7 (კრწანისი, ფონიჭალა) ოლქის მაჟორიტარი დეპუტატის არჩევნები იყოს, ვის მისცემდით ხმას“

– სავარაუდო პასუხებია:

– ბართია ლევან, „კონსერვატიული პარტია“;

– ბუბუტეშვილი გიორგი, „მამულიშვილი“;

– მამათელაშვილი როლანდი, „ხალხის პარტია“;

– ყელბერაშვილი ალექსანდრე, „მოდრაობა სამართლიანი საქართველოსთვის“;

– ფაზივ ალიევი, „შენთვის, საქართველო“.

ზვიად ძიძიგური „ეროვნული საბჭოს“ ყრილობაზე, თბილისი, 9 აპრილი 2010

ჩვენ მიერ ამავე საარჩევნო ოლქის ამომრჩეველებთან ჩატარებული პატარა ექსპერიმენტის შემდეგ აღმოჩნდა, რომ ათიდან ათმა ამომრჩეველმა ეს სახელები და გვარები პირველად გაიგო. თუმცა, ეს არ იქნებოდა პრობლემა, პრაიმერში მონაწილე პარტიები თვითონ რომ იყვნენ ცნობილები. ჩვენი ექსპერიმენტის მონაწილე ათი ამომრჩევიდან ცხრამ მხოლოდ „კონსერვატიული პარტიისა“ და „ხალხის პარტიის“ გახსენება შეძლო. სახელები „მოდრაობა სამართლიანი საქართველოსათვის“ და „მომავლის პარტია“ მათთვის არაფრისმთქმელი აღმოჩნდა.

„გეთქვა, შეილო, რომ ნოლაიდელის და მისასვილის პარტიებია. ეგ ხალხი კი ვიცი, მაგრამ პარტიებს ყველას ერთნაირი სახელი აქვთ“, – მითხრა ექსპერიმენტის ერთ-ერთმა მონაწილემ.

პრაიმერის მომხრე 11 პოლიტიკური სუბიექტიდან უმრავლესობას არანაირი რესურსი არ აქვს იმისათვის, რომ წინასაარჩევნო კამპანიაში დამოუკიდე-

ბლად მიიღოს მონაწილეობა. ამიტომაც თერთმეტი პარტიის მიერ მხარდაჭერილი პრაიმერი თბილისში რეალურად მხოლოდ სამმა ჩაატარა. ზურაბ ნოლაიდელის, ზვიად ძიძიგურის და კობა დავითაშვილის პარტიული აქტივიდან თბილისელები 750-კაციანმა ჯგუფმა გამოკითხა. პარტიული აქტივისტები სამკაცრიან ჯგუფებად იყვნენ დანაწილებული, თითოეულ ჯგუფში სამივე პარტიის წარმომადგენელი შედიოდა.

პრაიმერის ორგანიზატორების გან-

ცხადებით, ამ პრაქტიკამ, რომელიც პარტიის სასარგებლოდ შედეგების გაყალბება გამოიქცა. თუმცა, დანარჩენი რვა პოლიტიკური სუბიექტის წარმომადგენლებმა 25 საარჩევნო ოლქიდან ჯერჯერობით მხოლოდ სამ ოლქში გაიმარჯვეს. მიუხედავად ამისა, პრაიმერის შედეგების გამოცხადების შემდეგ პრეტენზია „ეროვნული საბჭოს“ შემადგენლობიდან არც ერთ პოლიტიკურ სუბიექტს არ გამოუთქვამს.

„ეროვნულმა საბჭომ“ ზვიად ძიძიგურის დასახელებით უკვე ფორმალურადაც წერტილი დაუსვა ბოლო დღეებში კიდევ ერთხელ განახლებულ ოპოზიციურ კონსულტაციებს მერობის საერთო ოპოზიციურ კანდიდატზე. ირაკლი ალასანიას გუნდის წევრის, სოზარ სუბარის მიერ ინიცირებული მოლაპარაკებების უშედეგოდ დასრულების შემდეგ „ეროვნული საბჭო“ „სააკაშვილის რეჟიმის დასამთავრებლად ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის მესამე და დასკვნით ტალღას იწყებს“. □

ბზა ლიხსაუდი დამახსხებისხენ

რომელია ის გონივრული გზა, რომელიც ოპოზიციამ დარჩენილ მოკლე წინასაარჩევნო პერიოდში უნდა აირჩიოს?

იაგო კაჭკაიშვილი, სოციოლოგი

ოპოზიციურ პოლიტიკურ ველში დღეს რამდენიმე ნიშა არსებობს:

1. „ალიანსი საქართველოსთვის“ და მისი მხარდამჭერი პარტიები/პოლიტიკოსები (მაგ., „საქართველოს გზა“, გოგა ხაინდრავა)
2. ე.წ. „პრაიმერისტები“
3. ისინი, ვინც არჩევნებს ბოიკოტს უცხადებს
4. საპარლამენტო ოპოზიცია
5. ლევან გაჩეჩილაძე

თითოეულ ამ ნიშას გარკვეული თავისებურებები აქვს, რომელთაგან გამოსაყოფია შემდეგი:

ზემოთ ჩამოთვლილთაგან მხოლოდ ერთი პოლიტიკური ძალა – „ალიანსი“ – ქმნის ინსტიტუციურ ერთობას. „პრაიმერისტებს“ ჯერჯერობით ინსტიტუციური კავშირი არ შეუკრავთ (ანუ, ერთ ბლოკად არ ჩამოყალიბებულან), თუმცა, შეიძლება ითქვას, რომ საერთო იდეათა წრე გარკვეულწილად მოხაზეს – ე, პირველ რიგში, გულისხმობს რუსეთთან დაახლოებას და სკეპტიციზმს ნატო-ში განწვრიანებასთან დაკავშირებით. დანარჩენ პოლიტიკურ ჯგუფებს გაერთიანებებს ვერ ვუნოდებთ, რადგან მათ მხოლოდ ის ემპირიული ნიშნები აერთიანებთ, რომ არჩევნებში მონაწილეობას არ იღებენ, ან პარლამენტის წევრები არიან.

განსხვავებულია, აგრეთვე, არჩევნებში მონაწილე ოპოზიციური პოლიტიკური ძალების წინასაარჩევნო PR:

► „პრაიმერისტების“ და ლევან გაჩეჩილაძის მთავარი წინასაარჩევნო გზავნილი სააკაშვილის ხელისუფლების შეცვლაა. ეს არის საქართველოში უკვე ტრადიციულად ქცეული ამომრჩეველთა „ნეგატიური მობილიზაციის“ ფაქტორის გამოყენება. მათთვის მიუღებელი და უინტერესოა ნებისმიერი

დისკუსია იმასთან დაკავშირებით, თუ ვინ ჩაანაცვლებს სააკაშვილის ხელისუფლებას და რა იქნება ხელისუფლების შემდეგ;

► ქრისტიან-დემოკრატები აქცენტს სოციალურ პროექტებზე სვამენ (უფასო წყალი, იაფი გაზი, ელექტროენერჯია) და ხელისუფლების შეცვლა მხოლოდ იარაღად მიაჩნიათ ამ პროე-

ცვლილებებს შესთავაზებს საზოგადოებას.

თითოეული ნიშის რეიტინგს თუ გადავხედავთ, აღმოჩნდება, რომ ყველაზე რეიტინგული პოლიტიკური ძალები თავმოყრილია „ალიანსში“, ე.წ. „ბოიკოტისტებში“ (მხედველობაში მყავს, პირველ რიგში, ლეიბორისტები და ეროვნული ფორუმი) და სა-

ფოტო: სიმონ ნიკრელაძე

ირაკლი ალასანია

ქტების შესასრულებლად (მეორე მხრივ, ქრისტიან-დემოკრატები აშკარად დგანან იმ რისკის წინაშე, რომ მათი წინასაარჩევნო ლოზუნგები პოპულიზმად მოინათლოს, ვინაიდან ისინი ჯერჯერობით არაფერს ამბობენ იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ აპირებენ აღნიშნული სოციალური პროექტების განხორციელებას);

► „ალიანსს“ ჯერ კიდევ არ დაუწყია თავისი წინასაარჩევნო კამპანია. თუმცა, უნდა ვიფიქროთ, რომ ისიც აქცენტს გააკეთებს არა „ნეგატიურ მობილიზაციაზე“, არამედ პოზიტიურ

პარლამენტო ოპოზიციის იმ ნაწილში, რომელსაც ქრისტიან-დემოკრატიული მოძრაობა წარმოადგენს. როგორც საერთაშორისო რესპუბლიკური ინსტიტუტის (IRI) ბოლო გამოკითხვები (მედიამი გავრცელებული მონაცემები) აჩვენებს, ჯერ მხოლოდ ამ პოლიტიკურ ძალებს, ჯამში, ქ. თბილისში ოპოზიციური ელექტორატის 30-35% უკავია. დანარჩენი ოპოზიციის ხვედრითი წილი 5-10%-ის ფარგლებში მერყეობს. მეორე მხრივ, ხელისუფლების პოლიტიკური გავლენა დაახლოებით 40%-ია. აქედან ძალზე მარტივია იმის და-

ნახვა, რომ ცალკე აღებულ არც ერთ ოპოზიციურ ძალას, დამოუკიდებლად, დღევანდელი კონფიგურაციით, პოლიტიკური „წონით“ და პოლიტიკური აქტიურობით, პრაქტიკულად არ აქვს შანსი, რომ ადგილობრივ არჩევნებში, თუნდაც თბილისში, დაამარცხოს ხელისუფლება. სწორედ ეს ვითარება ახდენს ოპოზიციურ ძალებში იმის გამძაფრებულ პროვოცირებას, რომ რაც შეიძლება მეტი დამატებითი ოპოზიციური სარჩევნო ხმა დაუკავშირდეს რომელიმე პოლიტიკურ ძალას თუ პოლიტიკოსს.

არჩევნებში მონაწილე ოპოზიციამ დამატებით ხმების გადაბირების რამდენიმე გზა მოსინჯა (ან მოსინჯვის პროცესშია):

1. რომელიმე პოლიტიკური ძალა მართავს კონსულტაციებს სხვებთან და ცდილობს, მოიპოვოს მათგან მხარდაჭერა მერობის საკუთარი კანდიდატის

ან მეთოდოლოგიის შესაბამეებლად საერთო კანდიდატის გამოვლენისთვის, არამედ მიზანმიმართული მუშაობა ამომრჩეველზე, მისთვის თავის მონონება და მათი დამატებითი ნაკადის გადმობირება (ამ გზას ყველაზე თანმიმდევრულად „ქრისტიანულ-დემოკრატიული“ მოძრაობა მისდევს);

4. შეიცვალოს პოლიტიკურ ძალთა არსებული კონფიგურაცია ანუ მათი დღევანდელი ინსტიტუციური პროფილი – დაახლოებულმა პარტიებმა პოლიტიკური ბლოკი შეკრან, არსებული ბლოკები გაფართოვდნენ და ა.შ.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ამ გზათა მოსინჯვის პროცესში სერიოზული როლი აკისრიათ იმ პოლიტიკურ ძალებს, რომლებიც არჩევნებს ბოიკოტს უცხადებენ. მართალია, ამ ძალებს უშუალო კავშირი არა აქვთ წინასაარჩევნო კამპანიასთან, მაგრამ მათ ძალუბით არჩევნების შედეგებზე სერიოზული

მიმართულებით, პოზიტიური შედეგი გამოიღო – IRI-ს ბოლო გამოკითხვის მიხედვით, ისინი ამოვარდნენ ზოგადოპოზიციური კალაპოტიდან (რეიტინგების შემცირების თვალსაზრისით) და არათუ შეინარჩუნეს პოლიტიკური „წონა“, არამედ რამდენადმე გაიუმჯობესეს კიდევ (მაგ. თბილისში 2009 წლის ნოემბერში „ქრისტიან-დემოკრატიული მოძრაობის“ რეიტინგი 6% იყო, ახლა, რამდენადაც ითქვა, 7-10%-ის ფარგლებში თავსდება).

არადა, ოპოზიციურ ფრონტზე, უკვე კარგა ხანია, მთავარი შეტევა ძირითადად იმ მიმართულებით ვითარდება, რომ ან ირაკლი ალასანია გახდეს სხვებისთვის მისაღები კანდიდატი, ან ოპოზიცია შეჯერდეს მეთოდოლოგიაზე, რომელიც ერთ საერთო კანდიდატს გამოავლენს. დაბეჯითებით შეიძლება ითქვას, რომ როგორც ერთი, ისე მეორე განზრახვა უპერსპექტივოა და რაი-

ლევან გაჩეჩილაძე

გიორგი თარგამაძე

სასარგებლოდ (ამ გზას, ძირითადად, „ალიანსი“ მიმართავს);

2. პოლიტიკური კონსულტაციები გაიმართოს „სუფთა ფურცლიდან“ და მოიძებნოს ისეთი მეთოდი (სოციოლოგიური გამოკითხვა, წინასწარი არჩევნები), რომელიც გამოავლენს ოპოზიციის საერთო კანდიდატს (ამ გზას სწორხაზოვნად „პრაიმერისტები“ და ლევან გაჩეჩილაძე მიმართავენ, თუმცა, „ალიანსიც“ ზიგზაგისებურად და საკმაოდ წინააღმდეგობრივად ერთვება ამ პროცესში);

3. არავითარი კონსულტაციები რომელიმე კანდიდატის მხარდასაჭერად

გავლენის მოხდენა, რამდენადაც მათზე „მიბმულია“ ამომრჩეველთა მნიშვნელოვანი და თანაც მეტ-ნაკლებად მყარი ნაწილი, რომელიც არჩევნების მიმართ იმ პოზიციას დაიჭერს, რასაც მისი რჩეული პარტია.

თუ, დღევანდელი ვითარებიდან გამომდინარე, თითოეული ამ გზის ეფექტურობას შევაფასებთ, უნდა ითქვას, რომ უფრო წარმატებული აღმოჩნდა მესამე სტრატეგია. ეს კარგად ჩანს ქრისტიან-დემოკრატების მაგალითზე: ამ პარტიის თანმიმდევრულობამ, ამომრჩევლებისთვის თავის მონონების

ლევან გაჩეჩილაძე დღეს არის ლამის ერთადერთი ფიგურა, რომლის მხარდაჭერაც რომელიმე პოლიტიკურ ძალას მხარდამჭერებს გაუმრავლებს. თუმცა, ცხადია, ილუზიაა, რომ ლევან გაჩეჩილაძის მხარდაჭერა საკმარისია...

მე სერიოზული წარმატების საწინდარი ვერ იქნება. რაც შეეხება მეოთხე გზას (პოლიტიკური კონფიგურაციების შეცვლა), ამ მიმართულებით აქტიურობა ნაკლებია, თუმცა, ეს პერსპექტივაც უნაყოფოდ გამოიყურება. ერთადერთი დადებითი შედეგი, რომელიც სხვათათვის ალასანიას მიმღებლობაზე ან კონფიგურაციის ცვლილებებზე ზრუნვამ გამოიღო, სალომე ზურაბიშვილის და მისი პარტიის მიერ ალასანიას მხარდაჭერა, და სულ ახლახან „ალიანსის“ ბლოკში განევრიაანება. თუმცა, საფიქრებელია, რომ არჩევნებამდე ეს იქნება ერთადერთი და უკანასკნელი მონაპოვარი აღნიშნული მიმართულებით.

განსაკუთრებით უპერსპექტივოა საერთო ოპოზიციური კანდიდატის ძიება. მიუხედავად იმისა, რომ ეს პოლიტიკური პროექტი გარეგნულად ეფექტურად გამოიყურება, მისი რეალიზაცია წმინდა წყლის ილუზიაა და მიზანში ისეთ სროლას ჰგავს, რომელიც წინდანინვე განწირულია მარცხისთვის.

რა მადლეს ამის თქმის უფლებას? ზემოაღნიშნული ოპოზიციური პოლიტიკური ნიშებიდან თითქმის ყველა

არასაპარლამენტო ოპოზიციის ერთად შეყრაც არარეალურია, რადგან მათ შორის არანაკლებ ძლიერი წყალგამყოფია – ამჯერად საქართველოს ხელისუფლების სახით. არასაპარლამენტო ოპოზიცია, როგორც წესი, ქრისტიან-დემოკრატებს ან, მით უფრო, თორთლადის პარტიას ხელისუფლების სატელიტ პოლიტიკურ ძალებად მიიჩნევს და ამით წვავს ყველა ხიდს მათთან მისასვლელად. მეორე მხრივ, ქრისტიან-დემოკრატებიც არანაკლებ მწვავე „ხურდას“ უბრუნებენ, მათივე შეფასებით, „ქუჩის ოპოზიციას“.

▶ არასაპარლამენტო ოპოზიციის ორი – არჩევნებში მონაწილე და არჩევნების მანოკოტირებელი – ნაწილის გაერთიანებაც, როგორც ჩანს, არარეალურია. ისინი ერთმანეთისთვის მხოლოდ პოლიტიკური რევერანსების გაცვლით არიან დაკავებულები და მოახლოებულ ადგილობრივ არჩევნებში ერთმანეთის მხარდაჭერას არ აპირებენ.

ასეთი გაერთიანებები არარეალურია არა მხოლოდ პოლიტიკური ძალების ამბიციებიდან გამომდინარე, არამედ იდეოლოგიებისა და პოზიციების არათავსებადობის თვალსაზრისითაც.

შეუწყობს ხელს, რადგან ამომრჩეველი არ მიიღებს ნაგებულ თამაშში მონაწილეობას.

ერთადერთი ლაბილური ფიგურა, რომელსაც სხვადასხვა ძალასთან მიესვლება, არის ლევან გაჩეჩილაძე – სწორედ ამით უნდა აიხსნას მასზე და მის მხარდაჭერაზე გამძაფრებული მოთხოვნა და აპელირება. ლევან გაჩეჩილაძე დღეს არის ლამის ერთადერთი ფიგურა, რომლის მხარდაჭერაც რომელიმე პოლიტიკურ ძალას მხარდამჭერებს გაუმრავლებს. თუმცა, ცხადია, ილუზიაა, რომ ლევან გაჩეჩილაძის მხარდაჭერა საკმარისია რომელიმე პოლიტიკური ძალისთვის ადგილობრივ არჩევნებში გასამარჯვებლად.

სად არის გამოსავალი? რომელია ის გონივრული გზა, რომელიც ოპოზიციამ დარჩენილ მოკლე წინასაარჩევნო პერიოდში უნდა აირჩიოს? ესაა მხოლოდ და მხოლოდ მიზანმიმართული მუშაობა ოპოზიციურად განწყობილ ამომრჩეველზე, მათთვის (ნეგატიური მობილიზაციის პარალელურად) პოზიტიური და დასაბუთებული პროექტების შეთავაზება, რომ არა მხოლოდ საკუთარი ამომრჩეველი შეინარჩუნო,

■ სად არის გამოსავალი? ესაა მხოლოდ და მხოლოდ მიზანმიმართული მუშაობა ოპოზიციურად განწყობილ ამომრჩეველზე, მათთვის პოზიტიური და დასაბუთებული პროექტების შეთავაზება, რომ არა მხოლოდ საკუთარი ამომრჩეველი შეინარჩუნო, არამედ სხვისი ამომრჩეველიც გადაიბირო.

„თვითკმარია“, ანუ არათუ ერთმანეთთან, არამედ ხშირად ერთმანეთის შიგნითაც კი პოლიტიკური თანამშრომლობის (მოახლოებული არჩევნების კონტექსტში) მზადყოფნას არ ავლენს. იგულისხმება თანამშრომლობის ის ფორმები, რომლებიც არჩევნებში ხმების ერთ ფოკუსში თავმოყრის პოტენციას შეიცავს. უფრო კონკრეტულად:

▶ „ალიანსის“ (და საერთოდ, ნებისმიერი სხვა პოლიტიკური სუბიექტის) გაერთიანება „პრაიმერისტებთან“ შეუძლებელია, რადგან მათ შორის ისეთი ძლიერი წყალგამყოფია, როგორცაა ნოლაიდელი და მისი პარტია. „ალიანსი“ ნოლაიდელს ვერ შეეგუება, ხოლო პრაიმერისტები ნოლაიდელს ვერ ჩამოცილებენ;

▶ საპარლამენტო ოპოზიციის და

ქაოტურმა და არარაციონალურმა კოლაბორაციონიზმმა რომელიმე პოლიტიკურ ძალას, არათუ წარმატება შეიძლება მოუტანოს, არამედ საარჩევნო ხმებიც დააკარგვინოს. ზოგიერთმა პოლიტიკოსმა (მაგ., გოგა ხაინდრაავამ), რომელიც არჩევნების გზით ხელისუფლების შეცვლას სკეპტიკურად უყურებს, რადგან ფიქრობს, რომ გაყალბება გარდაუვალია, ასე კურობოზულად გამოხატა თავისი მხარდაჭერა მერობის ერთ-ერთი კანდიდატის მიმართ: „მე მოვუნოდე ამომრჩეველს, რომ მხარი დაუჭიროს ალასანიას, თუმცა ვთვლი, რომ არჩევნები მხოლოდ ისეთ შედეგს მოიტანს, რაც მერაბიშვილს უნდა“. ცხადია, ასეთი პოზიცია, ოპოზიციურად განწყობილ ამომრჩეველთა მობილიზაციას კი არა, მის ნიპილიზმს

არამედ სხვისი ამომრჩეველიც გადაიბირო და, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, გადაიბირო ამომრჩეველთა ჩამოუყალიბებელი ნაწილი, რომელსაც თავისი პოლიტიკური პრეფერენციები ჯერჯერობით გამოკვეთილი არა აქვს (როგორც გამოკითხვები აჩვენებს, ამ ნაწილის ხვედრითი წილი საკმაოდ მაღალია და 15-20%-ის ფარგლებში მერყეობს).

ცხადია, ეს ურთულესი ამოცანაა (თანაც ამ წინასაარჩევნო ცაიტნოტში). თუმცა, „გამარჯვების ფორმულა“ მხოლოდ ამ ტიპის პოლიტიკურ მოღვაწეობაში შეიძლება დაიძებნოს. ბოლოს და ბოლოს, ღირსეული გამარჯვების გარდა, არსებობს არანაკლებ მნიშვნელოვანი ფორმულაც – „ღირსეული დამარცხება“. **■**

სიძულვილის ენა ენდა ისჯებოდა

სიძულვილის ენის კრიმინალიზაციის შემთხვევაში, ისინი, ვინც ამ ხერხს მიმართავენ, იძულებულნი გახდებიან, რომ ყველაფრის უმცირესობებზე დაბრალების ნაცვლად, ან პრობლემების ლოგიკურ და რაციონალურ მოგვარების გზებზე ისაუბრონ, ან საერთოდ შეწყვიტონ მაღალი ტრიბუნიდან ქადაგება.

გიორგი ცხადაია

საქართველოს კანონმდებლობა სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულის კონცეფციას არ ცნობს. არ ისჯება სიძულვილის ენაც, ანუ გარკვეული ჯგუფის, უმთავრესად უმცირესობების, წინააღმდეგ გამოთქმული დისკრიმინაციული ხასიათის გამონათქვამები.

სიძულვილით მოტივირებული დანაშაული და სიძულვილის ენა ორი სხვადასხვა კატეგორიაა. სიძულვილის ენა გულისხმობს არა რაიმე კონკრეტულ დანაშაულს, არამედ გარკვეული ჯგუფის მიმართ გამოთქმულ შეურაცხყოფელ და დამცინავ მოსაზრებებს. სიძულვილით მოტივირებული დანაშაული (ე.წ. hate crime) თითქმის ყველა დასავლურ ქვეყანაში ისჯება და წარმოადგენს განსაკუთრებით დამამძიმებელ გარემოებას. ხოლო სიძულვილის ენა (hate

speech), მაგალითად ამერიკის შეერთებულ შტატებში, არ არის კრიმინალიზირებული, რადგან ამერიკის უზენაესი სასამართლო თვლის, რომ მისი კრიმინალიზება ეწინააღმდეგება კონსტიტუციის პირველ შესწორებას და გამოხატვის თავისუფლების პრინციპს.

საქართველოში სიძულვილის ენაც და სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულიც აქტუალური თემებია, რაზეც ხშირად საუბრობენ არასამთავრობო ჯგუფები. ისინი პრობლემებს არ აზვიადებენ. მედიაში სისტემატიურად ისმის რელიგიური, ეთნიკური და სექსუალური უმცირესობების წინააღმდეგ მიმართული დისკრიმინაციული ფრაზები. 2008 წლის, კონრად ადენაუერის ფონდის კვლევის მონაცემებით, საქართველოს მოსახლეობის 19.1% მხარს უჭერს აგრესიას რელიგიური უმცირესობების წინააღმდეგ. 32.4% – მათი ლიტერატურის განადგურების მომხრეა. ბოლო ხანებში, გახშირდა სექსუალური უმცირესობების წინააღმდეგ მიმართული მსგავსი „კამპანიები“. მაგალითად, სოციალურ ქსელ ფეისბუქზე შეიქმნა სპეციალური გვერდი „სიკვდილი ჰომოსექსუალებს“, ახლად დაფუძნებული სახალხო მართლმადიდებლური მოძრაობის ლიდერი მალხაზ გულაშვილი კი საზოგადოებრივი მაუწყებლის პირდაპირ ეთერში არ ერიდება სექსუალური უმცირესობების წინააღმდეგ შეურაცხყოფელი კომენტარების გამოთქმას. ქართულ მედიაში ჩვეულებრივი ამბავია, როდესაც დამამცირებელ კონტექსტში ხდება ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლების მოხსენიებაც. მაგალითად შეგვიძლია მოვიყვანოთ ბოლო ხანებში მომხდარი ინციდენტი, როდესაც „ტელეიმედის“

გადაცემა „სიმართლის დროში“ ერთ-ერთ სტუმარს დაუსვეს კითხვა, რცხვენოდა თუ არა მას საკუთარი ეთნიკური წარმომავლობის. აღნიშნულის გამო „ტელეიმედმა“ მოგვიანებით ბოდიშიც მოიხადა. ერთი სიტყვით, ისეთი ფაქტები, რაც თითქმის ყველა დასავლურ ქვეყანაში სიძულვილის ენად ანუ hate speech-ად ჩაითვლებოდა, საქართველოში კრიმინალიზირებული არ არის. რამდენად მიზანშეწონილი იქნება, არსებული სოციალური, პოლიტიკური და ეკონომიკური ვითარებიდან გამომდინარე, მსგავსი კანონმდებლობის მიღება, შეცვლის თუ არა ეს რეალობას და რა გზები არსებობს იმისთვის, რომ მსგავსი ცვლილებები განხორციელდეს?

პირველ რიგში, მხედველობაში უნდა მივიღოთ განსხვავებები ამერიკულ და ევროპულ მიდგომებს შორის. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ამერიკაში სიძულვილის ენა კრიმინალიზირებული არ არის, თუმცა მთელ რიგ შემთხვევებში, არსებობს საზოგადოებრივი კონსენსუსი, რომელიც ფაქტობრივად უკრძალავს საჯარო პირებს, მათ შორის ჟურნალისტებს, დისკრიმინაციული კომენტარების გაკეთებას. მაგალითად, ცნობილი რადიო კომენტატორი რამ ლიმბოს შემთხვევა, როდესაც მან ორაზროვანი კომენტარი გააკეთა აფროამერიკელი ფეხბურთელის მისამართით, რის შემდეგაც ლიმბო თანამდებობიდან გადადგა. ამავე დროს, იგივე რამ ლიმბო რადიოს ეთერში ლაპარაკობდა ამერიკაში საზოგადოებრივ ტრანსპორტში სეგრეგაციის დაბრუნების აუცილებლობაზე, ანუ ეთერკანონებისა და შავკანიანებისთვის განსაზღვრული სივრცეების გამოყოფაზე. ბევრმა ლიბერალმა აქტივისტმა

ლიმბოს ეს ფრაზა „სიძულვილის ენად“ შეაფასა, მაგრამ ამას ლეგალური დავა არ მოჰყოლია.

ევროპაში სიძულვილის ენის მიმართ რადიკალურად განსხვავებული მიდგომაა. მაგალითად, გერმანიის კანონმდებლობაში არსებობს Volksverhetzung-ის ცნება, რომელიც გულისხმობს სიძულვილის ენის კრიმინალიზაციას. განსაკუთრებულად ისჯება ჰოლოკოსტის უარყოფა და იკრძალება ნაცისტური გერმანიის განდიდება. შვეიცარიაში სიძულვილის ენის გამოყენება სამხლიანი თავისუფლების აღკვეთით ისჯება.

ევროპული და ამერიკული გამოცდილების განხილვა ნიშნავს ორი განსხვავებული მოსაზრების გამოკვეთას: პირველი, რომ საზოგადოებამ თავად უნდა მოახდინოს სიძულვილის ენის მარგინალიზაცია, და მეორე, რომ საკანონმდებლო ზომები აუცილებელია იმისთვის,

ჯგუფებს გადააბრალონ. ამ რეალობაში მალხაზ გულაშვილს შეუძლია თამამად თქვას, რომ ქართველი ადამიანის უფლებების დამცველნი იცავენ უმცირესობების უფლებებს და არ იცავენ უმრავლესობისას. ამის თქმის საბაზს მას აძლევს ქვეყნის სოციალური და ეკონომიკური განუვითარებლობა და, რაც ყველაზე სამწუხაროა, მსგავსი ლოგიკა, უმთავრეს შემთხვევაში, მოსახლეობის გარკვეულ ფენებზე ჭრის. გულაშვილის წინააღმდეგ ისეთი ფართო, მასობრივი კამპანიის დაწყება, რომელშიც ათასობით ადამიანი იქნება ჩაბმული, ამ შემთხვევაში, თითქმის შეუძლებელია, რადგან თავად ეთნიკურ, რელიგიურ და სექსუალურ უმცირესობებსაც, რომ არაფერი ვთქვათ მოსახლეობის ფართო მასებზე, საქართველოში უამრავი ზოგადი პრობლემა აწუხებთ, მალხაზ გულაშვილის არცთუ ისე გონივრული გამო-

ბრივი მოძრაობები და საუკუნოვანი ბრძოლა, არამედ კონსენსუსი ქართულ მედიაში, არასამთავრობოებსა და ხელისუფლებაში, რომლის საფუძველიც უნდა იყოს იურისტებსა და სამართლის სპეციალისტებს შორის დავა დეფინიციების განსაზღვრისა და მართებულობის ირგვლივ.

ამ პრობლემის მოგვარებაში გადაწყვეტი რილი შეიძლება შეასრულოს საქართველოს ევროპელმა მეგობრებმა, რომლებიც დაინტერესებულნი არიან ქვეყნის კანონმდებლობის ევროპულ კანონმდებლობასთან ჰარმონიზებით. ეს ფაქტორი დამატებით და მნიშვნელოვან წნეხს შეუქმნის საქართველოს ხელისუფლებას. ევროკავშირის და ეუთო-ს წარმომადგენლებმა 19 მარტს უკვე გააკეთეს ზოგადი განცხადება და მთავრობებს ინტერნეტში გავრცელებული ისეთი აქტების გამოძიება ურჩიეს,

■ ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა და ამერიკელმა ხალხმა გაიარა რასიზმის თითქმის ორასწლოვანი ისტორია, რომ სამოქალაქო უფლებების აქტი მიეღოთ. საქართველოს 21-ე საუკუნეში მსგავსი ფუფუნება არ აქვს; ჩვენთვის უფრო ღირებული იქნება ევროპის პატარა თუ დიდი ქვეყნების გამოცდილების გაზიარება და სიძულვილის ენის ამგვარად პრევენცია.

რომ მოსახლეობის დაუცველმა ჯგუფებმა – უმცირესობებმა თავი უსაფრთხოდ იგრძნონ. აშშ-ში, ევროპისგან განსხვავებით, მიაჩნიათ, რომ საზოგადოებრივი კონსენსუსი მიიღწევა მოქალაქეთა მასობრივი აქტივობის შედეგად. მაგალითად, იმისთვის, რომ სეგრეგაცია და რასისტული დისკრიმინაცია საბოლოოდ დამთავრებულიყო, ამერიკას დასჭირდა სამოქალაქო უფლებების ამოქმედება, რომლის შედეგადაც მიიღეს სამოქალაქო უფლებების აქტი (1964). ევროპაში პრობლემების პირდაპირ საკანონმდებლო გზით მოგვარებას ანიჭებენ უპირატესობას. ჩვენს შემთხვევაში, მძიმე სოციალურ და ეკონომიკურ ფონს თუ მივიღებთ მხედველობაში, სიძულვილის ენა, რომელიც მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებით გაისმის, მასობრივი აღშფოთების საბაზი არ ხდება. მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი მატერიალური პრობლემების მოგვარებას უნდება, რითაც წარმატებით სარგებლობენ ექსტრემისტები და ცდილობენ, დისკრიმინაციული ენით გზა გაიკვალონ – ყველა პრობლემა მოსახლეობის გარკვეულ

კლასს გარდა. აქედან გამომდინარე, ჩემი აზრით, გამოსავალი ისეთი კანონმდებლობის მიღებაა, რომელიც სიძულვილის ენის კრიმინალიზაციას მოახდენს. ამ შემთხვევაში, ის ადამიანები, რომლებიც სიძულვილის ენას მიმართავენ, იძულებულნი გახდებიან, რომ, ყველაფრის უმცირესობებისთვის გადაბრალვის ნაცვლად, ან საზოგადოების წინაშე მდგარი პრობლემების ლოგიკურ და რაციონალურ მოგვარების გზებზე ისაუბრონ, ან საერთოდ შეწყვიტონ მაღალი ტრიბუნიდან ქადაგება. აუცილებელია, რომ აქტიურად დაინყოს სიძულვილის ენის კრიმინალიზაციის ლობირება საკანონმდებლო ხელისუფლებაში. ამაში დიდი როლის შესრულება შეუძლიათ მედიას, ადგილობრივ და უცხოურ არასამთავრობო ორგანიზაციებს. პირველ ეტაპზე, მართებული იქნებოდა, თუ მოხდებოდა ქართულ მედიაში უკვე არსებული უამრავი ფაქტის შეკრება და გაანალიზება, ხოლო შემდგომ საკანონმდებლო ინიციატივაზე მუშაობა. ამას არ დასჭირდება მასო-

რომლებიც სიძულვილით მოტივირებულ დანაშაულსა და სიძულვილის ენას შეიცავს. საქართველოს პრობლემა ამ შემთხვევაში გაცილებით უფრო ფართოა, ვიდრე ინტერნეტში მსგავსი დანაშაულებების რეგულირება: საქართველოს კანონმდებლობა საერთოდ არ ცნობს ამ ორ სამართლებრივ კონცეფციას. ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა და ამერიკელმა ხალხმა გაიარა რასიზმის თითქმის ორასწლოვანი ისტორია, რომ სამოქალაქო უფლებების აქტი მიეღოთ. საქართველოს 21-ე საუკუნეში მსგავსი ფუფუნება არ აქვს; ჩვენთვის უფრო ღირებული იქნება ევროპის პატარა თუ დიდი ქვეყნების გამოცდილების გაზიარება და სიძულვილის ენის ამგვარად პრევენცია. ეს ხელს შეუწყობს არა მხოლოდ უმცირესობების პრობლემების მოგვარებას, არამედ მთლიანად პოლიტიკური და მედია დისკურსის რაციონალიზაციას. ევროპას ერთხელ უკვე ჰქონდა იმის გამოცდილება, თუ როგორ დააბრალეს ფაშისტებმა ყველა პრობლემა ეთნიკურ და სექსუალურ უმცირესობებს. ■

ბიზნესის ხათაზის სიმახსივიდან სახეიდნიფოახიობის ნახამახეობამდე

ბიზნესის კეთების სიმარტივის და ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსებით აპელირება და მათ მიერ ასახული ცვლილებების პროგრესად მონათვლა უტრირებაა. სინამდვილეში, ყველაზე შინაარსობრივი ინდექსის მიხედვით, ზოგადი რეალობა ბევრად უფრო მწვავეა, ვიდრე ის 2006 წელს იყო.

ლაშა ჭოჭუა

ალბათ ხშირად მოგისმენიათ იმ ინდექსების შესახებ, რომლებშიც საქართველოს წარმატებებია ასახული. რამდენად გამოსატყავს გავრცელებული რეიტინგები ზოგად რეალობას, ძნელი სათქმელია, თუმცა გარკვეული დასკვნების გამოტანა შესაძლებელია. ესა თუ ის ინდექსი კონკრეტული, ხშირად ერთმანეთისგან განსხვავებული მოვლენების დინამიკას ითვალისწინებს. შესაბამისად, შესაძლებელია, რომ წარმატებამ და წარუმატებლობამ ერთსა და იმავე რეალობაში იარსებოს. განვიხილოთ რამდენიმე ცნობილი ინდექსი.

ბიზნესის კეთების სიმარტივის ინდექსი

მოცემულ ინდექსს მსოფლიო ბანკის ჯგუფი ითვლის.

ინდექსი ითვალისწინებს 10 კომპონენტს: 1. ბიზნესის დაწყებასთან დაკავშირებულ პროცედურებს; 2. სამშენებლო საქმიანობისთვის საჭირო ნებართვების მიღებასთან დაკავშირებულ დროით და ფინანსურ დანახარჯებს; 3. დასაქმებასთან დაკავშირებულ სიძნელებებს; 4. საკუთრების რეგისტრაციის და 5. კრედიტის აღების სიმარტივეს; 6. ინვესტორთა დაცვის ხარისხს; 7. გადასახადებთან დაკავშირებულ პროცედურებს და მის მოცულობას შემოსავლებთან მიმართებაში; 8. საქონლის ექსპორტ-იმპორტისთვის საჭირო

დოკუმენტების რაოდენობას, დროს და ხარჯებს; 9. საკონტრაქტო ურთიერთობებს – კომერციული დავების მოგვარებისთვის საჭირო პროცედურებს, დროით და ფინანსურ ხარჯებს; 10. ბიზნესის დახურვასთან დაკავშირებულ საკითხებს.

ინდექსის მიხედვით, 2010 წელს საქართველომ მე-11 ადგილი დაიკავა, რაც დიდწილად განპირობებულია მონივრე პოზიციებით პირველ 4 კომპონენტში, დანარჩენ კომპონენტებთან

დაკავშირებით კი ქვეყნის პოზიცია მნიშვნელოვნად ჩამორჩება პირველ 4 კომპონენტში დაფიქსირებულ მიღწევებს.

ინდექსი ტექნიკურია თავისი მნიშვნელობით. მისი მიზანია რეგულირების ტვირთზე ყურადღების გამახვილება. შესაბამისად, ინდექსით ასახული წარმატებები არ შეიძლება ჩაითვალოს ეკონომიკური განვითარებისკენ გადადგმულ სერიოზულ ნაბიჯად. ვერც იმას ვიტყვით, რომ განვითარებული

ბიზნესის ხათაზის სიმახსივის ინდექსი

ქვეყანა	ბიზნესის დახურვის სიმარტივე	ბიზნესის დაწყება	სამშენებლო სამ. ნებართვის მიღება	ჯანდაც. დარ. იკავება	საუბნის იმპლემენტაცია	კრედიტის აღება	ინვესტიცია დაცვა	გადასახადების დახარჯვა	საბაზო ურთობა	საქონლის რეგისტრაცია	ბიზნესის დახარჯვა
სინგაპური	1	4	2	1	16	4	2	5	1	13	2
ახ. ზელანდია	2	1	5	15	3	4	1	9	26	10	17
პონგ კონგი, ჩინეთი	3	18	1	6	75	4	3	3	2	3	13
აშშ	4	8	25	1	12	4	5	61	18	8	15
დიდი ბრიტანეთი	5	16	16	35	23	2	10	16	16	23	9
დნია	6	28	10	9	47	15	27	13	6	28	7
ირლანდია	7	9	30	27	79	15	5	6	21	37	6
კანადა	8	2	29	17	35	30	5	28	38	58	4
ავსტრალია	9	3	62	1	34	4	57	47	27	16	14
ნორვეგია	10	35	65	114	8	43	20	17	9	4	3
საქართველო	11	5	7	9	2	30	41	64	30	41	95
ტილანდი	12	55	13	52	6	71	12	88	12	24	48
საუდის არაბეთი	13	13	33	73	1	61	16	7	23	140	60
ისლანდია	14	33	31	56	13	30	73	31	73	2	16
იაპონია	15	91	45	40	54	15	16	123	17	20	1
ფინეთი	16	30	47	132	27	30	57	71	4	8	5
მადრიდი	17	10	42	36	66	87	12	12	19	66	73
შვედეთი	18	43	19	117	20	71	57	42	7	51	18
კორეის რესპ.	19	53	23	150	71	15	73	49	8	5	12

ქვეყნების უმრავლესობა ამ ინდექსის მიხედვით მოწინავე ადგილებზეა. მაგალითად, გერმანია 25-ე ადგილზეა, საფრანგეთი – 31-ზე, ესპანეთი – 62-ზე. ბოლო დროის ყველაზე სწრაფად ზრდადი ქვეყნები კი, ჩინეთი და ინდოეთი, შესაბამისად, 89-ე და 133-ე ადგილებს იკავებენ.

აკონომიკური თავისუფლების ინდექსი

ინდექსს ითვლის „ჰერიტიჯ ფაუნდეი-შენი“.

ინდექსი მოიცავს 10 კომპონენტს: 1. ბიზნესის თავისუფლება; 2. ვაჭრობის თავისუფლება; 3. ფისკალური თავისუფლება; 4. მთავრობის ხარჯები; 5. მონეტარული თავისუფლება; 6. ინვესტიციების თავისუფლება; 7. ფინანსური თავისუფლება; 8. საკუთრების უფლებები; 9. კორუფციისგან თავისუფლება; 10. სამუშაო ძალის თავისუფლება.

ინდექსის მიხედვით, 2010 წელს საქართველო 26-ე ადგილზეა. თუმცა, ცვლილებების შესახებ საინტერესო ინფორმაციას ინდექსის კომპონენტების დინამიკა იძლევა.

ჯამური მაჩვენებლის გამოყვანაში თითოეულ კომპონენტს ერთი და იგივე წონა ენიჭება, ხოლო თავად კომპონენტი 0-100 სკალით ფასდება. რაც უფრო თავისუფალია ქვეყანა ამა თუ იმ მიმართულებით, მით უფრო ახლოსაა შეფასება 100-თან. 2006 წელთან შედარებით, წარმატების მთავარი მიზეზები არის ცვლილებები ბიზნესის თავისუფლების მაჩვენებელში, გაუმჯობესდა მდგომარეობა ვაჭრობის თავისუფლების და ინვესტიციების თავისუფლების კუთხით. რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, არის ცვლილებები საკუთრების უფლებების და კორუფციისგან თავისუფლების კუთხით. საკუთრების უფლებების დაცვის კუთხით შეინიშნება მცირედი პროგრესი, 2006 წლის 30-დან მაჩვენებელმა აინია 40-მდე, 2010 წელს, მაგრამ ამ კონკრეტულ რიცხვს სიტყვებში თუ გადავიყვანთ, თავად ფონდის მეთოდოლოგიით, ნიშნავს, რომ „საკუთრების უფლებები ნაკლებად დაცულია“, ... და რომ „ექსპროპრიაცია შესაძლებელია“. კორუფციისგან თავისუფლების კუთხითაც არის მცირედი პროგრესი: თუ 2006 წელს აღნიშნული კომპონენტი

აკონომიკური თავისუფლების ინდექსი

ქვეყნის განვითარება არ არის მხოლოდ ეკონომიკური პროცესი, მით უფრო, არ არის განპირობებული მარტივი ტექნიკური ფაქტორებით. ქვეყნის განვითარება ბევრად კომპლექსური პროცესია და შეფასებების დროს სისტემურ მიდგომას საჭიროებს.

ტი შეფასებული იყო 20-ით (რაც ნიშნავს, რომ კორუფციის დონე ძალიან მაღალია), 2010 წელს შეფასება არის – 39. არის კომპონენტები, სადაც მდგომარეობა გაუარესდა 2006 წელთან შედარებით. მაგალითად, მთავრობის ხარჯების კომპონენტის შეფასებამ 2006 წლის 90.8-დან დაინია 2010 წლის 65.3-მდე. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ მთავრობის ხარჯების ზრდის კვალობაზე, სავარაუდოდ, ბიუროკრატია იზრდება. ამგვარად, აღნიშნულმა ცვლილებებმა, შესაძლოა, გამოიწვიოს მწარმოებლურობის კლება, რესურსების გადამისამართება კონკრეტული მიმართულებით, „გამოდენის ეფექტი“ კაპიტალის ბაზარზე და მაღალი ინფლაცია.

ინდექსის კომპონენტებს შორის ყველაზე ცუდი მდგომარეობა გვაქვს საკუთრების უფლებების დაცვის და კორუფციის კუთხით. გარემოში, სადაც არ არის დაცული კერძო საკუთრება და არის კორუფცია, მდგრად ეკონომიკურ ზრდაზე ლაპარაკიც ზედმეტია. ეკონომიკური ზრდის ფუნდამენტის შესაქმნელად საკუთრების უფლებების დაცვა და კორუფციის აღმოფხვრა აუცილებელია, მაგრამ არასაკმარის პირობებს წარმოადგენს, თუმცა ამ ფაქტორების უგულვებლყოფა პირდაპირ ურტყამს სტიმულებს, რომლებიც სამენარემო უნარების და იდეების წარმატებულ ბიზნესებში გადაზრდას იწვევს.

სახელმწიფოებრივი წარუმატებლობის ინდექსი

ინდექსს ითვლის მშვიდობის ფონდი (The Fund for Peace).

ინდექსი მოიცავს სოციალურ, ეკონომიკურ და პოლიტიკურ კომპონენტებს. უფრო კონკრეტულად, შედგება 12 მაჩვენებლისგან, რომლებიც ასახავს ინფორმაციას დემოგრაფიული პრობლემების, ლტოლვილთა მასობრივი გადაადგილების, ადამიანური რესურსების გადინების, არათანაბარი ეკონომიკური განვითარების, ეკონომიკური აქტივობის სწრაფი ან მნიშვნელოვანი შემცირების, ხელისუფლების დელეგაციაციის, მთავრობის მიერ განეული მომსახურების ხარისხის შემცირების, ადამიანის უფლებების დარღვევების, უსაფრთხოების სისტემის, ელიტ-ჯგუფების ფორმირების და სხვა სახელმწიფოების მხრიდან ინტერვენციების შესახებ. ინდექსის გამოყვანით, ფონდის მთავარი მიზანია ამა თუ იმ ქვეყნის სახელმწიფოებრიობის ჩამოშლის რისკიანობის დადგენა.

თითოეული მაჩვენებელი ფასდება 10-ბალიანი სკალით. ჯამური ქულა გამოიყვანება ინდივიდუალური მაჩვენებლების მარტივი დაჯამებით. რაც უფრო ახლოს არის ქვეყნის მაჩვენებელი 120-თან, მით უფრო მაღალია სახელმწიფოებრიობის ჩამოშლის ალბათობა. რისკიანობის მიხედვით, გამოყოფენ 4 დონეს: ძალიან სახიფათო (ჯამური ქულა 90-სა და 120-ს შორის),

სახიფათო (60-90), ზომიერი (30-60) და მდგრადი (0-30). 2006-2008 წლების განმავლობაში საქართველოს ჯამური ქულა იყო, შესაბამისად, 82.2, 82.3 და 82.8 და ამ წნის განმავლობაში ქვეყანა შედიოდა სახიფათო ქვეყნების ჯგუფში (2006-2008 წლებში, მე-

60, 58 და 57 პოზიციები). 2009 წელს კი ქვეყნის ჯამურმა ქულამ შეადგინა 91.8 და საქართველო გადავიდა ძალიან სახიფათო ქვეყნების ჯგუფში, 33-ე პოზიციამდე. ყველა მაჩვენებლით მდგომარეობა გაუარესდა, თუმცა ნეგატიური ცვლილებების დიდი ნაწილი

მოდის ლტოლვილთა მასობრივი გადაადგილების, არათანაბარი განვითარების, ეკონომიკური აქტივობის შემცირების, მთავრობის დელეგატიმაციის, ადამიანთა უფლებების დარღვევის და საგარეო ინტერვენციის ფაქტორებზე. რაც შეეხება ელიტ-ჯგუფების ფორმირების პრობლემას (მმართველი ძალის ფრაგმენტაცია, ანუ მმართველ ელიტაში გავლენის ჯგუფების ფორმირება და ამ ჯგუფებს შორის სახელისუფლო ინსტიტუტების გადანაწილება, ნაციონალური რიტორიკის მომძლავრება, რელიგიური თემებით აპელირება), ამ მიმართულებით მდგომარეობა წლიდან წლამდე უარესდება. მაჩვენებელი 2006 წლის 7.1-დან გაიზარდა 8.9-მდე, 2009 წელს.

რატომ არ აისახა ბოლო ინდექსით ნაჩვენები ტენდენციები სხვა ინდექსებში? მარტივი მიზეზის გამო – მაჩვენებლები, რომლებიც ბიზნესის კეთების სიმარტივის და ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსის გათვლისას გამოიყენება, არ მოიცავს ეკონომიკურ, პოლიტიკურ და სოციალურ მაჩვენებლებს, რომლებიც გამოიყენება სახელმწიფოებრივი წარუმატებლობის ინდექსის დათვლისას. ზოგადად, ქვეყნის განვითარება არ არის მხოლოდ ეკონომიკური პროცესი, მით უფრო, არ არის განპირობებული მარტივი ტექნიკური ფაქტორებით. ქვეყნის განვითარება ბევრად კომპლექსური პროცესია და შეფასებების დროს სისტემურ მიდგომას საჭიროებს. ინდექსების დესკრიფციული ანალიზი ვერ იძლევა სეროზული დასკვნების გაკეთების საშუალებას, თუმცა, ერთი რამ ცხადია: ბიზნესის კეთების სიმარტივის და ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსებით აპელირება და მათ მიერ ასახული ცვლილებების პროგრესად მონათვლა უტყობარია. სინამდვილეში, ყველაზე შინაარსობრივი ინდექსის მიხედვით, რეალობა ბევრად უფრო მწვევა, ვიდრე ის 2006 წელს იყო.

სახელმწიფოებრივი წარუმატებლობის ინდექსი

ქვეყანა	საბუნების	საბუნების	ფართობი	დასახლებული	დასახლებული	დასახლებული	დასახლებული	დასახლებული	დასახლებული	დასახლებული	დასახლებული	დასახლებული	დასახლებული
სომალის	1	114.7	9.8	9.9	9.7	8.5	7.7	9.5	10.0	9.9	9.9	10.0	9.8
ზიმბაბუე	2	114.0	9.8	9.1	9.1	10.0	9.7	10.0	9.8	9.8	9.9	9.7	9.5
სუდანი	3	112.4	9.0	9.8	9.9	9.0	9.6	7.0	9.8	9.5	9.8	9.7	9.5
ჩადი	4	112.2	9.3	9.4	9.8	7.8	9.3	8.3	9.8	9.6	9.5	9.9	9.8
კონგოს დემ. რესპ.	5	108.7	9.7	9.6	8.9	8.1	9.3	8.3	8.6	9.2	9.0	9.7	8.7
ერაყი	6	108.6	8.7	8.9	9.7	9.1	8.6	7.6	9.0	8.4	9.3	9.7	9.6
აგლანეთი	7	108.2	9.3	8.9	9.6	7.2	8.4	8.3	9.8	8.9	8.8	9.9	9.1
ცენტრ. აფრიკის რესპ.	8	105.4	8.9	9.0	8.6	5.7	9.1	8.4	9.3	9.3	8.9	9.6	9.5
გვინეა	9	104.6	8.5	7.1	8.2	8.6	8.9	8.7	9.8	9.2	9.0	9.4	9.2
პაკისტანი	10	104.1	8.3	8.6	9.6	8.3	8.8	6.4	9.1	7.5	8.9	9.5	9.6
კოტ-დ'ივუარი	11	102.5	8.6	7.8	9.0	8.4	8.1	8.3	9.1	8.0	8.5	8.5	9.7
პატი	12	101.8	9.3	5.8	7.3	8.6	8.2	8.9	9.2	9.5	8.5	8.4	8.3
ბურუნდი	13	101.5	9.0	8.8	8.9	6.0	9.5	8.2	9.5	9.0	9.0	8.4	8.7
კენია	14	101.4	9.0	9.0	8.6	8.3	8.8	7.5	9.0	8.0	8.2	8.0	8.8
ნიგერია	15	99.8	8.5	5.3	9.7	8.3	9.5	6.6	9.2	9.0	8.6	9.4	9.6
ეთიოპია	16	98.9	9.4	8.0	8.2	7.7	8.8	8.3	7.9	8.2	8.5	7.5	8.8
ჩრ. კორეა	17	98.3	8.5	6.0	7.2	5.0	8.8	9.6	9.8	9.6	9.5	8.3	7.8
იემენი	18	98.1	8.9	6.9	9.4	8.4	9.0	8.0	8.5	8.0	7.6	8.0	8.9
ბანგლადეში	19	98.1	8.8	7.9	7.7	7.4	8.9	8.2	8.3	8.5	7.7	8.4	9.0
ალმ. ტიმორი	20	97.2	8.4	9.0	7.3	5.7	6.8	8.4	9.4	8.4	7.0	9.0	8.8
უგანდა	21	96.9	8.7	9.3	8.0	6.5	8.7	7.6	8.0	8.0	7.7	8.2	8.2
შირი ლანკა	22	96.7	7.5	9.3	9.8	6.9	8.5	6.1	9.0	6.6	8.5	9.2	9.2
ნიგერი	23	96.5	9.5	6.4	8.5	6.3	7.6	9.2	8.7	9.5	8.2	7.4	7.1
ბურუნდი	24	95.7	9.2	8.1	7.5	6.5	8.4	8.0	7.5	9.0	7.6	7.3	7.7
ნეპალი	25	95.4	8.3	6.8	8.7	6.0	9.3	8.5	8.0	7.4	8.7	8.1	8.4
კამერუნი	26	95.3	8.0	7.5	7.2	8.0	8.9	6.9	9.2	8.0	8.0	7.8	8.7
გვინეა-ბისაუ	27	94.8	8.6	6.5	5.8	7.0	8.5	8.5	8.6	8.7	8.0	8.5	8.0
მალაი	28	93.8	9.3	6.3	5.9	8.3	8.5	9.1	8.3	8.8	7.5	5.6	7.8
ლიბანი	29	93.5	7.0	9.0	9.2	7.2	7.4	6.3	7.8	6.2	6.9	9.1	9.1
კონგოს რესპ.	30	93.1	8.9	7.8	6.5	6.1	8.0	8.0	8.6	8.8	7.9	7.8	7.1
უზბეკეთი	31	92.8	7.9	5.3	7.4	7.0	8.7	7.2	9.0	6.6	9.2	9.0	9.0
სიერა ლეონე	32	92.1	8.9	6.9	6.6	8.5	8.4	8.6	7.4	8.7	7.0	6.1	7.7
საქართველო	33	91.8	6.4	8.3	8.5	6.0	7.5	6.0	9.0	6.3	7.5	7.9	8.9
ლობერია	34	91.8	8.6	8.0	6.1	6.8	8.5	8.2	7.0	8.5	6.7	6.9	7.9
ბურკინა ფასო	35	91.3	9.0	6.0	6.1	6.5	9.0	8.2	7.9	9.0	6.5	7.5	7.6
ერიტრეა	36	90.3	8.6	7.0	5.8	6.5	6.0	8.6	8.6	8.6	7.9	7.4	7.7
ტაივანი	37	90.3	8.2	6.4	6.9	6.5	7.3	7.5	8.9	7.6	8.6	7.5	8.4
ირანი	38	90.0	6.5	8.5	7.6	6.8	7.4	5.5	8.3	6.0	8.9	8.6	9.1

ინფორმაცია ინდექსის შესახებ შესაძლებელია იხილოთ შემდეგ ოფისიალურ ვებგვერდებზე:

ბიზნესის კეთების სიმარტივის ინდექსი - <http://www.doingbusiness.org/economyrankings/>

ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსი - <http://www.heritage.org/Index/Explore.aspx>

სახელმწიფოებრივი წარუმატებლობის ინდექსი - http://www.fundforpeace.org/web/index.php?option=com_content&task=view&id=391&Itemid=549

განხილული ინდექსები არ არის სრული ჩამონათვალი, არსებობს სხვადასხვა ტიპის ინდექსები, რომლებიც, ხშირ შემთხვევაში, უკეთესად ასახავენ რეალობას ამა თუ იმ მიმართულებით, თუმცა აქ მოყვანილი ინდექსები შერჩეულია მათდამი გამოხატული ინტერესის მიხედვით.

"ხედი ხეც ჰბანს" და ოხივე ხითან - "ნასიონაღი მოძიარობას"

ქუთაისის თვითმმართველობას რამდენიმე ფავორიტი კერძო კომპანია ჰყავს. სწორედ ეს ფირმები ფინანსდებიან ბიუჯეტიდან მილიონებით, სანაცვლოდ კი, აღნიშნული კომპანიები სახელისუფლებო პარტიის საარჩევნო ფონდებს აფინანსებენ.

მაია მეცხვარიშვილი, სპეციალურად სტუდია „მონიტორისათვის“

ამ დროისთვის ქუთაისის ადგილობრივი ბიუჯეტი 61 654 200 ლარს შეადგენს. სწორედ ამ თანხით ხორციელდება ქუთაისში მთელი რიგი ინფრასტრუქტურული პროექტები, რისთვისაც ხელისუფლება სახელმწიფო შესყიდვებს კერძო კომპანიებისგან ახორციელებს.

საბიუჯეტო სახსრებით ნებისმიერი საქონლის, მომსახურებისა და სამშენებლო სამუშაოს შესყიდვის პროცესს სახელმწიფო შესყიდვის შესახებ კანონი არეგულირებს. ამ კანონით, ტენდერის გარეშე ერთ პირთან მოლაპარაკების ფორმა გამოიყენება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როცა შესასყიდი საქონლის ან მომსახურების სავარაუდო ღირებულება არ აღემატება 50 000 ლარს, ხოლო სამუშაოს სავარაუდო ღირებულება – 100 000 ლარს. სხვა დანარჩენ შემთხვევაში, სახელმწიფო შესყიდვა უნდა განხორციელდეს ტენდერის გზით. მიუხედავად ამისა, ქუთაისის თვითმმართველობა თითქმის ყველა მსხვილ სახელმწიფო შესყიდვას არა ტენდერის, არამედ ერთ პირთან მოლაპარაკების გზით ახორციელებს.

„თუკი არსებობს უფლებამოსილი ორგანოს გადაწყვეტილება, რომ მიენიჭოს ქუთაისის მერიას ერთ პირთან მოლაპარაკების ხელშეკრულების გაფორმება, ეს დასაშვებია ხდება მოქმედი კანონმდებლობით, მაგრამ მიუხედავად იმისა, რომ ეს არ არის კანონის დარღვევა, მაინც შეგვიძლია მივიჩნიოთ კორუფციის მნიშვნელოვან წყაროდ“, –

აცხადებს საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის იურისტი თამარ კორძაია.

ქუთაისის მერიაში განმარტავენ, რომ ერთ პირთან მოლაპარაკების ხელშეკრულებებს კერძო ფირმებთან კანონით დადგენილ მონეტარულ ზღვარზე მეტ თანხაზე საქართველოს მთავრობის შესაბამისი განკარგულებების საფუძველზე აფორმებენ.

„ჩვენ თხოვნით მივმართავთ ხოლმე საქართველოს მთავრობას, რომ ნება დაგვართონ, სახელმწიფო შესყიდვა განვახორციელოთ ერთ პირთან მოლაპარაკების გზით და ამის საფუძველზე ვაფორმებთ ხელშეკრულებებს ფირმებთან. სახელმწიფო შესყიდვის ამ ფორმას ვიყენებთ იმ პროექტებთან დაკავშირებით, რომლებიც შემჭიდროებულ ვადებში უნდა განხორციელდეს. ტენდერის ჩატარება დიდ დროსთან არის დაკავშირებული, ერთ პირთან მოლაპარაკებით კი ეს პროცესი დროში აღარ იწელება“, – აცხადებს ქუთაისის მერის პირველი მოადგილე მერაბ მეშველიანი.

„სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ

ხელშეკრულება გაფორმებულია 760 000 ლარზე), „ტორპედოს“ სტადიონის (ერთ პირთან მოლაპარაკების ხელშეკრულება გაფორმებულია 2 მილიონ ლარზე), პარლამენტის ახალი შენობის მშენებლობა (ამ დროისთვის ერთ პირთან მოლაპარაკების ხელშეკრულებები გაფორმებულია 2 მილიონზე მეტ ლარზე) და სხვა.

შსს-ის შემთხვევაში ერთ პირთან მოლაპარაკებით

2010 წელს ყველაზე სოლიდური შეკვეთები ქუთაისის თვითმმართველობისგან თბილისურ ფირმას – შპს „დაგს“ ერგო ნილად. სწორედ „დაგი“ შეირჩა ერთ პირთან მოლაპარაკების გზით „ტორპედოს“ სტადიონის უეფა-ს სტანდარტებთან დასაახლოებლად. სტადიონის რეკონსტრუქციისთვის „დაგ-მა“ ქუთაისის ბიუჯეტიდან 2 მილიონი ლარი მიიღო.

„შპს „დაგი“ შეირჩა მისი გამოცდილებისა და პროფესიონალიზმის გათვალისწინებით. მას მანამდე ყველა სამუშაო აქვს პირნათლად შესრულებული“, – აცხადებს ქუთაისის მერიის აპარატის

რომ ფავორიტი ფირმების წარმატებას სახელმწიფო შესყიდვებთან მიმართებაში საერთო არაფერი აქვს შეთავაზებულ დაბალ ფასებთან: „ის ფირმები, რომლებიც იგებენ ტენდერებს, ან ერთ პირთან მოლაპარაკებით ხდებიან სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი თანხების განმკარგველები, ოფიციალურად ან არაოფიციალურად არიან „ნაციონალური მოძრაობის“ დამფინანსებლები“, – აცხადებს ნაკაშიძე.

შპს „დაგი“ მართლაც ფიგურირებს „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ საარჩევნო ფონდის შემომწირველთა ნუსხაში. მაგალითად, 2008 წლის 14 მარტს, საპარლამენტო არჩევნებამდე ორიოდე თვით ადრე, ამ ფირმამ „ნაციონალურ მოძრაობას“ 20 000 ლარი შესწირა; 2007 წლის 21 დეკემბერს კი, საპრეზიდენტო არჩევნებამდე რამდენიმე კვირით ადრე ეს ფირმა მმართველ პარტიას 40 000 ლარით შეენია.

„არანაირი შეხება არა აქვს იმ ფაქტს, რომ ჩვენი ფირმა იყო „ნაციონალური მოძრაობის“ შემომწირველი იმასთან, რომ ჩვენ ვიღებთ სახელმწიფო შეკვე-

ქუთაისში ერთ პირთან მოლაპარაკების ხელშეკრულება გაფორმებულია: დახურული საცურაო აუზი – 1 600 000 ლარზე, ჩოგბურთის კორტები – 760 000 ლარზე, „ტორპედოს“ სტადიონი – 2 მილიონ ლარზე, პარლამენტის ახალი შენობის მშენებლობა – 2 მილიონზე მეტ ლარზე და სხვა.

კანონი იმისთვისაა, რომ შემსყიდველმა ორგანიზაციებმა წინასწარ დაგეგმონ მომავალი წლის შესყიდვები. ეს პრაქტიკა კი, როდესაც მთავრობა აპელირებს ვადების შემჭიდროების აუცილობლობაზე, ნიშნავს იმას, რომ ამ ქვეყანაში სრული უგეგმოზა სუფევს და ხელისუფლებას არა აქვს დაგეგმილი, რა უნდა გააკეთოს“, – აცხადებს თამარ კორძაია.

არის თუ არა ვადების შემჭიდროება გადაუდებლად აუცილებელი იმ პროექტებთან დაკავშირებით, რაც წელს ქუთაისში ერთ პირთან მოლაპარაკების გზით ხორციელდება? – ამის საილუსტრაციოდ ამ პროექტების მოკლე ჩამონათვალს გაგაცნობთ: ამ პროექტებს შორისაა, მაგალითად, ქუთაისში დახურული საცურაო აუზის (ერთ პირთან მოლაპარაკების ხელშეკრულება გაფორმებულია 1 600 000 ლარზე), ჩოგბურთის კორტების (ერთ პირთან მოლაპარაკების

მთავარი სპეციალისტი ქეთი დვისაძე, თუმცა ჩვენს შეკითხვაზე, დაესახლებინათ ამ ფირმის მიერ „მანამდე პირნათლად შესრულებული სამუშაოები“ ქუთაისში, მერიას პასუხი არ აღმოაჩნდა. გავარკვეით მხოლოდ ის, რომ შპს „დაგი“ ქუთაისში წელს კიდევ ერთ ობიექტს არემონტებს: ოფიციალური ინფორმაციით, ქუთაისის ოპერის თეატრის რეაბილიტაციისთვის გამოცხადებულ ტენდერში ამ კომპანიამ დაბალი ფასის გამო გაიმარჯვა – სამუშაოებს, რომლისთვისაც მერიამ 3 675 500 ლარი გამოყო, შპს „დაგი“ ნახევარ ფასად – 1 700 218 ლარად ასრულებს.

„ჩვენ მცირე მოგებაზე ვართ ორიენტირებული და ამიტომ ვთავაზობთ ასეთ დაბალ ფასებს“, – აცხადებს შპს „დაგის“ დირექტორი მიხეილ შარანგია. ქუთაისის საკრებულოს რესპუბლიკელ დეპუტატს ვიკა ნაკაშიძეს მიაჩნია,

როგორ ფიქრობთ, ჩვენ 40 ათასი რომ შევწირეთ, ამის გამო მოგვცეს 1.5 მილიონი?! მე აქ რაიმე პარალელს ვერ ვავლებ“, – აცხადებს შპს „დაგის“ ხელმძღვანელი მიხეილ შარანგია.

„ნაციონალური მოძრაობის“ საარჩევნო ფონდის შემომწირველებს შორის აღმოვაჩინეთ სს „ხუროც“, რომელმაც წელს ქუთაისის ბიუჯეტიდან 80 000 ლარი მიიღო გზების საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის მოსამზადებლად. აღნიშნული კომპანია მმართველ პარტიას 2008 წლის საპრეზიდენტო და საპარლამენტო არჩევნების წინ 8000 ლარით შეენია.

„ასეთი ფაქტები ხშირია, როდესაც ის ფირმები იღებენ სახელმწიფო დაკვეთებს, რომლებიც შემომწირულობებს იღებენ პოლიტიკური პარტიების დაფინანსებაში. ხდება ისე, რომ ჯერ შემომწირულობებს იძლევიან ფირმები და მერე

იღებენ სახელმწიფო შეკვეთებს, და პირიქითაც. მთელი მსოფლიო აღიარებს, რომ ეს არის კორუფციის ნაირსახეობა, – აცხადებს თამარ კორძია.

ბოლო წლების განმავლობაში ქუთაისში კიდევ არა ერთმა ფირმამ მიიღო სახელმწიფო დაკვეთა, რომელთა შემოწორულ ფონდებიც ასახულია „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ საარჩევნო ფონდების ანგარიშებში. მაგალითად, 2008 წელს ქუთაისის ისტორიული უბნის კეთილმოწყობისთვის ერთ პირთან მოლაპარაკების ხელშეკრულების საფუძველზე შპს „დტს“-მ 934 278 ლარი მიიღო ბიუჯეტიდან, იმავე პერიოდში კი ეს ფირმა მმართველი პარტიის საარჩევნო ფონდს 100 000 ლარით შეენარა. 75 000 ლარი გაიღო „სამშენებლო კომპანია თბილისმა“ 2008 წლის საპრეზიდენტო არჩევნებამდე რამდენიმე დღით ადრე მმართველი პარტიის სასარგებლოდ, ქუთაისის ბიუჯეტიდან კი ამ ფირმამ ერთ პირთან მოლაპარაკების გზით 2008 წელს 5 100 000 ლარი მიიღო. სს „სამშენებლო კომპანია თბილისმა“ „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ საარჩევნო ფონდს 2006 წელს 100 000 ლარი შესწირა.

ქუთაისში პრეზიდენტის უშუალო მეთვალყურეობის ქვეშ კიდევ ერთი პროექტი ხორციელდება – „ქუთაისის მუნიციპალური წყალმომარაგების პროექტი“, რისთვისაც 20 მილიონი აშშ დოლარია გამოყოფილი. მართალია, ამ პროგრამისთვის გამოყოფილ თანხებს არა ქუთაისის თვითმმართველობა, არამედ „მუნიციპალური განვითარების ფონდი“ განკარგავს, მაგრამ ყურადღებას იპყრობს იმ ფირმების ნუსხა, რომლებიც ქუთაისში ამ პროგრამით გათვალისწინებულ სამუშაოებს ახორციელებენ. მათ შორისაა შპს „ნიუ ენერჯი“ (რომელსაც 2008 წელს ქუთაისში, 28 ქუჩის წყლის სისტემის რეაბილიტაციისთვის 5 604 364 ლარი გადაერიცხა). აღნიშნულმა ფირმამ „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ საარჩევნო ფონდში 2008 წლის საპრეზიდენტო და საპარლამენტო არჩევნებისთვის 130 000 ლარი შესწირა. მისმა ქვეკონტრაქტორმა ფირმამ ქუთაისში – შპს „სერვისმა“ კი – 50 ათასი ლარი.

საქრებულო ღებუტებეი და სახელმწიფო შესყიდვები

2007 წლის 2 ივლისს ქუთაისის თვითმმართველობაში კონსტიტუციური

უსაფრთხოების დებარტამენტმა სპეცოპერაცია ჩატარა და მერიის შენობიდან 27 ხელბორკილიანი „ჩინოვნიკი“ გამოიყვანა. მათ შორის საკრებულოს უმრავლესობის წევრი ზვიად მანდარია, რომელსაც ბრალი სხვა პირის მიერ განზრახ დანაშაულის ნაქეზებაში დაედო. გამოძიებამ წარმოადგინა სატელეფონო საუბრის ჩანაწერი მანდარია-სა და სატენდერო კომისიის ერთ-ერთ წევრს შორის, რომლითაც დგინდებოდა ის ფაქტი, რომ საკრებულოს დეპუტატმა ზეგავლენა მოახდინა სატენდერო კომისიის გადაწყვეტილებაზე და ამ გზით მოიპოვა დედამისის ფირმამ 40 ათასლარიანი კონტრაქტი ქუთაისის თვითმმართველობისგან. ამ ფაქტის შემდეგ შეიცვალა ის, რომ მანდარია დაიჭირეს, მალე გაათავისუფლეს და საბოლოოდ საკრებულოდან განწვევას დააჯერეს. საკრებულოში კი დღემდე რჩებიან ადამიანები, რომლებიც პირდაპირ და ირიბად მონაწილეობენ ბიზნეს კომპანიებში და უპრობლემოდ მოიპოვებენ საბიუჯეტო დაფინანსებას ამ კომპანიებისთვის.

ერთ-ერთი ასეთი კომპანია გახლავთ სს „იბერია 21“, რომლის ერთ-ერთი მფლობელი და სამეთვალყურეო საბჭოს წევრია საკრებულოს დეპუტატი, უმრავლესობის წევრი – ნესტორ (ბადრი) ფრუიძე.

„მე ვარ ამ ფირმის 60%-ის მფლობელი, უფრო სწორად ვაკონტროლებ 60%-ს, ყველა აქცია ჩემი არ არის“, – აცხადებს ბადრი ფრუიძე.

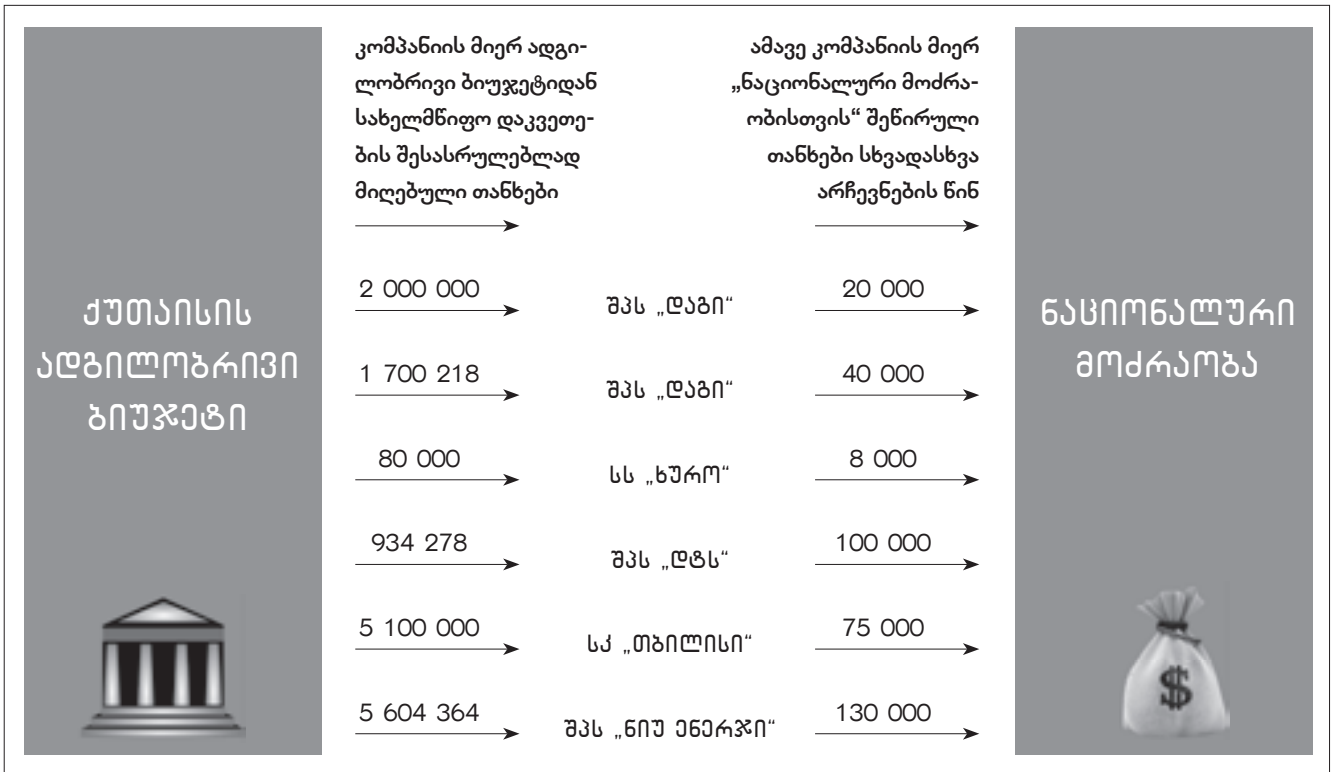
სს „იბერია 21“ მიმდინარე წელს ქუთაისის მერიის დაკვეთით რამდენიმე პროექტს ახორციელებს. მაგალითად, დახურული საცურაო აუზის მშენებლობისთვის ამ ფირმამ ერთ პირთან მოლაპარაკებით ბიუჯეტიდან 1 600 000 ლარი მიიღო. ასევე, ერთ პირთან მოლაპარაკების გზით და 760 000 ლარად აშენებს ეს კომპანია ქუთაისში ჩოგბურთის კორტებს. 440 000 ლარი სს „იბერია 21“-მა ტენდერის გზით მოიპოვა და ამ თანხით ტანვარჯიშის დარბაზს აშენებს. აღნიშნულ ფირმას სახელმწიფო დაკვეთები ქუთაისის ბიუჯეტის დაფინანსებით გასულ წლებშიც აქვს შესრულებული: 2009 წელს სს „იბერია 21“-მა ერთ პირთან მოლაპარაკებით სამი ხელშეკრულება გააფორმა ქუთაისის მერიასთან და საერთო ჯამში, 2 764

174 ლარი მიიღო; 2008 წელს კი – 480 000 ლარი.

„როდესაც საკრებულოში შემოდის რაიმე საკითხი ინფრასტრუქტურულ პროექტებთან დაკავშირებით, თქვენ ვერ წარმოიდგენთ, როგორი ვნებათაღელვა ახლავს ამ განხილვებს საკრებულოში, რადგან თითქმის არ არსებობს სფერო, რომლის ლობირება არ ხდებოდეს უმრავლესობის წევრების მიერ, ყველაზე რბილად რომ ვთქვათ, – აცხადებს საკრებულოს წევრი „რესპუბლიკური პარტიიდან“ ვიკა ნაკაშიძე.

„არა, ბატონო, რა ლობირებაზეა საუბარი? დაბალი ფასებით მოიგო ჩემმა კომპანიამ და მოიპოვა ეს ხელშეკრულებები“, – აცხადებს ბადრი ფრუიძე.

დაბალ ფასებზე ამახვილებს ყურადღებას საკრებულოს კიდევ ერთი დეპუტატი ვლადიმერ (ნუკრი) კვერნაძეც, როდესაც მას იმ ხელშეკრულებებზე ვეკითხებით, რომლებიც ქუთაისის მერიამ შპს „მეოხთან“ გააფორმა სახელმწიფო შესყიდვების მიზნით. სწორედ ნუკრი კვერნაძის მიერაა დაფუძნებული წლების წინ შპს „მეოხი“. ის გახლდათ შპს „მეოხის“ 100%-იანი წილის მფლობელი, თუმცა 2010 წლის 27 იანვრიდან ამ ფირმის 100%-იანი წილის მფლობელი მისი მეუღლე ნანა კვერნაძეა. ნუკრი კვერნაძე საკრებულოს საფინანსო-სარევიზიო კომისიის თავმჯდომარედ ჯერ კიდევ 2009 წლის 24 ივლისს დაინიშნა და ამისთვის ის ხელფასსაც იღებს (700 ლარზე მეტი ხელფასის სახით+213 ლარი – დანამატის სახით ყოველთვიურად), თუმცა ამ ფაქტს მისთვის რატომღაც ხელი არ შეუშლია, რომ თან ბიზნეს-საქმიანობაც ეწარმოებინა. შპს „მეოხმა“ 2010 წელს ერთ პირთან მოლაპარაკების გზით 129 478-ლარიანი კონტრაქტი მოიპოვა და ამ თანხით ქუთაისის მერიის შენობის მეოთხე სართულზე 25 ოთახი გაარემონტა. წელსვე, აღნიშნულმა ფირმამ ქუთაისის ტერიტორიაზე არსებული ღვარსადენების მოვლა-პატრონობის მომსახურებისთვის გამოცხადებულ ტენდერში გაიმარჯვა და შედეგად 11 000 ლარი მოიპოვა ქუთაისის ბიუჯეტიდან. შპს „მეოხის“ დირექტორის, აკაკი კუხალაშვილის თქმით, თითქმის მთლიანად სახელმწიფო შეკვეთებზეა დამოკიდებული: „ახლახან დავიწყეთ ჭის თავების წარმოება, რომ გავიტა-

ნოთ თავისუფალ ბაზარზე“, – აცხადებს კუხალაშვილი. მისივე თქმით, შპს „მეოხი“, რომელსაც მხოლოდ 18 თანამშრომელი ჰყავს, მრავალპროფილიანი ფირმაა და, შესაბამისად, სახელმწიფო დაკვეთებს სხვადასხვა სფეროში იღებენ, როგორცაა ელემენტარული ქსელის რეაბილიტაცია, მშენებლობა, სარემონტო სამუშაოები და ა.შ.

„რა კავშირი აქვს ჩემს საკრებულოში ყოფნასთან ამ ფირმის საქმიანობას, ვერ ვხვდები?! ამ ფირმას მანამდეც საკმაოდ დიდი სახელმწიფო დაკვეთები ჰქონდა, სანამ მე საკრებულოს წევრი გავხდებოდი. თანაც, ამ ფირმის მფლობელი აღარ ვარ, ჩემი მეუღლის არის ეს ფირმა“, – აცხადებს ნუკრი კვერცხაძე.

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის იურისტის თამარ კორძაიას თქმით, სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ კანონის მე-8 მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებულია, რომ დაუშვებელია, შესყიდვისას მასში მონაწილეობის მსურველმა ან/და მონაწილე პირმა შემსყიდველ ორგანიზაციას (მის ხელმძღვანელს, თანამშრომელს) ან სახელმწიფო მართვის სტრუქტურებს და მათ წარმომადგენლებს მიმართოს თხოვნით შუამდგომლობის შესახებ, ან მოახდინოს მათზე პირდაპირი ან ფარული ზეგავლენა

ნა ნებისმიერი გზით, რათა მოიპოვოს მისთვის ხელსაყრელი ხელშეკრულების დადების უფლება.

„მართალია, ეს ძალიან ზოგადი დებულებაა, მაგრამ საუბარია პირდაპირ და ირიბ ზეგავლენაზე. ამ შემთხვევაში, საკრებულოს წევრს, რომელიც აკონტროლებს მერიას (გაკონტროლება კი ნიშნავს იმასაც, რომ ამოწმებს სახელმწიფო შესყიდვის შესახებ ხელშეკრულებებსაც), აქვს ფარული ზეგავლენის მოხდენის შესაძლებლობა, რომ თუნდაც მისი მეუღლის ფირმის სასარგებლოდ მოიპოვოს ხელშეკრულება“, – აცხადებს თამარ კორძაია.

საინტერესოა ის ფაქტი, რომ ქუთაისში 2010 წელს თითქმის ყველა მნიშვნელოვან პროექტს თბილისური კომპანიები ახორციელებენ საბიუჯეტო სახსრებით. გამონაკლისი მხოლოდ ეს ორი ფირმაა (შპს „მეოხი“ და სს „იბერია 21“), ვისგანაც ქუთაისის მერიამ წელს სახელმწიფო შესყიდვა განახორციელა.

„ჩვენ მრავალწლიანი გამოცდილება გვაქვს გზების რეაბილიტაციის კუ-

თხით, მაგრამ ვერც შარშან და ვერც წელს ვერც ერთ ტენდერში ვერ მოვიპოვეთ გამარჯვება. სამაგიეროდ, ისეთ ფირმებს გაამარჯვებინეს, რომლებსაც ამ კუთხით არანაირი გამოცდილება არ გააჩნიათ“, – აცხადებს შპს „არადანის“ ხელმძღვანელი მამუკა თევდორაძე.

სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ ხელშეკრულებების გაფორმებისას, ქუთაისის მერიისთვის, გამოცდილებას რომ არანაირი მნიშვნელობა არ აქვს, ამაზე ის ფაქტიც მიუთითებს, თუ როგორ შეირჩა ქუთაისში პარლამენტის მშენებლობისთვის „დიდების მემორიალის“ დემონტაჟის განხორციელებული ფირმა. შპს „საქმისადადენმშენს“ გასულ წელს ქუთაისის მერიამ ისე გაუფორმა 600-ათასლარიანი კონტრაქტი ძეგლის აფეთქების თაობაზე, რომ ამ ფირმას ბურღვა-აფეთქებითი სამუშაოების არანაირი გამოცდილება არ ჰქონდა. საბოლოო ჯამში კი, ძეგლის დემონტაჟსა და აფეთქებას, რაშიც ქუთაისის მერიამ 470 280 ლარი გადაიხადა, ორი ადამიანი ემსხვერპლა. [1]

ჟურნალისტური გამოძიება მომზადებულია სტუდია „მონიტორის“ პროექტის ფარგლებში.
 ჟურნალისტური გამოძიება განხორციელდა ევროკავშირის ფინანსური მხარდაჭერით.

ფოტოსი: ყირგიზეთი 2010

მოხიბი "სახალხო ხელოვნება"

2010 წლის გაზაფხულზე ყირგიზეთი ისევ სამოქალაქო ომის საფრთხის წინაშე დადგა.

ალექსანდრ მორგოლისი, სპეციალურად „ლიბერალისთვის“, ბიშკეკი 2010 წლის 9 აპრილი

8 აპრილს, დილით, ახალი „სახალხო რევოლუციის“ მეორე დღეს ბიშკეკმა ძალაგამოცლილმა გამოიღვიძა. დილის 6 საათსა და 15 წუთზე ფიქტიური კომენდანტის საათი დასრულდა. ქუჩებში მუნიციპალური ტრანსპორტი არ ჩანდა. კანტიკუნტად ჩავლილი მიკროავტობუსები იმ მგზავრებს აგროვებდნენ, ვისთვისაც სულ ერთია ხელისუფლებისთვის ბრძოლა და კლანური გარჩევები. მგზავრებს შორის უმრავლესობა რუსულენოვანია, საშუალო და უფროსი ასაკის ადამიანები. საბჭოთა თაობა სამსახურში მიდის. სალონის კუთხეში მჯდომი ქალი უფროსს ურეკავდა და უხსნიდა, თუ რატომ აგვიანდებოდა.

წინა დღეს ყირგიზეთში მთავრობა ისევ რევოლუციით შეიცვალა. ფიქტიური პრეზიდენტი კურმანბეკ ბაკიევი გაიქცა და ქვეყანას დროებითი მთავრობა მართავს. როზა ოტუნბაევამ თავი ყირგიზეთის ახალ მმართველად გამოაცხადა.

ბაკიევის ოპოზიცია სისხლიანი არეულობის შედეგად აღმოჩნდა ხელისუფლებაში. ოპოზიციის მხარდამჭერებისა და სამხედროების შეტაკე-

ბას ყირგიზეთში 100-მდე ადამიანს სიცოცხლე ემსხვერპლა, დაახლოებით 1500 კი დაიჭრა. 9 და 10 აპრილი ყირგიზეთში გლოვის დღედ გამოცხადდა.

ამ მდგომარეობამდე ბიშკეკი და ყირგიზეთის ქალაქები ოპოზიციისა და ხელისუფლების დაპირისპირების შედეგად მივიდა. საპროტესტო გამოსვლები 2010 წლის 6 აპრილს დაიწყო.

7 აპრილს მომიტინგეებს ბიშკეკში რეგიონების მოსახლეობა შეუერთდა. აქციის მონაწილეებმა გაერთიანებული ძალებით სამთავრობო შენობები დაიკავეს. ხელისუფლებამ კი მათ წინააღმდეგ ცეცხლის გახსნის ბრძანება გასცა, თუმცა მილიციამ ხალხის ნაკადის შეჩერება მაინც ვერ შეძლო.

გორკის ქუჩაზე ნგრევის კვალი მოჩანს. ჩამტვრეულია მაღაზიის მინები. გზაჯვარედინი შესაფუთი ქალაღლით, მანკელებით, ფეხსაცმლის ყუთებით და ლუდის ბოთლებითაა მოფენილი. შენობების თავზე კვამლი ჩანს. გზას საგადასახადო ინსპექციის თითქმის უკვე დამწვარ შენობამდე მივყავართ.

მას შემდეგ, რაც ბაკიევის ხელისუფლებამ თავი სამხრეთ რეგიონს –

ჯალალ-აბადს შეაფარა, ოპოზიციამ დროებითი მმართველობა გამოაცხადა. მილიცია მათ მხარეს გადავიდა; შეცვალეს გენერალური პროკურორი, დაითხოვეს პარლამენტი, გადაიბარეს პრეზიდენტისა და მინისტრთა კაბინეტის ფუნქციები.

დროებითმა მთავრობამ ქვეყნის მართვა საკუთარ თავზე აიღო ნახევარი წლით, მომავალ არჩევნებამდე. ისინი უკვე ბაკიევის კაბინეტში გეგმავენ საჭირო ქმედებებს იმ სახელმწიფო საკუთრების ობიექტების დასაბრუნებლად, რომლებიც ბაკიევის ოჯახის წევრებმა ჩაიგდეს. როზა ოტუნბაევამ განაცხადა, რომ რაც შეიძლება სწრაფად დაწვეს ელექტრო და სითბური ენერჯის ტარიფებს, ასევე საკვები პროდუქტების ფასებს შეამცირებს. დროებითი მთავრობის გენერალურმა პროკურატურამ ბაკიევის ოჯახის წევრების წინააღმდეგ საქმე აღძრა. იძებნებიან პრეზიდენტის ძმა ჟანიბეკ ბაკიევი (პრეზიდენტის დაცვის სამსახურის ყოფილი უფროსი), შვილები – მაქსიმ (პრეზიდენტის ადმინისტრაციის საინვესტიციო სამსახურის ყოფილი უფროსი) და მარატ (ეროვნული

რევოლუცია ყირგიზეთში, ბიშკეკი, 6-8 აპრილი 2010

უსაფრთხოების სამსახურის ყოფილი უფროსი) ბაკიევი.

„არსებობს ჩვენებები, რომელთა საფუძველზეც, მოქალაქეებისთვის ცეცხლის გახსნა ამ ადამიანების ბრძანებით მოხდა, ამიტომ უნდა დაი-საჯონ!“ – განაცხადა ყირგიზეთის ახალმა გენერალურმა პროკურორმა ბაიტემირ იბრაევი. თუმცა, როგორც დროებითი მთავრობის წევრებმა განაცხადეს, ბაკიევის ძმამ თავი სამხრეთის რეგიონს, ოშს შეაფარა, შვილებმა კი ქვეყანა დატოვეს.

ახალი ეროვნული უსაფრთხოების სამსახურის უფროსმა კენებეკ დუშბაევი განაცხადა, რომ ბაკიევი ჯალალ-აბადში ერთ ადგილას არ ჩერდება. მის გარშემო ყოველთვის დაცვის 15-20 წევრია. „ჩვენ ყოველთვის შეგვიძლია მივიღოთ ზომები, მაგრამ ამ ნაბიჯს არ გადავდგამთ“, – ამბობს დუშბაევი.

დროებითა მთავრობამ კურმანბეკ ბაკიევის გადადგომა მოსთხოვა. „სანაცვლოდ, მის პირად უსაფრთხოებას და ქვეყნის მშვიდობით დატოვებას ჩვენ უზრუნველვყოფთ“, – განაცხადა როზა ოტუნბაევი. თუმცა ბაკიევი, გადადგომის ნაცვლად, ოპოზიციას მოლაპარაკებების დაწყება შესთავა-ზა. პრეზიდენტმა განაცხადა, რომ ბიშკეკში დაბრუნების შემთხვევაში, მას მოკლავენ და შეტაკებების დროს დაღვრილ სისხლზე პასუხს აგებინებენ.

„მე ქვეყანაში უნდა დავრჩე და სა-მოქალაქო ომს შევუშალო ხელი. ამის საფრთხეს ქვეყნის ჩრდილოეთ და

სამხრეთ ნაწილებს შორის დაპირის-პირება ქმნის!“ – განაცხადა ბაკიე-ვი „ბიზისი“-სთან სატელეფონო საუ-ბარში. მან მთელი პასუხისმგებლობა ოპოზიციას დააკისრა.

მიუხედავად იმისა, რომ ყირგიზეთ-ში დროებითა მთავრობამ სიტუაციის კონტროლი თავის თავზე აიღო, მდგო-მარეობა არ განმუხტულა. ქვეყანა

ორად გაიყო. ჩრდილოეთი ნაწილი, დედაქალაქი ბიშკეკი და 4 რეგიონი ახალმა „სახალხო რევოლუციამ“ მოი-ცვა. სამხრეთის სამი რეგიონი – ბა-ტკენი, ოში და ჯალალ-აბადი ისევ ბაკიევის გავლენის ქვეშ დარჩა. ცენ-ტრალური აზიის სტრატეგიულად მნიშვნელოვანი ქვეყანა სამოქალაქო ომის საფრთხის წინაშე დადგა. □

ყიზილბაშთა აჯიყაჯი ბაზის მომავალი ბუნდოვანია

რევოლუციამ, რომელიც ყირგიზეთის პრეზიდენტის კურმანბეკ ბაკიევის გაქცე-ვით დასრულდა, თავიდან დააყენა დღის წესრიგში რუსეთისა და ამერიკის და-პირისპირება ცენტრალური აზიისათვის ბრძოლაში. დაპირისპირების მიზეზი ყირგიზეთში მდებარე ამერიკული „მანასი“ სა-მხედრო ბაზაა, რომელიც ავღანეთის ამერიკულ კონტინგენტს ამარაგებს. პოლიტიკოსების ის ვჯეფი, რომელმაც ყირგიზეთ-ში ხელში აიღო ქვეყნის მართვა, მიუთითებს, რომ „მანასი“ ბაზასთან დაკავშირებული გემგები, შესაძლებელია, შეიცვალოს. ომურბეკ ტაკევაევი, რომელიც ქვეყნის ახალ კონსტიტუციაზე მუშაობს,

სააგენტო „როიტერს“ გა-ნუცხადა: „თქვენ დანახეთ, რომ [რუსეთში] არ დაუმალავთ სიხარული ბაკიევის ნასვლის გამო. ანუ ახლა იმის დიდი ალბათობაა, რომ ამერიკის ბაზის ყირგი-ზეთში არსებობის ვადები შემცირდეს“. თუმცა არც ისაა გამორი-ცხული, რომ დროებითა მთავრობამ აღმოაჩინოს, რომ „მანასი“ (გასულ წელს მას, ყირგიზეთის მოთხოვნით, „სატრანზი-ტო ცენტრი“ დაარქვეს) შემოსავლის კარგი წყაროა ქვეყნისთვის. შარშან პრეზიდენტი ბაკიევი ამერიკული ბაზის თაობაზე ერთდროულად ევაჭრებოდა რუსებს და ამერიკელებს. თავიდან ყირგიზეთის პრეზიდენტმა გამოაცხადა,

რომ „მანასი“ უნდა დაი-ხუროს, რის შემდეგაც მან რუსებისგან 2 მილიარდი დოლარის კრედიტი მიიღო. თუმცა ამერიკელებმა ბაზის შესანარჩუნებლად ყირგიზეთის პრეზიდენტს ტერიტორიის არენდის გადასახადი 17 მილიონიდან 60 მილიონამდე გაუზარდეს. ამ ხელშეკრულებას ვადა 2010 წლის ივლისში გადის. ექსპერტების უმრავლესობა ფიქრობს, რომ ამერიკის ბაზა ყირგიზეთში ფუნქ-ციონირებას განაგრძობს, რადგან ეს ერთადერთი მიზეზია, რომ ამერიკელებ-მა ამ ქვეყნის მიმართ ინტე-რესი შეინარჩუნონ. ამავე დროს ყირგიზეთის ახალ მთავრობას გაუჭირდება, უარი თქვას შემოსავლის ამ წყაროზე.

შუა აზიის ცენტრში მდებარე, ყოფილ საბჭოთა, პატარა სახელმწიფო – ყირგიზეთში 2010 წლის აპრილში კიდევ ერთხელ შეიცვალა მთავრობა. ახალი ხელისუფლების დროებითმა ხელმძღვანელმა როზა ოტუნბაევა პირველივე პრესკონფერენციაზე განაცხადა: „რაც გნებავთ, ის უწოდეთ 2010 წლის აპრილის მოვლენებს – რევოლუცია ან სამოქალაქო მასების გამოსვლა“.

ქვეყანაში მომხდარი მოვლენების შეფასებისას ჯერ კიდევ ყველა ფრთხილობს. სახელმწიფოს ნომინალურად მოქმედმა ხელმძღვანელმა, რომელიც ბიშკეკიდან გაქცევის შემდეგ ქვეყნის სამხრეთში, თავის საგვარეულო სოფელში დაიმალა, ყირგიზეთში მოხდარ მოვლენებს შეიარაღებული გადატრიალება უწოდა.

თავად კურმანბეკ ბაკიევი ხელისუფლებაში ხუთი წლის წინ მოვიდა „ტიტების რევოლუციის“ შედეგად, რომელიც საქართველოსა და უკრაინის რევოლუციების კვალდაკვალ მოხდა. მაშინ გადაყენებულმა პრეზიდენტმა ასკარ აკაევიმაც მომხდარს გადატრიალება უწოდა და აშშ „ტიტების რევოლუციის“ დაფინანსებაში დაადანაშაულა. ამჯერად კი, ანალიტიკოსებისა და პოლიტიკური ძალების აზრით, ამ ყველაფერში მოსკოვის ხელი ურევია.

ოფიციალურმა მოსკოვმა სასწრაფოდ განაცხადა, რომ ის, რაც ყირგიზეთში ხდება, ყირგიზეთის საშინაო საქმეა, და რუსეთს ამ ყველაფერთან არავითარი საერთო არ აქვს. თუმცა, რუსეთის ხელისუფლებამ ერთ-ერთმა პირველმა გამოხატა ახალი დროებითი მთავრობისადმი მხარდაჭერა. რუსეთის პრემიერ-მინისტრმა ვლადიმირ პუტინმა ყირგიზეთის მოვლენების შეფასებისას განსაკუთრებულად აღნიშნა, რომ ყველაფერში დამნაშავეა პრეზიდენტი ბაკიევი, რომელმაც ქვეყანა თითქმის საოჯახო კომპანიად აქცია.

მიუხედავად იმისა, რომ პირველი ორი წლის მანძილზე პრეზიდენტი ბაკიევი მკვეთრად აკრიტიკებდა თავის წინამორბედ აკაევს ქვეყნის ოჯახური მართვის გამო, მისი ხელისუფლებაში მოსვლის შემდეგ იგივე განმეორდა. პრეზიდენტ ბაკიევის უფროსი ვაჟი ეროვნული უსაფრთხოების სამსახურის თავმჯდომარის მოადგილე გახდა.

ასკარ აკაევი

პოლიტიკური კრიზისის მიზეზები

მლენჯახე მოლოინი

სახელმწიფოს კლანური მართვა, ტარიფებისა და ფასების მკვეთრი ზრდა, კონსტიტუციის უგულბელყოფით პრეზიდენტის უფლებამოსილების მატება და კორუფცია გახდა იმ მლელვარების მიზეზი, რამაც ყირგიზეთი ხელისუფლების შეცვლამდე მიიყვანა.

ალმაზ კალეტი, სპეციალურად „ლიბერალისთვის“, ბიშკეკი

ფაქტობრივად, ის ქვეყნის ყველა ძალიან სტრუქტურას აკონტროლებდა. უმცროსი ვაჟი, მაქსიმ ბაკიევი პრეზიდენტის ადმინისტრაციის ახალ, საინვესტიციო სააგენტოს ხელმძღვანელობდა. მათ გარდა, მთავრობის სახლში ბაკიევიების ოჯახის კიდევ 5 წევრი იყო.

მაქსიმ ბაკიევს ყირგიზეთი ბიზნესის რუხ კარდინალს უწოდებდნენ. ყველა საგარეო ინვესტიცია მხოლოდ მის სააგენტოში აკუმულირდებოდა. პრაქტიკულად, პრეზიდენტის უმცროსი ვაჟის უწყებამ ქვეყნის ხელისუფლება შეცვალა და მას მხოლოდ ნომინალური ფუნქციები დაუტოვა. სააგენტოს მოკლე, მაგრამ

საქვო მუშაობის პერიოდში მომხდარი უკანონობის განხილვის შიშით, ხელისუფლებამ დამოუკიდებელ რადიოსადგურ „აზატიკსა“ და ზოგიერთ დამოუკიდებელ გაზეთს მაუნყებლობა აუკრძალა.

ჰიდროენერგეტიკული და ენერგოგამანაწილებელი კომპანიების გასხვისების საექვო ტენდერების შედეგად ყირგიზეთში თბო და ელექტროენერჯის ტარიფები 10-15-ჯერ გაიზარდა. ამასთან, ბოლო ორი წლის მანძილზე, ზამთარში, ვითომდა ჰიდროელექტროსადგურებზე წყლის უკმარისობის გამო, მთელ ქვეყანაში 12-15 საათით თიშავდნენ ელექტრობას. მარტიდან მოიმატა გაზის ტარიფმაც.

კურმანბეკ ბაკიევი

როზა ოტუნბაევა

ტარიფების ზრდამ საკვები პროდუქტებისა და ყველანაირი მომსახურების გაძვირება გამოიწვია, რაც მკვეთრად აისახა ქვეყნის თითქმის ყველა მოქალაქის ცხოვრების დონეზე. ამ ყველაფერს უკმაყოფილების მკვეთრი მატება მოჰყვა. ნელს, თებერვალში ოპოზიციამ გადანყვიტა, მოქალაქეების უკმაყოფილებით ესარგებლა, და 2006-2007 წლის წარუმატებელი აქციებისთვის რეგანში აეღო.

4 წლის წინ მასობრივი სამოქალაქო მღელვარების დროს, როდესაც ხალხი პრეზიდენტ ბაკიევისთვის იმპიჩმენტს ითხოვდა, ხელისუფლებამ დაჭერებითა და დარბევით ოპოზიციის შეჩერება შეძლო.

ახლანდელი ოპოზიცია, რომელიც ხელისუფლებაში 7 აპრილს მოვიდა, წამყვანი ოპოზიციური პარტიების ლიდერები არიან. ზოგიერთი მათგანი მანამდე ბაკიევის მთავრობის შემადგენლობაში იყო, მაგრამ, პოლიტიკური უთანხმოების გამო, ოპოზიციაში გადავიდნენ. ოპოზიციის მასობრივ გამოსვლებს სათავეში ედგა როზა ოტუნბაევა, რომელსაც ექსპრეზიდენტმა აკაევმა 2005 წელს რევოლუციის „ლოკომოტივი“ უწოდა. როზა ოტუნბაევა აკაევისა და ბაკიევის მთავრობებში საგარეო საქმეთა მინისტრად მუშაობდა, მაგრამ თითოეულ ამ პრეზიდენტთან პოლიტიკური უთანხმოების გამო, დატოვა ეს პოსტები. როზა ოტუნბაევა საბჭოთა დროში საბჭოთა კავშირის ელჩი იყო იუნესკო-ში.

თანამდებობიდან გადადგომის შემდეგ, აკაევის მმართველობის დროს გაერო-ს გენერალური მდივნის სპეცნარმომადგენლის მოადგილედ მუშაობდა საქართველო-აფხაზეთის კონფლიქტის მიმართულებით. „ტიტების რევოლუციის“ დროს ყირგიზეთში დაბრუნდა და აქტიურად დაკავდა პოლიტიკური საქმიანობით. ამჯერად ის ოპოზიციური სოციალ-დემოკრატიული პარტიის წევრია და მის საპარლამენტო ფრაქციას ხელმძღვანელობდა. ფაქტობრივად სოციალ-დემოკრატები პარლამენტში ოპოზიციის ერთადერთი და მცირერიცხოვანი წარმომადგენლები იყვნენ.

ოპოზიციის ძირითადი მოთხოვნა იყო, პრეზიდენტ ბაკიევის ვაჟებისა და ძმების თანამდებობიდან მოხსნა, ტარიფების შემცირება, ბოლო ტენდერების შედეგების გაუქმება და კონსტიტუციური რეფორმების ჩატარება. საამისოდ ოპოზიციამ ხელისუფლებას ვადა 24 მარტამდე მისცა, წინააღმდეგ შემთხვევაში კი, მთელ ქვეყანაში საპროტესტო აქციების ჩატარებით დაიმუქა.

პასუხად, ხელისუფლებამ კურულტაი (არაოფიციალური სახალხო კრება) ჩაატარა, რომელზეც არც ერთი კრიტიკული საკითხი არ განუხილავთ. მანამდე კი პრეზიდენტმა თავისი ადმინისტრაციისა და უფლებამოსილების რეფორმირების მოდელი წარადგინა. ამ პროექტის თანახმად, პრეზიდენტის გადადგომის შემთხვევაში, მთელი ძალაუფლება სახელმწი-

■ მიუხედავად იმისა, რომ პირველი ორი წლის მანძილზე პრეზიდენტი ბაკიევი მკვეთრად აკრიტიკებდა თავის წინამორბედ აკაევს ქვეყნის ოჯახური მართვის გამო, მისი ხელისუფლებაში მოსვლის შემდეგ იგივე განმეორდა.

ფო საბჭოს გადაეცემა, რომელმაც, ქვეყნის კონსტიტუციის დარღვევით, სახელმწიფოს ახალი მეთაური უნდა დანიშნოს. ადგილობრივი ანალიტიკოსების აზრით, ამგვარად მზადდებოდა ნიადაგი ხელისუფლებაში პრეზიდენტის უმცროსი ვაჟის მოსასვლელად.

სახელმწიფოს მართვაში ოჯახურობა, ტარიფებისა და ფასების მკვეთრი ზრდა, კონსტიტუციის უგულვებლყოფით პრეზიდენტის უფლებამოსილების მატება, კორუფციის ზრდა და მეზობელ ქვეყნებთან დაძაბული ურთიერთობა – სწორედ ეს გახდა იმ მღელვარების მიზეზი, რამაც ყირგიზეთი ხელისუფლების შეცვლამდე მიიყვანა. 2005 წლის მოვლენებისგან განსხვავებით, ამჯერად ხელისუფლება უფრო სისხლიანად შეიცვალა. ასამდე დაღუპული და 400-ზე მეტი დაჭრილი. ყირგიზეთი მღელვარებით ელოდება გარდაქმნას, რომელიც ჯერ კიდევ ბუნდოვანია. **■**

ფაქტი აზრისა

ტელეამნისტია ქვეყნის ბიუჯეტს დაახლოებით 36 მილიონი ლარი დაუჯდება. დავალიანების მქონე ტელეკომპანიების ვინაობას მთავრობა არ ამხელს.

ანიტა თვაური

ფოტოსურათი: სპორტსმენი

„ჩვენ გვაქვს უფლება, ვიცოდეთ, რა ოდენობის თანხა უნდა ჩამოაწიროს სახელმწიფომ კონკრეტულ მაუწყებელს“, – ამ სათაურით, ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციამ ტელეამნისტიის შესახებ კანონზე დასკვნა გამოაქვეყნა. ტელეკომპანიების ფინანსური ამნისტიის შესახებ ორი კანონპროექტი ჯერ საპარლამენტო კომიტეტში არ განუხილავთ, თუმცა მთავრობის მიერ წარდგენილი კანონპროექტი ბევრ კითხვას და შენიშვნას აჩენს. დოკუმენტს თან ახლავს განმარტებითი ბარათი, რომელშიც მითითებულია, რომ ამ ღონისძიების შედეგად ბიუჯეტის საშემოსავლო ნაწილი დაახლოებით 36 ლარით მცირდება. სწორედ ამ ოდენობის ვალი ჩამოეწერება ქვეყანაში მაუწყებელ 50-მდე ტელევიზიას.

თანხის სიდიდის მიუხედავად, ხელი-სუფლების წარმომადგენლები აცხადებენ, რომ იმ ტელეკომპანიების ვინაობას, რომელთაც სახელმწიფოს წინაშე ვალი დაუგროვდათ, ვერ დაასახელებენ. ჩინოვნიკები დასტურად საგადასახადო კოდექსის 122-ე მუხლს იშველიებენ და აცხადებენ, რომ კონკრეტული არხების კომერციული საიდუმლოების გაცემის უფლება არ აქვთ.

„მესმის, რომ თქვენ გსურთ, გაიგოთ ინფორმაცია ამ ტელეკომპანიების შესახებ, მაგრამ ამ სურვილის გამო, ჩვენ კანონის ფარგლებს ვერ გავცდებით. საზოგადოებრივი ინტერესი არ არის საკმარისი იმისათვის, რომ კომერციული საიდუმლოება გავამჟღავნოთ“, – ამბობს პარლამენტის იურიდიული კომიტე-

ტის თავმჯდომარე პავლე კუბლაშვილი. თუმცა, სულ რაღაც ერთი წლის წინ ხელისუფლებამ თავისსავე არგუმენტს დაუბრკოლებლად „გადააბიჯა“. 2009 წლის 29 აპრილს მთავრობა 4 ორგანიზაციას ვალების რესტრუქტურისაზე დათანხმდა. მაშინ ტელეკომპანია „გურისა“, ქუთაისის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრს, ბათუმის გემთსაშენ ქარხანას და ტელერადიო კომპანია „თრიალეთს“ დაგროვილი ვალები რამდენიმე წელზე გადაუნაწილეს. ამ განკარგულების გამოქვეყნებისას კი საჯარო გახადეს, როგორც კომპანიების სახელწოდებები, ისე მათი ვალები და ამ ინფორმაციის კანონიერად გასაიდუმლოება აზრადაც არ მოსვლიათ.

პავლე კუბლაშვილი დღეს ამ ფაქტს

იმით ხსნის, რომ ამ კომპანიებმა ინფორმაცია საკუთარი დავალიანებების შესახებ თავად წარმოადგინეს და ინფორმაციის გაცემის შესახებ თანხმობაც თავად განაცხადეს. თუმცა, იურისტი გიორგი ბურჯანაძე განმარტავს, რომ თუკი კანონიერებაზე მიდგება საქმე, კომპანიის თანხმობაც არ ნიშნავს იმას, რომ სახელმწიფოს მისი კომერციული საიდუმლოების გამჟღავნების უფლება აქვს. „ეს სახელმწიფოს მესაკუთრის თანხმობის შემთხვევაშიც კი ეკრძალება“, – დასძენს ბურჯანაძე და აცხადებს, რომ ახლა, დავგემილი ტელეკომუნიკაციის შემთხვევაში, 122-ე მუხლით მანიპულირება არასწორია. რეგიონული და ნაციონალური ტელეკომუნიკაციების ვალების გაქვითვა ბიუჯეტს იმხელა თანხას აკლებს, რომ აუცილებელია, ინფორმაცია საჯარო გახდეს.

საგადასახადო კოდექსის 122-ე მუხლი, რამდენიმე წელია, მართლაც იქცა კერძო კომპანიების კომერციული ინტერესების დაცვის მექანიზმად. ეს მუხლი კომპანიებისთვის გახდა თუნდაც იმის გარანტი, რომ მათ შესახებ ინფორმაციას კონკურენტი კომპანიები ბოროტად არ გამოიყენებენ. ამნისტიის შესახებ ინფორმაციის დაფარვის მიზნით, დღეს ამ მექანიზმს მთავრობასთან ერთად ნაციონალური მასშტაბებზე იყენებენ. თუკი რეგიონული ტელევიზიები, საკუთარი სურვილით, ღიად ასახელებენ სახელმწიფოს წინაშე დაგროვილი ვალების ოდენობას, ნაციონალური მასშტაბების აბსოლუტური უმრავლესობა ვალების დასახელებისგან თავს იკავებს. „რუსთავი 2“-სა და „იმედში“ აცხადებენ, რომ ეს მათი კომერციული საიდუმლოებაა და ვალების არსებობას არც ადასტურებენ და არც უარყოფენ. ვალების შესახებ „ლიბერალთან“ საუბარს თავს არიდებენ ტელეკომპანია „საქართველოში“, „რეალ-ტვ“-ში, საპატრიარქოს ტელევიზია „ივერიაში“, „პირველ სტერიოსა“ და „მხეში“. მხოლოდ ყოფილ „ალანიაში“ (დღევანდელი „რეგიონ-ტვ“) აცხადებენ ღიად, რომ დავალიანება არ აქვთ. საზოგადოებრივ მასშტაბებზე ინფორმაციის დაფარვისას კი ფინანსთა სამინისტროში ისევ 122-ე მუხლით გათვალისწინებულ კონფიდენციალურობას იმიზეზებენ, მიუხედავად იმისა, რომ ამ არსს გამჭვირვალე ხარჯთაღრიცხვას კანონი ავალდებულებს.

მედიასამართლის სპეციალისტი ნინო ცუხიშვილი განმარტავს, რომ მართალია, საგადასახადო კოდექსის 122-ე მუხლი ფინანსთა სამინისტროს ინფორმაციაზე უარის თქმის საშუალებას აძლევს, მაგრამ ეს მუხლი წინააღმდეგობაში მოდის ზოგად ადმინისტრაციულ კოდექსთან და საქართველოს მასშტაბის შესახებ კანონთან, რომლის მიხედვითაც, საზოგადოებრივი მასშტაბის ფინანსები ღია ინფორმაციაა. ცუხიშვილი მიიჩნევს, რომ ფინანსთა სამინისტროს მთლიანი კანონმდებლობა უნდა გაეთვალისწინებინა და არ უნდა დაყრდნობოდა ერთ კანონს.

ნაციონალური არხების მოტივიც – დაიცვან საკუთარი კომერციული საიდუმლოება, ამ შემთხვევაში ხელოვნურია. ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციაში მიიჩნევენ, რომ რადგან კერძო კომპანიებს სახელმწიფო ვალებს პატიობს, ამ ინფორმაციის გამჟღავნებამ შეუძლებელია, ზიანი მიაყენოს მათ კომერციულ ინტერესებს.

36-მილიონიანი ამნისტიის გამოცხადება ნიშნავს იმას, რომ წინა პლანზე, კომპანიების ინტერესებზე მეტად, მოქალაქეების უფლებები ინაცვლებს. „ეს 36 მილიონი ლარი ბიუჯეტის სამემოსავლო ნაწილს აკლდება. ბიუჯეტი კი არის საჯარო დოკუმენტი, და მე, როგორც მოქალაქემ, უნდა ვიციდე, სად მიდის ჩემი გადასახადები“, – ამბობს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის ხელმძღვანელი თამარ ხიდაშელი და დასძენს, რომ ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რომელ ტელეკომპანიას რა დავალიანება აპატიას სახელმწიფომ, ღია უნდა იყოს.

„მოქალაქეს შეუძლია, ეჭვქვეშ დააყენოს დასახელებული 36 მილიონი ლარის წარმოშობა. რა გარანტია გვაქვს, რომ ეს თანხა არ არის, ვთქვათ, 30 მილიონი, ხოლო დანარჩენი 6 მილიონ ლარს სახელმწიფო თვითნებურად არ განკარგავს? ვერავინ ვერ მოგვცემს ამის გარანტიას, თუ ტელევიზიების დავალიანებების შესახებ ინფორმაცია არ იქნება საჯარო“, – ამბობს გიორგი ბურჯანაძე.

მმართველი პარტიის წარმომადგენლები აცხადებენ, რომ ამნისტია ტელეკომპანიების ფინანსური პრობლემების მოგვარების საუკეთესო გზა არ არის, მაგრამ ამ გადაწყვეტილების მიღების აუცილებლობას შექმნილი ვითარებით ხსნიან. „ტელეკომპანიები ან დაიხურე-

ბიან, ან უნდა ვაპატიოთ ეს ვალი. ჩვენ არჩევანი მედიის სასარგებლოდ გავაკეთეთ“, – ამბობს პავლე კუბლაშვილი.

ტელეკომუნიკაციის გაცხადებით მცირე თანხებს მოიცავდა, თუკი ვალებს მხოლოდ რეგიონულ მასშტაბებს ჩამოანერდნენ, რადგან 17 რეგიონულ ტელევიზიას საგადასახადო ვალი საერთოდ არ აქვს, რვა რეგიონული ტელეკომპანიის საერთო დავალიანება კი ორ მილიონს არ აღემატება. აქედან ჩანს, რომ დავალიანების უდიდესი ნაწილი ნაციონალურ მედიაზე მოდის. პავლე კუბლაშვილი ამბობს, რომ პრეზიდენტმა ნაციონალური ტელეკომპანიების დავალიანების შესახებ არაფერი იცოდა და ეს მხოლოდ მას შემდეგ გახდა ცნობილი, რაც ფინანსთა სამინისტრომ ტელეკომპანიების დავალიანებების შესწავლა დაიწყო. თუმცა, ისიც ფაქტია, რომ პრეზიდენტის ოფიციალურ ვებგვერდზე გამოქვეყნებულ საპარლამენტო ანგარიშში ნაციონალური მასშტაბის მასშტაბები პრეზიდენტის პარლამენტში გამოსვლის შემდეგ, მეორე დღესვე „ჩაემატა“.

მიუხედავად იმისა, რომ ფინანსთა სამინისტროს მიერ მომზადებულ კანონპროექტში საერთო ფინანსური ვალის დაახლოებით ოდენობად 36 მილიონი დაახლოებით დასახელებული, პარლამენტარი პავლე კუბლაშვილი აცხადებს, რომ ეს მონაცემები დასაზუსტებელია.

ფინანსთა სამინისტროს წარმომადგენლის, თეა ბეგიაშვილის ინფორმაციით, სამინისტრომ ტელეკომპანიების დავალიანებები მათი საგადასახადო ბარათების შეჯამებით გამოითვალა. ეს ბარათები ფინანსთა სამინისტროს კომპიუტერულ სისტემაში ინახება და მისი გახსნის უფლება მხოლოდ თავად კომპანიას და სამინისტროს აქვთ.

„ლიბერალის“ კითხვაზე, დაეზუსტებინათ საგადასახადო ამნისტიით გათვალისწინებული თანხა, ფინანსთა სამინისტროდან ოფიციალურად მხოლოდ ეს მოგვწერეს: „მასშტაბის საგადასახადო საერთო დავალიანება შეადგენს რამდენიმე მილიონ ლარს“.

ხელისუფლების ბუნდოვანი პასუხები და კერძო ნაციონალური მასშტაბების დუმილი საზოგადოებას შესაძლებლობას ართმევს, განსაზღვროს, კონკრეტულად რა მიზნით და რამდენად კანონიერად წარიმართება საგადასახადო ამნისტიის პროცესი. **□**

N1 ახალი ამბავი

წინასაარჩევნო კამპანია, უკვე ერთი კვირაა, ოფიციალურად დაიწყო. ჟურნალი „ლიბერალი“ კამპანიის დასრულებამდე, თითქმის ორი თვის განმავლობაში დააკვირდება სალამოს საინფორმაციო გამოშვებებს.

რუსუდან რუსაძე

ფოტო: თეიმურაზ ბარბაქაძე

მიხეილ სააკაშვილი და გიგი უგულავა გმირთა მოედანზე მშენებარე ესტაკადის დათვალიერებისას, თბილისი, 9 აპრილი 2010

ხუთი არხის („რუსთავი 2“, „იმედი“, „კავკასია“, „მანგრო“, „საზოგადოებრივი მაუწყებელი“) მთავარი ახალი ამბების ანალიზი საშუალებას მოგვცემს, განვსაზღვროთ, რაზეა ფოკუსირებული მედია – კანდიდატთა პროგრამებზე, თუ მათ წინასაარჩევნო სტრატეგიაზე, მერობის რომელ კანდიდატს რა დრო ეთმობა, რა თემებს წამოწევენ წინ

მაუწყებლები, და რა წყაროებს ეყრდნობიან ახალი ამბის გადაცემისას.

ძველი ექსპერიმენტია, იელის უნივერსიტეტის მკვლევრებმა ერთი და იგივე საინფორმაციო გამოშვების ვიდეოჩანაწერში ახალი ამბების მიმდევრობა გადაანაცვლეს. სამ ჯგუფს სამი სხვადასხვა გამოშვება ანახეს, სხვადასხვა პირველი სიუჟეტით. საინფორ-

მაციო გამოშვების ნახვის შემდეგ კი ექსპერიმენტის მონაწილეებმა მნიშვნელოვანი საკითხები იმ მიმდევრობით ჩამოწერეს, როგორც ეს მათ მიერ ნახავს საინფორმაციო გამოშვებაში იყო. ექსპერიმენტმა დაადასტურა მედიის უნარი, განსაზღვროს იმ ამბების რიგითობა, რომლის მიხედვითაც საზოგადოება ახალ ამბებს ანიჭებს მნიშვნელობას.

წინასაარჩევნო პერიოდის ოფიციალურად გამოცხადების შემდეგ საინფორმაციო გამოშვებების პირველი ბლოკებიდან გაქრა გიგი უგულავა, რომელსაც IRI-ს რეიტინგების მიხედვით, მერობის კანდიდატთა რეიტინგში 46 პროცენტი აქვს.

ახლანდელი მერი, რომელსაც მმართველი პარტია კვლავ დაასახელებს მერობის კანდიდატად, წინა კვირის მთავარ ახალ ამბებში უკვე აღარ ჩნდება. და ეს მაშინ, როცა „იმედის“ და „რუსთავი 2“-ის საინფორმაციო გამოშვებების პირველ ბლოკში აქამდე გიგი უგულავას ერთადერთი „კონკურენტი“ მხოლოდ ქვეყნის კრიმინალური ქრონიკა იყო.

თუმცა, გიგი უგულავას პირველი ბლოკიდან გაქრობა მაინც მოჩვენებითია. არ აქვს მნიშვნელობა, რა თემაზეა საინფორმაციოს პირველ ბლოკში გასული სიუჟეტი, უგულავა №1 ტელეამბავში მაინც „მონაწილეობს“.

ავტოქარხნის ტერიტორიაზე მომხდარი ავიაკატასტროფა 6 აპრილის „ქრონიკის“ და „კურიერის“ პირველი ახალი ამბავი იყო. „რუსთავი 2“-ზე სიუჟეტის წარდგენისას წამყვანმა აღნიშნა, რომ შემთხვევის ადგილზე ქალაქის მერიც მივიდა. „იმედზე“ კი პირველი ადამიანი, რომელიც დამწვარი თვითმფრინავის კადრს მერე გამოჩნდა, გიგი უგულა-

ვა იყო. 20 წამის განმავლობაში კადრი უცვლელი იყო – მერი და მერიის საგანგებო სამსახურის უფროსი ინციდენტის ადგილზე მომხდარის დეტალებს ეცნობოდნენ. სატელევიზიო სიუჟეტის სტრუქტურაში საშუალოდ ამდენივეა კომენტარის ქრონომეტრაჟიც. მართალია, გიგი უგულავას ავიაკატასტროფის შესახებ გასულ არც ერთ სიუჟეტში კომენტარი არ გაუკეთებია, მაგრამ მისი „საქმე ლაპარაკის ნაცვლად“, არანაკლებ მეტყველი იყო.

მით უფრო, რომ საინფორმაციო გამოშვებათა მერე და მესამე ბლოკებში ქალაქის მერი უკვე საკუთარ აზრსაც აფიქსირებს. რაზეც უნდა იყოს სიუჟეტი – მერიის შუამდგომლობით კომპანია „ჯორჯიან ბიექტრისთვის“ იაფი კრედიტის გაცემაზე, თუ ეკონომიკური განვითარების საერთაშორისო ფორუმზე, მერის გზავნილი ერთი და იგივეა: „მეტს დავასაქმებთ“ და „კიდევ ბევრია გასაკეთებელი“. ორივე ფრაზა უგულავას პერსპექტივაში დანახვის საშუალებას აძლევს მაყურებელს. მაშინ როდესაც მერობის სხვა კანდიდატები ჯერ კიდევ ერთმანეთთან პაექრობენ, გამარჯვების მოპოვების სტრატეგიაზე კამათობენ, უგულავა მუშაობს – ყველა კადრი, რომელშიც იგი ჩანს, მხოლოდ მის სამუშაო პროცესს ასახავს.

გიგი უგულავა „სამუშაო ამპლუაში“ იყო 9 აპრილის „ქრონიკის“, „კურიერი-სა“ და „მოამბის“ მეორე ბლოკებში გასულ ვრცელ სიუჟეტებშიც, რომლებიც რიყზე მშვიდობის ხიდის გახსნასა და გმირთა მოედანზე მშენებარე ესტაკადის დათვალიერებას ეძღვნებოდა.

მიხედვითაც თბილისში, ესტაკადის გასწვრივ, ნიუ იორკის ცენტრალური პარკის ტიპის გამწვანებული ტერიტორია შეიქმნება.

ნაციონალურ არხებზე პირველ ბლოკში ხვდება ყველა სხვა:

ზურაბ ნოღაიდელი, საპროტესტო აქციების ფონზე მიმდინარე გასვლებით რეგიონებში და „რუსული ფულით“;

ნოღაიდელის გუნდთან მიერთების მოსურნე კახი კალაძე, „კალა-კაპიტალის“ ბიზნესის ჩავარდნით და ავტოგოლების კადრების ფონზე ნანინასნარმეტყველები კარიერის დასასრულით (მეორე დღეს კი ფებზურთელი „მაცეტროს“ საინფორმაციო გამოშვებაში ითხოვდა „რუსთავისგან“ და „იმედისგან“ სრულად გაეშვათ მასთან სატელეფონო ინტერვიუ, რათა მაყურებელს სრული წარმოდგენა შექმნოდა მის პოზიციასა და გეგმებზე);

ნიკა ივანიშვილი, რომელმაც ოპოზიციას „ცხვრები“ უწოდა, „ქრონიკის“ ანონსში კი ეს ტერმინი გადაცემის პროდიუსერებმა კიდევ უფრო დახვეწეს და ოპოზიციას „პოლიტცხვრები“ დაარქვეს;

ქართლოს ღარიბაშვილი მნიშვნელოვანი გზავნილით, რომ ქვეყნის პირველი პირობისკენ გზა მერობაზე გადის;

გია მაისაშვილი უარით მერობის კანდიდატობაზე და ხელგამოღობი ცეკვისა და ვარჯიშის კადრების ფონზე;

და ბოლოს, ყველანი ერთად: ლევან გაჩეჩილაძე, ირაკლი ალასანიას, ზვიად ძიძიგური, კობა დავითაშვილი, სოზარ სუბარი, ნინო ბურჯანაძე, კახა კუკავა, დავით გამყრელიძე. სიუჟეტები, რომ-

ველი არხი სთავაზობს მაყურებელს. „მოამბეში“ ძირითადად სოციალური ამბებია პირველ სიუჟეტებად, საარჩევნო თემებს წინ უსწრებს მაგალითად C ჰეპატიტით დაავადებულია მკურნალობაზე ვრცელი სიუჟეტი, მაშინ როცა „მოამბემ“ დაახლოებით ერთი თვის წინ ნომერ პირველ სიუჟეტად შესთავაზა მაყურებელს ამ თემაზე ვრცელი მასალა და ამ ამბავმა მაშინ „მოამბის“ ეთერში ლარსის სასაზღვრო პუნქტის თემაც კი დაჩრდილა. სამაგიეროდ, „მოამბე“ კვირაში სამჯერ მიუძღვნის თვითმმართველობის არჩევნებს „მოამბე პლუსს“, რომელშიც მერობის კანდიდატებს მოიწვევენ. როგორც წამყვანმა აღნიშნა, კანდიდატები შეეცდებიან, თავი მოაწონონ ამომრჩევლებს.

გარკვეული თემები წარმატებით გამოდგება იმის ინდიკატორად, რომელი არხი რა მიმართულებით გააგრძელებს მუშაობას ამ ორი თვის განმავლობაში. პრეზიდენტის და გიგი უგულავას ვიზიტი ქალაქის სამშენებლო ობიექტებზე, 9 აპრილს „რუსთავი 2“-სა და „იმედის“ დღის საინფორმაციო გამოშვების მთავარ ამბად იქცა, „მაცეტროს“ და „კავკასიამ“ კი პრეზიდენტისა და მერის სეირნობას ქალაქში ერთ-ერთი უკანასკნელი სიუჟეტი მიუძღვნეს.

ვანო მერაბიშვილის ინტერვიუ „კომერსანტთან“, სათაურით „ომი ჯერ არ დამთავრებულა“, „მაცეტროს“ და „კავკასიის“ ძირითადი ახალი ამბავი იყო 7 აპრილს. ნაციონალურმა ტელეარხებმა კი იგი მეორე ბლოკებში გადაიტანეს და თანაც განსხვავებული აქცენტებითა და ნაწყვეტებით.

გიგი უგულავას პირველი ბლოკიდან გაქრობა მაინც მოჩვენებითია. არ აქვს მნიშვნელობა, რა თემაზეა საინფორმაციოს პირველ ბლოკში გასული სიუჟეტი, უგულავა №1 ტელეამბავში მაინც „მონაწილეობს“.

მერის გზავნილი იდენტური იყო, რომ ნებისმიერი ინფრასტრუქტურული სიახლე მეტი ინვესტიციას ნიშნავს, რაც მეტი თბილისელის დასაქმებას შეუწყობს ხელს. როგორც „ქრონიკის“ ჟურნალისტმა აღნიშნა, ქალაქის დათვალიერების შემდეგ გიგი უგულავამ პრეზიდენტისგან შექებაც დაიმსახურა. პრეზიდენტმა ქალაქის მერს მართლაც მოუწონა „ბრწყინვალე იდეა“, რომლის

ლებიც ოპოზიციის ერთიანი კანდიდატის გამოვლენას ეხება დაახლოებით 10-დან 15-მდე კომენტარს შეიცავს. იქმნება ილუზია, რომ ჟურნალისტები ყველა მხარის პოზიციას წარმოაჩენენ, რეალურად კი სრულიად წარმოუდგენელია, მაყურებელი სიუჟეტში გადმოცემულ ამბავში გაერკვეს.

ახალი ამბების მიმდევრობაში ყველაზე განსხვავებულ სტრუქტურას პირ-

სამეფო ქორწინება რომ რუსული პროექტი იყო, და გივი თარგამაძე რომ რუსებს 50 000 დოლარს სთავაზობდა სტალინის ძეგლის აფეთქების სანაცვლოდ, მხოლოდ „მაცეტროს“ საინფორმაციო გამოშვებაში მოხვდა.

ნოღაიდელის პასუხს მერაბიშვილის ამ ინტერვიუზე კი „ქრონიკამ“ საარქივო მასალაც მიაშველა მისი პერსონაჟის უკეთ „გასახსნელად“: „მაღე სააკაშვი-

ლისა და მერაბიშვილის ნეკროლოგებს წაიკითხავთ“, „ფეხებს მივამტვრევთ“ და „სიცოცხლის ფასად დაუფდებათ“, – იმუქრებოდა ნოღაიდელი „ქრონიკის“ საარქივო მასალაში.

„თემა-ინდიკატორი“ იყო სიუჟეტებიც სტამბა „თბილისელების“ წინ გამართული აქციის შესახებ. შპს 2002 წელს დაფუძნდა და მისი შემონმება პირველად 25 მარტს გადაწყვიტა ფინანსთა სამინისტრომ. ამბავი ყველა არხის საინფორმაციო გამოშვებათა მთავარ ბლოკში მოხვდა, თუმცა „მაესტროსა“ და „კავკასიაზე“ სიუჟეტის ძირითადი ლერძი სტამბის დალუქვა იყო აქციის მონაწილეთა დაკავების ვრცელი კადრებით. ნაციონალურ მაუწყებლებზე კი სიუჟეტები პოლიციასა და აქციის მონაწილეთა შეხლა-შემოხლის კადრებითა და ოპოზიციის წევრთა მუქარის ფრაზებით დაიწყო: „ბიშკეკი მოგენატრებათ“, „საქართველოში რევოლუციის სუნი მცემს“. მხოლოდ სიუჟეტების მეორე ნაწილში იყო გადმოცემული, რამ გამოიწვია ოპოზიციის წევრთა უკმაყოფილება და რას აპროტესტებდნენ აქციის მონაწილეები ქუჩის გადაკეცვით.

სტამბის დახურვა მთავარი ამბავი, თუ ოპოზიციონერ პოლიტიკოსთა მუქარები? – სიუჟეტის ძირითადი თემისა და ფონის გადანაცვლებით, არხები თავიანთი პოლიტიკური ლოიალობის დემონსტრირებას ახერხებენ.

კადრში გამოჩენის რაოდენობა არ ნიშნავს ხარისხს. საინფორმაციო გამოშვებათა მთავარ ახალი ამბებში ოპოზიციის სახეების ასე უხვად და ნეგატიურ კონტექსტში გამოჩენა კი, მეორე და მესამე ბლოკებში გადამალული გიგი უგულავას სასარგებლოდ მუშაობს.

P.S. გასული კვირის მედიამონიტორინგის სტატისტიკა იხილეთ ჟურნალის ვებგვერდზე ყოველ სამშაბათს.

სტატია მომზადებულია IFES, U.S. AGENCY FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT-ის ფინანსური მხარდაჭერით.

რეალიზაცია და პოლიტიკა

წმინდა სახსნი, ხობოხს ჰიანხ-ბეანოლობია

წინასაარჩევნო რელიგიურობის პრაქტიკა მანამდე გაგრძელდება, ვიდრე ეკლესია პოლიტიკური ძალაუფლების ლეგიტიმაციის წყარო იქნება.

მარიკა ქოჩიაშვილი

„იერუსალიმიდან ჩამოგვიტანეს ღვთაებრივი ცეცხლი, ქრისტე აღდგა, ქრისტე აღდგა, ქრისტე აღდგა!“ – მიესალმა ილია II სამებაში აღდგომის შესახვედრად მისულ ათასობით ადამიანს და საკურთხევისკენ შებრუნდა. ბოლომდე მიბრუნებული არც იყო, რომ არქიდიაკონმა დემეტრემ შეაჩერა და ყურში რაღაც ჩასჩურჩულა. პატრიარქი მრევლისკენ შემობრუნდა, სტიქაროსანმა მიკროფონი ისევ ახლოს მიუტანა. „წმინდა ცეცხლი ჩამოიტანა ვიცე-მერმა მამუკა ახვლედიანმა“, – თქვა პატრიარქმა გამორჩენილი ფრაზა და საკურთხეველში შევიდა. უწმინდესის ეს სიტყვები მილიონობით ქართველმა გაიგო, რომელიც იმ დამეს სადღესასწაულო წირვას პირდაპირ ეთერში ადევნებდა თვალს.

სასულიერო სემინარიის ყოფილი სტუდენტი, ვიცე-მერი მამუკა ახვლედიანი წმინდა ცეცხლის გარდამოსვლის ცერემონიას პირველად არ დასწრებია. თუმცა, წელს ეს რიტუალი მას არა მხოლოდ სულიერ გაძლიერებაში, არამედ პოლიტიკურ წინსვლაშიც დაეხმარება. წინასაარჩევნო კამპანია დაწყებულია. მამუკა ახვლედიანი 30 მაისს მთაწმინდის მაჟორიტარად იყრის კენჭს.

„ეს წინასაარჩევნო რელიგიურობის დემონსტრირებაა, – აცხადებს ომბუდსმენის აპარატის ტოლერანტობის ცენტრის ხელმძღვანელი ბექა მინდიაშვილი, – საქართველოში პოლიტიკოსებისთვის საპატრიარქოს ლოიალობის მოპოვება აღდგომის ცეცხლივითაა. ერთი მხრივ, ეს არის მისტიფიკაცია,

ანუ გულწრფელი ამ დისპოზიციამ არავენაა, მეორე მხრივ კი – პოლიტიკური ექსკლუზიურობის ბეჭედი“.

ხელისუფლებაში მოსვლის შემდეგ ეს ბეჭედი „ნაციონალური მოძრაობის“ ხელში აღმოჩნდა. 2008 წელს, აღდგომის ღამეს, საპარლამენტო არჩევნებამდე ერთი თვით ადრე, აეროპორტში მისულ ჟურნალისტებს წმინდა მინიდან წმინდა ცეცხლით დაბრუნებული ლამა ჟვანია შეეგება. ჟვანია 21 მაისის არჩევნებში ჩუღურეთის რაიონის მაჟორიტარ დეპუტატად იყრის კენჭს. ისრაელში საქართველოს ყოფილი ელჩი სამშობლოში აღდგომამდე ცოტა ხნით ადრე აქტიურ პოლიტიკაში ჩართვის ამბიციით დაბრუნდა.

„ამ საკითხს მორიდებულად და ფაქიზად ვუდგები. საზი რომ გაეუსვა იმას, რომ ცეცხლი მე ჩამოვიტანე, დავემსგავსები იმ ვირს, რომელზედაც მაცხოვარი იერუსალიმში შესვლისას იჯდა. წარმოიდგინეთ, ამ ვირს რომ ჰგონებოდა, რომ მთელი იერუსალიმის მოსახლეობა მას უგებდა ბზის ტოტებს ფეხქვეშ“.

იმ წელს სააღდგომო წირვის დაწყებისას პატრიარქმა მას ცეცხლის ჩამოტანისთვის საჯაროდ გადაუხადა მადლობა.

ბექა მინდიაშვილი მიიჩნევს, რომ მართლმადიდებლობა პოლიტიკური პიარკამპანიის ნაწილია იმ დღიდან, როცა დამოუკიდებელ საქართველოში პირველი არჩევნები ჩატარდა. „უკვე მეოცე წელია, ხელისუფლებაც და

წმინდა ცეცხლი იერუსალიმიდან თბილისის ვიცე-მერმა მამუკა ახვლედიანმა ჩამოიტანა, 4 აპრილი 2010

ოპოზიციაც ერთმანეთს ეკლესიისადმი კეთილგანწყობის ჩვენებაში ეჯიბრებოდა. ეს მნიშვნელოვანია პოლიტიკური აქტორებისთვის, ვინაიდან საპატრიარქოს მინიჭებული აქვს ხელისუფლების თუ ოპოზიციის აქტივობების ლეგიტიმაციორის ფუნქცია“.

„რასაკვირველია, ამ რიტუალში პოლიტიკოსის ჩართვა წინასაარჩევნო პიარია, მაგრამ მიმაჩნია, რომ აბსოლუტურად მისაღები ხერხია. ეს მამუკა ახვლედიანის მოგონილი არ არის და ამან ხელი შეუწყო ლაშა ჟვანიას პოლიტიკურ კარიერასაც. მრევლისთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს იმას, თუ რამდენად ახლოს იქნები ეკლესიასთან“, – ამბობს „სოციალისტური პარტიის“ ყოფილი ლიდერი ვახტანგ რჩეულიშვილი. შევარდნაძის ეპოქის პარლამენტის ვიცე-სპიკერმა, 2003 წლის აღდგომის ღამისთვის ბიზნესმენ მამუკა ჯინჭარაძესთან ერთად კერძო თვითმფრინავი იქირავა იმისთვის, რომ საქართველოში წმინდა ცეცხლი აღდგომის ღამესვე ჩამოეტანათ.

იმ წელს, ნოემბრის საპარლამენტო არჩევნებში რჩეულიშვილის „სოციალისტური პარტია“ გამარჯვებისთვის იბრძოდა. რჩეულიშვილი აცხადებს, რომ წმინდა ცეცხლის ჩამოტანა წინასწარ მოფიქრებული პიარ-ტექნოლოგია არ

ყოფილა, მაგრამ იმასაც აღიარებს, რომ რეიტინგის გაზრდაში დაეხმარა. „ბევრ ადამიანს არ ვუყვარდი და ისინი ამის შემდეგ ჩემ მიმართ უფრო ლოიალურები გახდნენ. გაუკვირდათ კიდეც ჩემი ამ ამპლუაში დანახვა“.

თეოლოგ კახა კურტიანიძეს მედავითნე მამუკა ახვლედიანი საბერძნეთში შაბათობით წირვის ქართულ ენაზე ჩატარებაში ეხმარებოდა.

„მამუკა ჩემი მეგობარია და დარწმუნებული ვარ, მისი დამოკიდებულება წმინდა ცეცხლის მიმართ არ არის მხოლოდ გამოყენებითი. ამ შემთხვევაში ეს ალბათ იყო სასარგებლო და სასიამოვნო ერთად“, – ამბობს იგი.

რამდენადაც მოსახლეობის 84 პროცენტი მართლმადიდებლად თვლის თავს და ეკლესიას ყველაზე ავტორიტეტულ ძალად მიიჩნევს, მსგავს რიტუალებში მონაწილეობა საზოგადოებაზე გავლენას ახდენს. პოლიტიკოსი ამით მოსახლეობის უმრავლესობას უჩვენებს, რომ მათ ფასეულობებს იზიარებს.

„არსად წერია, რომ პოლიტიკოსს წმინდა ცეცხლის ჩამოტანის უფლება არ აქვს. ეს არ არის მთავარი, მნიშვნელოვანი ისაა, რომ წმინდა ცეცხლი ჩამოგვიტანეს“, – ამბობს 27 წლის ახალგაზრდა, რომელიც სამების ტაძარში ხარების წირვას ესწრება.

■ „ეს წინასაარჩევნო რელიგიურობის დემონსტრირებაა, პოლიტიკოსებისთვის საპატრიარქოს ლოიალობის მოპოვება აღდგომის ცეცხლივითა“.

ბექა მინდიაშვილი მიიჩნევს, რომ „წინასაარჩევნო რელიგიურობის პრაქტიკა“ მანამდე გაგრძელდება, ვიდრე ეკლესია სამოქალაქო ძალაუფლებისა და პოლიტიკური ქმედებების ლეგიტიმაციის წყარო იქნება, პოლიტიკოსები კი თავად არ იტყვიან უარს ლეგიტიმაციის ამ წყაროზე. „ამგვარი პოლიტიკური ნება ჯერჯერობით არც ერთ პოლიტიკურ ჯგუფს არ გამოუვლენია, და ეს არც მომავალშია მოსალოდნელი – მოსახლეობის 84 პროცენტს პოლიტიკოსები საარჩევნო პერიოდში არასდროს დაუპირისპირდებიან. თუ ეს მოხდა, პოლიტიკოსებს იერუსალიმშიც აღარ მოუწევთ ცეცხლის ჩამოსატანად სიარული – ეს კი, სააღდგომო ცეცხლისგან განსხვავებით, ჩემთვის ნამდვილი სასწაული იქნება“, – აცხადებს მინდიაშვილი. □

ბალობის ხაინძები

„გალობის რაინდები“, ნანა ჯანელიძის ახალი ფილმი – ადამიანებზე, რომლებმაც საქართველოს 5 ათასზე მეტი საგალობელი შემოუნახეს.

ნინო ჩიმაკაძე

კადრი ფილმიდან „გალობის რაინდები“

ნაშლილი ფრესკები, გადასახლებული მღვდელმსახურები და აკრძალული ქართული საგალობლები – ეს ყველაფერი 1811 წელს ქართული ეკლესიის ავტოკეფალიის გაუქმების თანმდევი მოვლენები იყო.

მივიწყებული ქართული საგალობლები მხოლოდ ოჯახებში, ან შედარებით მიუვალ ადგილებზე მდებარე ეკლესიებში თუ ისმოდა. რამდენიმე მცდელობის მიუხედავად, მათი ნოტებზე გამართულად გადატანა ვერ მოხერხდა, რადგან საქართველოში ამ საქმის მცოდნეები თითქმის არ მოიძებნებოდა.

შანსი მხოლოდ 1981 წელს გაჩნდა, მას შემდეგ, რაც საქართველოში იტალიური ოპერის სახელგანთქმული ვარსკვლავი და პირველი ქართველი პროფესიონალი საოპერო მომღერალი, ფილიმონ ქორიძე ჩამოვიდა. სწორედ ფილიმონ ქორიძის და მისი თანამოაზრისა და საქმის გამგრძელების, ექვთიმე კერესელიძის მოღვაწეობას ეძღვნება ფილმი „გალობის რაინდები“, რომლის პრემიერაც წინა

კვირას კინოთეატრ „რუსთაველში“ გაიმართა.

იდების და სცენარის ავტორია ჟურნალისტი და ანსამბლ „ქართული ხმების“ დამაარსებელი თემურ ჭკუასელი, რეჟისორი კი – ნანა ჯანელიძე. ფილმში პოეტი რატი ამაღლობელი ქართული საგალობლების და მათი ნოტებზე გადატანის ხიფათით და თავგადასავლებით საგვ ეისტორიას გვიყვება და იმ ადგილებში მოგზაურობს, სადაც ფილიმონ ქორიძე და ექვთიმე კერესელიძე ცხოვრობდნენ და მოღვაწეობდნენ.

„ძალიან საინტერესოა ზოგადად მე-19 საუკუნის საქართველო, ამ ეპოქამ შექმნა საქართველოს ცნება უზარმაზარი წყვეტის შემდეგ; იმ პერიოდში მოღვაწე ადამიანებმა შექმნეს ჩვენი თანამედროვე მეობა, ამიტომ ვფიქრობ, დღეს საინტერესო უნდა იყოს საგანმანათლებლო ფილმების გადაღება იმ პერიოდზე“, – ამბობს ნანა ჯანელიძე.

ფილმის ოპერატორია გიორგი ბერიძე. მიუხედავად იმისა, რომ ფილმი

კადრების მხრივ არც ისე მრავალფეროვანია, ბერიძე, ფერების, განათებისა და სხვა დეტალების ხარჯზე, მაინც საინტერესო სურათს ქმნის.

„გალობის რაინდების“ პირველი ნაწილი ფილიმონ ქორიძეს ეძღვნება, პირველ ქართველ საოპერო ვარსკვლავს, რომელმაც მილანში, ლასკალას საოპერო სცენა და ბრწყინვალე კარიერა დათმო, სამშობლოში ჩამოვიდა და აქ დასახლდა. შემდეგ კი თავისი ცხოვრების ბოლო 28 წელი საგალობლების შეგროვებას და მათ ნოტებზე გადატანას მიუძღვნა. ცხოვრების ბოლო წლები ფილიმონ ქორიძემ ქუთაისში, სიღარიბეში გაატარა. ფულის საშოვნელად ის ოჯახებში როიალების ასანყობად დადიოდა. პარალელურად კი, კარდაკარ ეძებდა ოჯახებს, სადაც საგალობლებს ასრულებდნენ და ისინი ნოტებზე გადაჰქონდა. 1995-1904 წლებში მან საგალობლების 4 კრებული შეადგინა. თუმცა, 1911 წელს, მისი გარდაცვალების შემდეგ კრებულები დაიკარგა.

„გალობის რაინდების“ მეორე ნაწილი ფილიმონ ქორიძის საქმის გამგრძელებელს, ბერ ექვთიმე (ეგსტათე) კერესელიძეს ეძღვნება. მას შემდეგ, რაც სტამბაში ფილიმონ ქორიძის ხელნაწერებს მიაგნო, დევნისა და შევიწროების მიუხედავად, უშიშრად განაგრძობდა საგალობლების შეგროვებას და მათ გავრცელებას. 1935 წელს მან სახელმწიფო მუზეუმს 34 სანოტო კრებული გადასცა.

„გალობის რაინდებს“ ჯერჯერობით მხოლოდ პატარა კინოდარბაზებში აჩვენებენ. ფილმის კომერციული წარმატების შანსი, მისი შინაარსიდან გამომდინარე, ალბათ მინიმალურია, სამაგიეროდ დიდია ალბათობა, რომ „გალობის რაინდებით“ საფესტივალო ჩვენებებზე დაინტერესდებიან. □

დახია თუ ავღანია, თუხმა ბიზის მახია

„და რაც უფრო ახლოა ზღვა, მით უფრო შორსაა ჰორიზონტი...“ კლასიკოსი მწერლის ეს ფრაზა ჩვენს ბედკრულ პოლიტიკურ „წვრილმანებსაც“ ეხება. მაგალითად, ისეთს, როგორიც ადგილობრივი არჩევნებია.

დავით ბუხრიკიძე

ვიდრე ირაკლი ალასანია გაარკვევს, მივიდეს თუ არა მელანქოლიაში ჩავარდნილ გაჩეჩილაძესთან, თავად გაჩეჩილაძე მივა მასთან; ვიდრე საქართველოს ყოფილი მთავარი კომკავშირელი და გაქრისტიან-გადემოკრატიულეზული გიორგი ჭანტურია გაზის ტარიფების ქიმერებს ებრძვის (აფსუსს მთავარი ლეიბორისტის, შალვა ნათელაშვილის ამო გარჯა!); ვიდრე „პრაიმერისტები“ საპრიზო ადგილებს დაინანალებენ, ხოლო ნიკა ივანიშვილი ძირძველი თბილისელუბის სოციალურ არქექტიპებს გამოიკვლევს, არასამენარმოდ შემართული იურიდიული პირი და, უბრალოდ, ახალგაზრდა მსახიობი კოტე თოლორაია, ჯგუფ „სეიშენთან“ ერთად, თბილისის მერს, გიგი უგულავას ასეთი ალტყინებით უმღერის:

„ჩვენი ხმა ვის? – გიგის! ჩვენი ხმა ვის? – გიგის! და გიგი ვის? – თბილისს!“

მალე ამავე სიმღერის მიხედვით გადაღებულ კლიპსაც ვნახავთ, რომელსაც მოძრაობა „ჩვენი ხმა გიგი უგულავას“ ძალიან დამოუკიდებელი ტელეარხებით გაგვაცნობს. ამ მოძრაობის დამფუძნებლებს უკვე კონკრეტული მიზნები აქვთ, თუმცა გრძელვადიანი სტრატეგია – არა: „ბიუჯეტი ცარიელი გვაქვს და თითქმის გაჩერებულები ვართ“, – მოთქვამენ ისინი. ამიტომ ცდილობენ, სპონსორები ყველგან მოიძიონ, მერე დაამუნათონ და სპორტულ-კულტურული ღონისძიებანი და მძიმებული სინდისის ქენჯნასავით აჰკიდონ. ცხადია, თუ ამ უკანასკნელებმა ჩუმად და უდრტინველად აიკიდეს: „ჩვენ დავეხმარებთ გიგი უგულავას რითიც შეგვიძლია – სიმღერით, ცეკვით, კლიპებით. უბრალოდ მისი „ფანები“ ვართ. ყველას, ვისაც სურს, რომ გიგი თბილისის მერი იყოს, ჩვენთან ვეპატიჟებით“.

ერთი შეხედვით, 150 დოლარად დარეგისტრირებული, უბინო ახალგაზრდული მოძრაობის სურვილსა და ზრახვაში უცნაური არაფერია. შევარდნაძის დროინდელი „მოქალაქეთა კავშირიდან“ მოყოლებული, რომლის უშუალო დაკვეთითაც შექმნა კომპოზიტორმა ჯემალ სეფიაშვილმა პოპულარული „გიხაროდენ, გიხაროდენ“, ხელისუფლება თავისი „სამწყისოს“ უკეთ ზომბირებას მსგავსი იდეოლოგიური კლიპებით ახერხებს. ახალ დროში კი „ვარდების ხელისუფლებისთვის“ ლექს-სენის მიერ დაწერილი პრიმიტიულ-პროპაგანდისტული

რეპი და ეთნოგრაფი-პატრიოტის, ზუმბას სიმღერები ისმოდა.

ამ მხატვრულ-იდეოლოგიურ ომში თითქმის ყველა ხერხი მისაღებია: ქუჩების მოპირკეთების სცენებიც (სადაც ასფალტისა და „ნაცმოდრაობის“ ოხმივარი ერთმანეთში ირევა) და ქუჩებში ლეგალური ცემა-ტყეპაც (კანონის დაცვის მიზნით), „გამჭვირვალე პოლიციის“ შენობის მოკრძალებული ხიბლიც, სადაც ვალერია ნოვოდვორსკაიას თქმით, „ლამის ქალების ტუალეტებიც კი გამჭვირვალეა“ და ნოლაიდელ-დიდიგურ-დავითაშვილის მაქსიმალური ლირიკული „გამაგებაც“.

ყველაზე უცნაური ის არის, რომ საარჩევნო ბრძოლაში ჩაბმული მსახიობი თოლორაია და მისი საესტრადო რაზმი „სეიშენი“ ბატონ უგულავასა და ნაცმოდრაობის „დაუკითხავად“ აპირებს წინასაარჩევნო მართონში ჩაბმას,

არადა უგულავას მერობის კანდიდატად ნაციონალები აქამდე ჯიუტად არ ასახელებენ. თუმცა კოტე და „სეიშენი“ ასე მღერიან: „არის ჩვენი მსგავსი, არ ჭირდება ფარსი... კარგად იცის საქმის ფასი“.

ვერ გეტყვით, როგორ იციან ნაციონალებმა საქმის ფასი, მაგრამ ის, რომ ოპო-

ზიცია პარტიულ ძიძგილაობაში კარგავს დროს, ხოლო უგულავა ამასობაში ყველანაირი უძრავ-მოძრავი საშუალებით ცდილობს ტელეეკრანზე გაჩნდეს და მაყურებლის მეხსიერებაში დარჩეს, აშკარაა. მერე რა, რომ „გიგის ფანებს“ კლიპის ჩანერისთვის ფული არა აქვთ, სამაგიეროდ, წინასაარჩევნო კამპანიაში უფასოდ და სუფთა სინდისით მონაწილეობენ.

არადა, მერიისკენ მიმავალი გზა სულ უფრო ვიწროა. სამწუხაროდ, უცნობ-გაჩეჩილაძეს ძალიან უდროოდ დაემართა გულის შეტევა, თორემ, რამე „დედა-ენის“ მსგავს კლიპს, ან სიმღერას არჩევნებისთვის დღესაც შეთხზავდა. მერე რა, რომ მისი ძმა ჯერ ვერ გარკვეულა, სად იყო, არის და სად იქნება. ვერც იმას გეტყვით, ჯერ დაუცვეთელი „ქრისტიან-დემოკრატები“ პოლიტიკურ „ავე მარიას“ ინგა გრიგოლიას ვიზუალური გამოსახულებით უზრუნველყოფენ, თუ მაგდა ანიკაშვილის იაფი სამედიცინო დაზღვევით. სამაგიეროდ, ერთი რამ ნამდვილად შეიძლება ითქვას – „ეროვნული ფორუმი“ კლიპს სახელწოდებით „მემლი მუხასა“, არ გადაიღებს. ეროვნული მოძრაობა ისვენებს. **ლ**

სადაში ქაჩოვიც მოხაბბეებს

გზასაცდენილი საფეხბურთო რეპორტაჟი.

გიო ახვლედიანი, ლონდონიდან

ჩემპიონთა ლიგაში, როგორც იქნა, მოხდა ამბავი, რომლისაც არავის სჯეროდა.

შვიდი წლის განმავლობაში პირველად, ლიგის ნახევარფინალებში არც ერთი ინგლისური გუნდი არ იქნება.

სამშაბათს „ბარსელონამ“ კამპნოზე გააბურთავა ტრავმებით ტანჯული „არსენალი“, ლეო მესიმ კი კარიერაში პირველად გაიტანა ოთხი გოლი, რითაც კიდევ ერთხელ აალაპარაკა მსოფლიო მედია იმის თაობაზე, რომ ახლა სწორედ ისაა სამყაროს საუკეთესო ფეხბურთელი.

ოსვალდო არდილესმა ისიც კი თქვა, ლეო ისეთივე კარგია, როგორც მარადონაო.

ოთხშაბათს კი, მორიგ ოლდტრეფოლდურ დრამაში ათკაციანმა „მანჩესტერ იუნაიტედმა“ საბოლოოდ 3:2 მოუგო მიუნხენის ბაიერნს, რაც იმას ნიშნავდა, რომ ორი მატჩის ჯამში სტუმრად გატანილი გოლების ძალით გამოეთიშა ლიგას.

სიმართლე რომ ითქვას, ამ რეპორტაჟში სწორედ ამ თამაშის შესახებ უნდა მომეთხრო, მაგრამ რიგ ფორმალობათა გამო საქმე დამიგვიანდა და ამიტომაც ჩრდილოეთში გამგზავრება აღარ გამოდიოდა. ჰოდა თამაში, რომლის რეპორტაჟიც უნდა დამეწერა, ლონდონში ერთ ჩვეულებრივ უბნურ პაბში ვნახე.

დასავლეთ ლონდონის პაბში „მანჩესტერის“ ევროპული თამაშის ყურება ისედაც უცნაური რამაა და მით უმეტეს მაშინ, როცა თავი უკვე ოლდ ტრეფორდზე გეგონა და წამუშავებას აპირებდი, მაგრამ უბნური პაბი მაინც უბნური პაბია და ნაცნობი სახეები, ნაცნობი კათხები და პაბის უკანა ეზოში მოსაწვევად გასული პუბლიკა მაინც თავისას შვრება.

რა თქმა უნდა, თამაში იყო დიდებული, დრამატული და ისეთი, როგორც არის ხოლმე ინგლისელების მონაწილე-

ობითა. განსაკუთრებით, თუ მეორე მხარე გერმანელია. „ტიპიური გერმანელები“, როგორც შენიშნა ამ მატჩის შემდეგ გაბრაზებულმა ალექს ფერგიუსონმა.

ოლონდაც იმ პაბში მანჩესტერს არავინ ქომაგობდა, ერთი ფრანგი ბიჭის გარდა, რომელმაც ტვინი წაიღო, მეორე კი არაბმა გოგომ მოაკითხა და ჩაჩუმიდა.

იქ საერთოდაც ერთი ბაბუაა, რომელიც თავისი კათხით ეკრანთან დემონსტრაციულად ზურგით ზის. ყოველთვის ასე ზის, სულ ერთ სკამზე.

პაბია მოკლედ, მაგრამ ლონდონია და სრული ინტერნაციონალი. ერთი ხოტორა კაციც იყო ჩემს შორიანხლოს, დიდი იასამნისფერი შარფით. შავგვრემანი, სანქცია – იტალიელი.

პაბში ასეა ხოლმე, რომ რაღაც ბრიგადა ყოველთვის გარეთ არის, მარტო ლუდის შესავსებად შემოდიან. ასეთია მონწევის აკრძალვის შედეგი და რას უზამ. ჰოდა, იქაც იყვნენ. ლოქალს, როგორც იტყვიან, ჩამჯდარ-ჩაფსკვნილი ჯეილები და ბიძები.

იმათში ერთი ბიძაკაცი ადრევე შევამჩნიე, კაი ჭალარა კაცი, ოლონდ სულაც არ ენეოდა. იდგა და სვამდა თავის ლუდს სიბნელეში და სიცივეში.

მოკლედ, ერთადერთი წინადადება, რომელიც იქ მანჩესტერ-ბაიერნის გამო ითქვა, ბარმენი გოგოსგან, ემისგან მოისმა: „ჰა-ჰაააა, გავარდნენ თუ არა, ბოლოს და ბოლოს“.

ჰოდა ეს უბედური თამაში რომ მორჩა, საზოგადოებამ გარეთ იხუვლა მოსაწვევად და იქ ისე გამოვიდა, რომ მე და ეს შარფიანი სწორედ იმ ბიძაკაცის შორიანხლოს მოვხვდით, ჯიუტად რომ იდგა გარეთ.

ბიძამ კიდევ არ დაახანა და ამას ეუბნება, – იტალიელი ხარო?

პაბი ეგეთი ადგილია, დადექი და ილაპარაკე უცნობთან. ტკბილი ადგილია ამ მხრივ. **█**

■ ეხლა უნდა ჩამოგართვა ხელი და დიდხანს, დიდხანს უნდა ჩამოგართვაო, – და ჩამოვართვით ხელი. ვართმევდით ასე, იმ სიცივეში და, მე ხო ვიცი თქვენი ამბებო, აგე ალანმაც იცისო, მარა თქვენ ხართ მაგრებიო, თქვენ მორაგბეებს ვენაცვალე მეო, რა ბიჭებიო, რა კარგებიო. ალან, ირლანდიასთან გახსოვსო, კინალამ რო მოუგეს ირლანდიასო. რა უქნეს, გახსოვსო? რო დაშალეს და ააწყვესო.

კიო, – ამან, – პადუიდან ვარო.
 ვახ, მიყვარხართ იტალიელებო, ეგ თქვენი მარიაჟული შარფებიც მიყვარსო, და ვაფშე პონტიფიკიო და მთელი ამბებიო. ოლონდაც, თქვენი ფეხბურთელები არ მიყვარსო.
 ამან კითხა, იტალიელმა, – სულ გარეთ რატომ ხარო.
 იმან კიდე, – მიყვარს აქ მოსვლაო, – მარა ფეხბურთი როა, არ შევდივარ შიგნითო, ვერ ვუყურებ ფეხბურთსო.
 პირველად ვნახე ასეთი ინგლისელი. ფეხბურთს ბრმა ბე-ბიებიც უყურებენ.
 პაბის ფანჯარაში ჩანდა დიდი ეკრანი მწვანე მინდვრით, ზედ დახტოდნენ გახარებული გერმანელი ფეხბურთელები.
 იცი რატომ? მეო მორაგბე ვარო და რაგბის მწვრთნელიო და რაგბის მერე კიდე მიჭირს ფეხბურთის ყურება, იმხელა სიცრუეა შიგო. მოკლედ, წავიდა ლაპარაკი, რა მაგარია რაგბი და რა შოუბიზნესია ფეხბურთი. ამასობაში კიდე, ერთმა ტახივით ბიძამ ახალი კათხა გამოუტანა ამ კაი კაცს.

გამომიწოდე ხელიო.
 ხოდა გაგუნოდე.
 ეხლა უნდა ჩამოგართვა ხელი და დიდხანს, დიდხანს უნდა ჩამოგართვაო, – და ჩამოგართვით ხელი. ვართმევდით ასე, იმ სიცივეში და, მე ხო ვიცი თქვენი ამბებიო, აგე ალან-მაც იცისო, მარა თქვენ ხართ მაგრებიო, თქვენ მორაგბეებს ვენაცვალე მეო, რა ბიჭებიო, რა კარგებიო. ალან, ირლან-დიასთან გახსოვსო, კინალამ რო მოუგეს ირლანდიასო. რა უქნეს, გახსოვსო? რო დაშალეს და ააწყვესო.
 ვახ, – მეთქი.
 კიო, იცი რა არი მთავარიო? თამაშში რო რალაცნაირ ემო-ციას დაიჭერო, და ეგ იყოო. ეგ შეუძლიათ თქვენებსო. ალან-ნიც აღტაცდა. კი კაცოო. მერე მე ვუთხარი, რომ რაგბის სტადიონი საერთოდ არ არის საქართველოში. მერე იმან მითხრა, რომ... მოკლედ, რა მნიშვნელობა აქვს?
 იმან ხო ჩვენ მორაგბეებს ჩამოართვა ხელი. იმ ჭალარა ჯომ.

საქართველოს მორაგბეთა ნაკრები ფოტო: მონიშა ალუაიძე

ხოდა, ახლა მე მომიბრუნდა, – შენც იტალიელი ხარო? გიყვართ იტალიელებს ფეხბურთიო, ხალხის მტვრევა და კოტრიალი მინდორზეო, მაგრამ რაგბიც კაი გაქვთ, მალა-დეც უკვე კაიაო.
 მეთქი, – არა, ჯორჯია. და ხო უნდა მოაყოლო, – დუ იუ ნოუ ჯორჯია? ეგრეა ხოლმე უფრო ხშირად.
 მარა ველარ მოვაყოლე, იმიტომ, რომ ბიძამ, რომელსაც გაირკვა რომ ჯო ჰქვია, ატეხა ყვირილი: ალან, ალანო, – იმ ტახივით ბიძას უხმო, – მოდი აქაო, – და მიუბნება:

მერე კი მოვეყვით ამ მთისა და იმ მთისა.
 ეგეთია უბნის პაბი.
 ამასობაში კიდე გავარდა მანჩესტერ იუნაიტედი. რაფაე-ლი გააგდეს. ტყუილად, მე თუ მკითხავთ.
 ქართველ მორაგბეებს შორეული მოკითხვა და სალამი ძია ჯოსგან, ტახივით ალანისგან, რომელიც ბიჭობაში ჰუკე-რი ყოფილიყო და მთელი გრეისტოკის პაბისგან.
 მაგარი კაცი იყო ჯო, ნამდვილი რაგბის კაცი.
 სხვა დროს ოლდ ტრეფორდიდანაც მოვიწინებები. ☑

ჰიოჯი - "დუნგრები მსხვერპლი"

(ფილმის რეჟისორის ალექსანდრე სოლოვიოვის ინტერვიუ)

„ჩემთვის სრულიად ნათელია, რომ ამ პროექტის მეშვეობით პროტესტი საქართველოში ახალ სახეს იღებს...“

კახა თოლორდავა

„...დუნგრები ტელესკოპის (ან თუ გნებავთ დუდუკის) ფორმის გიგანტური ჩასაბერი ტიბეტური რიტუალური ინსტრუმენტია. ძალიან გრძელი, ზოგჯერ სამი, ზოგჯერ კი ოთხი მეტრის სიგრძისაა შეიძლება იყოს. რომ არ დაიშალოს, მის ბოლოებს, როგორც წესი, ხის სადგამებზე დგამენ ხოლმე. ლამა ცულტური ალიონემ ასე აღწერა მისი ბგერა: „საა დაბალი, გრძელი, ქვესუნთქვის, დაუწინარი მოთქმა, რომელსაც ძალუძს ყველაზე მაღალ ჰიმალაურ მწვერვალზე უფრო მაღლა აგიტაცოთ და ამავდროულად უკან, დედის სამოში მოგისროლოთ“. ტიბეტელი ბერები ბგერის უწყვეტობის შესანარჩუნებლად ერთდროულად რამდენიმე დუნგრეზე უკრავენ ხოლმე, თითო მათგანი – თითო ინსტრუმენტზე. როდესაც დუნგრების პირი მთებისკენაა მიმართული, ექვსი ეფექტი გამოაგონებლად მომხიბვლელია. ამბობენ, რომ დუნგრების დაბალი ტონი ადამიანის ფსიქოლოგიურ და ფიზიკურ მდგომარეობაზე ახდენს ზეგავლენას. ტიბეტელებს მიაჩნიათ, რომ დუნგრებს კოსმოსური ზეგავლენაც აქვს; მათი ვარაუდით, დუნგრების ბგერით სიბშირეს შეუძლია ზეცის და ხმელეთის, სიბნელის და სინათლის გაერთიანება. დუნგრები ტონური ინსტრუმენტია, მასზე მუშაობდა არ სრულდება. როგორც წესი, ტიბეტურ მონასტრებში დუნგრების „ბლავილი“ მნიშვნელოვანი რიტუალების დანწყების წინ ისმის ხოლმე...“

„...ვევარაუდობ, რომ პროექტის ფარგლებში საჭირო იქნება მინიმუმ ოცდაექვსი ოთხმეტრიანი დუნგრების შექმნა. პრინციპულია ის, რომ მათი შესაქმნი ფული შეგროვებული იქნას თბილისელების მიერ (თუ ეს არ მოხერხდება, მაშინ სასურველი იქნება პროექტში შეძლებული მოქალაქეების ჩართვა). ინსტრუმენტების შექმნის შემდეგ მტკვრის ორივე სანაპიროზე (წყალთან მაქსიმალურად ახლოს, სავარაუდოდ, დიდუბის ხიდიდან ორთაჭალის ხიდამდე), სპეციალური კომისიის მიერ შერჩეულ ადგილებში მონტაჟდება შექმნილი დუნგრები. თითო ობიექტზე – ორ-ორი. ელექტრონული და ბეჭდვითი მედიის მეშვეობით ცხადდება კომისიის მიერ შემოთავაზებული და მოქალაქეების წარმომადგენლებთან შეთანხმებული ერთი დღე თვეში. იმ დღეს, დანწყებული შვიდი საათიდან, საქართველოს ნებისმიერ მოქალაქეს (დუნგრებთან მიხედვით ეკრძალებათ ქალაქში ჩამოსულ უცხოელ სტუმრებს და ყველა პოლიტიკოსს), ყველას, ვისაც უჭირს, ან სტკვივა, ან უსამაროდ და იჩაგრავს, უფლება ეძლევა (რა თქმა უნდა, რიგში ჩადგომით) რამდენიმე წუთის განმავლობაში ჩაჰბეროს დუნგრებს და ამით ამცნოს დანარჩენებს თავისი გასაჭირის შესახებ...“

„...პროექტის სავარაუდო ეფექტურობის დასადგენად სპეციალურად შედგენილმა ფოკუს ჯგუფებმა ცხადყვეს, რომ პროექტის

წარმატება თითქმის გარანტირებულია, თუმცა ერთხმად აღინიშნა, რომ თბილისელებისათვის საკმაოდ ძნელი მოსასმენი იქნება მთელი დღის განმავლობაში ასეთი უწყვეტი, დაბალი და ქვესუნთქვისი მოთქმის სმენა. მიუხედავად ამისა, უმრავლესობის აზრით, ოცდაოთხი საათის განმავლობაში, პაუზის გარეშე „დაჭრილი სპილოების კენესის“ (ფოკუს ჯგუფის ერთ-ერთი წევრის სიტყვებით) სმენამ დადებითად უნდა იმოქმედოს მოქალაქეებზე და ზოგადად ქართველებზე. მათი აზრით, პროექტი ხელს შეუწყობს „ეროვნული გამოფხიზლების“ პროცესის დანწყებას (შემოვიდა წინადადება საქართველოს სხვა მდინარეებზეც პროექტის განხორციელების შესახებ)“ ...

„...ნანწყვეტი შეფასებებიდან: „ჩემთვის სრულიად ნათელია, რომ ამ პროექტის მეშვეობით პროტესტი საქართველოში ახალ სახეს იღებს. როგორც იქნა, ბოლო მოეღება ამ დაუსრულებელ მიტინგებს და უაზრო დაძაბულობას. იმ დიდი დუდუკების მეშვეობით, ვეშაპებოთ რომ იბლავებენ თავის ნაღვლიან სიმღერებს, ყველას ყველაფერი ეცოდინება. ყველა იმ დუნგრუნია თუ რაღაც ოხრობას, თავისი განუმეორებელი ამბავი ექნება მოსაყოლი. უსიტყვოდ ვუჭერ მხარს პროექტს“...“

„...ნანწყვეტი პროექტის ავტორის შესავალი ტექსტიდან: „...პროექტის იდეა ბაზრობაზე ყოფნის დროს დამუშავდა. რაღაცების საყიდლად ვიყავი იქ. რაღაც მომენტში ფიქრებში წავიდი და თითქოს იქაურობას მოვწყდი, ენერგეტიკულად დამალა ამდენი გაჭირვებული ადამიანის ყურებამ... იგივე შეგრძნება დამეუფლა ოდნავ მოგვიანებით, სადგურის მიმართულებით რომ გავემართე... და მერეც, სახლში ფეხით დაბრუნება რომ გადაწყვიტე“...“

„...პროექტის ვადა: „...პროექტის ხანგრძლივობა ჯერჯერობით დაუდგენელია...“

რადიო „ნაცნობი“ გეგავტიშებათ
კლუბში „ნაცნობი“

- ტრადიციული ქართული საზარკაულო
- სოცხალი მუსიკა

WWW.LIBERALI.GE

